

सत्यमेव जयते

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग चार-अ

वर्ष १२, अंक ९८ (४)]

शुक्रवार, जुलै ३१, २०२६/ श्रावण ९, शके १९४८

[पृष्ठे १००, किंमत : रुपये १५.००

असाधारण क्रमांक ३२७

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र शासनाने केंद्रीय अधिनियमान्वये तयार केलेले
(भाग एक, एक-अ आणि एक-ल यांमध्ये प्रसिद्ध केलेले नियम व आदेश यांव्यतिरिक्त) नियम व आदेश.

कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभाग

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक ३१ जुलै २०२६.

अधिसूचना

भारताचे संविधान.

क्रमांक व्यशिअ-२०२५/प्र.क्र.४१६/व्यशि-१.— भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद ३०९ खालील परंतुकान्वये प्रदान करण्यात आलेल्या शक्तींचा वापर करून आणि या संदर्भात सध्या अस्तित्वात असलेले सर्व विद्यमान नियम, आदेश किंवा अनुदेश यांचे अधिक्रमण करून, महाराष्ट्राचे राज्यपाल याद्वारे महाराष्ट्र शासनाच्या कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभागाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयामधील शासकीय कार्यालयातील कॉम्प्युटर प्रोग्रामर, गट-क, महाराष्ट्र शिक्षण सेवा, पदावरील सेवाप्रवेशाचे विनियमन करणारे पुढील नियम करीत आहेत :-

१. या नियमांना व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयामधील कॉम्प्युटर प्रोग्रामर, गट-क, महाराष्ट्र शिक्षण सेवा, (सेवाप्रवेश) नियम, २०२६ असे संबोधण्यात यावे.

२. या नियमांत संदर्भानुसार दुसरा अर्थ अभिप्रेत नसेल तर,—

(क) “आयोग” याचा अर्थ, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, असा आहे;

(ख) “पदवी” याचा अर्थ सांविधिक विद्यापिठाची अभियांत्रिकी किंवा तंत्रशास्त्र गटातील पदवी किंवा शासनाने त्याच्याशी समतुल्य म्हणून घोषित केलेली अन्य कोणतीही अर्हता असा आहे;

(ग) “पदविका” याचा अर्थ महाराष्ट्र राज्य तंत्र शिक्षण मंडळाने प्रदान केलेली अभियांत्रिकी किंवा तंत्रशास्त्र गटातील पदविका किंवा शासनाने त्याच्याशी समतुल्य म्हणून घोषित केलेली अन्य कोणतीही अर्हता असा आहे;

(घ) “संचालनालय” याचा अर्थ शासनाच्या कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभागाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय असा आहे;

(च) “शासन” याचा अर्थ महाराष्ट्र शासन असा आहे.

(१)

३. संचालनालयामधील कॉम्प्युटर प्रोग्रामर, या पदावरील नियुक्ती आयोगाद्वारे घेण्यात येणाऱ्या स्पर्धात्मक परीक्षेच्या निकालाच्या आधारे शिफारस करण्यात आलेल्या व खालील निकष पूर्ण करणाऱ्या उमेदवारांमधून नामनिर्देशनाद्वारे :—

(क) वयोमर्यादा.—

(i) किमान वयोमर्यादा.— पदभरतीच्या जाहिरातीत नमूद केलेल्या अर्ज स्वीकृतीच्या अंतिम दिनांकास अठरा वर्षे पूर्ण.

(ii) कमाल वयोमर्यादा.— पदभरतीच्या जाहिरातीत नमूद केलेल्या अर्ज स्वीकृतीच्या अंतिम दिनांकास मागास संवर्गात समाविष्ट नसलेल्या व्यक्तींसाठी अडतीस वर्षे पूर्ण मागास संवर्गात समाविष्ट असलेल्या व्यक्तींसाठी त्रेचाळीस वर्षे पूर्ण;

(ख) किमान शैक्षणिक अर्हता.—

संगणक विज्ञान किंवा संगणक अभियांत्रिकी किंवा माहिती तंत्रज्ञान किंवा संगणक ॲप्लिकेशन मधील पदवी किंवा पदविका किंवा शासनाने त्याच्याशी समतुल्य म्हणून घोषित केलेली अन्य कोणतीही अर्हता.

४. नियम ३ येथे नमूद पदांवर नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्त होणाऱ्या व्यक्तीने, अगोदरच हिंदी व मराठी भाषा परीक्षा उत्तीर्ण नसेल किंवा त्या परीक्षा उत्तीर्ण होण्यापासून तिला सूट देण्यात आलेली नसेल तर, तीने, त्याबाबतीत शासनाने वेळोवेळी केलेल्या नियमांनुसार, नियुक्तीनंतर विहित काल मर्यादित हिंदी व मराठी भाषा परीक्षा उत्तीर्ण करणे आवश्यक राहिल. ती व्यक्ती, या परीक्षा उत्तीर्ण होईपर्यंत, वार्षिक वेतन वाढीसाठी किंवा पुढील पदोन्नतीच्या पदांवरील पदोन्नतीसाठी पात्र असणार नाही.

५. नियम ३ येथे नमूद पदांवर नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्त होणाऱ्या व्यक्तीने, संगणक हाताळणी ज्ञान अर्हता प्रमाणपत्रासंदर्भात शासनाने वेळोवेळी केलेल्या नियमांनुसार, नियुक्तीपूर्वी संगणक हाताळणी ज्ञान अर्हता प्रमाणपत्र धारण केलेले नसल्यास, याबाबतच्या नियमात नमूद केलेल्या विहित मुदतीत सदर प्रमाणपत्र धारण करणे आवश्यक राहिल. त्याचप्रमाणे विहित मुदतीत प्रमाणपत्र धारण न केल्यास, सदर संगणक हाताळणी ज्ञान अर्हता प्रमाणपत्र धारण करेपर्यंत वार्षिक वेतनवाढ अनुज्ञेय राहणार नाही. तसेच पुढील पदांवरील पदोन्नती अनुज्ञेय राहणार नाही.

६. (१) नियम ३ येथे नमूद पदावर नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्त होणाऱ्या व्यक्तीने, महाराष्ट्र नागरी सेवा (लहान कुटुंबाचे प्रतिज्ञापन) नियम, २००५ मधील तरतुदीनुसार व त्याबाबत वेळोवेळी करण्यात येणाऱ्या नियमांनुसार, नियुक्तीच्या वेळी लहान कुटुंबाचे प्रतिज्ञापन सादर करणे आवश्यक राहिल. तसेच यासंदर्भात वेळोवेळी निर्गमित होणारे शासन आदेश लागू राहतील.

(२) तसेच लहान कुटुंबाचे प्रतिज्ञापन सादर करताना त्यामध्ये दोन पेक्षा अधिक अपत्ये नियुक्तीच्या वेळेस हयात असल्यास संबंधित उमेदवार शासकीय नियुक्तीसाठी अपात्र राहिल.

(३) शासकीय सेवेत नियुक्ती झाल्यानंतर, नियुक्तीच्यावेळी किंवा त्यानंतर दोन पेक्षा अधिक अपत्ये हयात असल्यास संबंधित उमेदवार शासकीय नियुक्तीसाठी अपात्र राहिल.

७. नियम ३ येथे नमूद केलेल्या पदावर नियुक्त केलेली व्यक्ती राज्य स्तरावर बदलीसाठी पात्र राहिल.

८. शासनाने विहित केलेल्या अटी व शर्ती, शासनाने शासकीय कर्मचाऱ्यांकरिता नियुक्ती नंतरचे वेळोवेळी निर्गमित केलेले अन्य नियम, आदेश किंवा निर्णयदेखील शासकीय कर्मचाऱ्यास लागू राहतील.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

मनिषा वर्मा,

शासनाच्या अपर मुख्य सचिव.

**SKILLS, EMPLOYMENT, ENTREPRENEURSHIP AND
INNOVATION DEPARTMENT**

Mantralaya, Madam Cama Marg, Hutatma Rajguru Chowk,
Mumbai 400032. dated the 31st July 2026.

NOTIFICATION

CONSTITUTION OF INDIA.

No. VOC-2025/CR.416/VE-1.—In exercise of the powers conferred by the proviso to article 309 of the Constitution of India and in supersession of all existing rules, orders or instruments made in this behalf, the Governor of Maharashtra is hereby pleased to make the following rules regulating recruitment to the post of Computer Programmer, Group-C, Maharashtra Education Service, in the Directorate of Vocational Education and Training, Maharashtra State, Mumbai under the administrative control of Skills, Employment, Entrepreneurship and Innovation Department of Government of Maharashtra, namely :—

1. These rules may be called the Computer Programmer, Group-C, Maharashtra Education Service, in the Directorate of Vocational Education and Training, Maharashtra State, Mumbai (Recruitment) Rules, 2026.

2. In these rules, unless the context requires otherwise,—

(a) “Commission” means the Maharashtra Public Service Commission;

(b) “Degree” means a Degree in Engineering or Technology of a statutory university or any other qualification declared by the Government to be equivalent thereto;

(c) “Diploma” means a Diploma awarded by the Maharashtra State Board of Technical Education or equivalent educational qualification declared by the Government to be equivalent thereto;

(d) “Directorate” means the Directorate of Vocational Education and Training under the administrative control of the Skills, Employment, Entrepreneurship and Innovation Department of the Government ;

(e) “Government” means the Government of Maharashtra.

3. Appointment to the post of Computer Programmer, Group C, Maharashtra Education Service, in the Directorate, shall be made by nomination from amongst the candidates recommended by the Commission on the basis of result of Competitive Examination conducted therefor, who fulfills the following criteria, namely:—

(a) *Age limit.*—

(i) *Lower Age Limit.*—Eighteen years completed as on the last date of receipt of applications as per advertisement for recruitment to the post.

(ii) *Upper Age Limit.*—Thirty-eight years of age completed for the persons not belonging to reserved categories and forty-three years completed for the persons belonging to reserved categories as on the last date of receipt of applications as per advertisement for recruitment to the post;

(b) *Minimum Educational Qualification.*—Degree or Diploma in Computer Science or Computer Engineering or Information Technology or Computer Application or any other equivalent qualification declared by the Government in this behalf.

4. A person appointed to the posts mentioned in rule 3 by nomination, shall pass the Marathi and Hindi languages examinations as per the rules made in that behalf by the Government, from time to time, before appointment unless he has already passed or shall pass the said examinations within the prescribed time limit after appointment or has been exempted

from passing these examinations, he shall not be eligible for annual increment or promotion to the next promotional post till he passes such examination.

5. A person appointed to the post mentioned in rule 3 by nomination shall possess a Certificate of Computer Operations prescribed by the Government, from time to time, within the prescribed time limit after appointment, unless he has been exempted from possessing such Certificate of Computer Operations, otherwise he shall not be eligible for annual increment or promotion to the next promotional post until he possess the same.

6. (1) A person appointed to the posts mentioned in rule 3 by nomination, shall submit a declaration of Small Family as per the provisions of the Maharashtra Civil Services (Small Family Declaration) Rules, 2005 or any other rules, orders or any instruments issued in this behalf, by the Government, from time to time, otherwise he shall not be eligible for appointment to the post.

(2) A person having more than two children on the date of submission of Declaration of Small Family shall be disqualified for the appointment in Government Service.

(3) After appointment of a person in the Government service, if it is proved that he has more than two children, then he shall be disqualified for the said post in Government service.

7. A person appointed to the post mentioned in rule 3 shall be liable for transfer anywhere in the State of Maharashtra.

8. The terms and conditions specified by the Government, subsequent to the appointment of any Government Servant in any rules, orders or resolutions issued by the Government, from time to time, shall also be applicable to the Government Servant.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

MANISHA VERMA,
Additional Chief Secretary to Government.

कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभाग
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक ३१ जुलै २०२६.

अधिसूचना

भारताचे संविधान.

क्रमांक व्यशिअ-२०२५/प्र.क्र.४१६/व्यशि-१.- भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद ३०९ खालील परंतुकान्वये प्रदान करण्यांत आलेल्या शक्तींचा वापर करुन आणि या संदर्भात सध्या अस्तित्वात असलेले सर्व विद्यमान नियम, आदेश किंवा अनुदेश यांचे अधिक्रमण करुन, महाराष्ट्राचे राज्यपाल याद्वारे महाराष्ट्र शासनाच्या कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभागाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयामधील शासकीय संस्थेतील पूर्णवेळ शिक्षक, पूर्णवेळ शिक्षक (प्रात्यक्षिक), सहाय्यक अधिव्याख्याता, गट-क (तांत्रिक), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा, पदावरील सेवाप्रवेशाचे विनियमन करणारे पुढील नियम करीत आहेत :-

१. या नियमांना व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयामधील पूर्णवेळ शिक्षक, पूर्णवेळ शिक्षक (प्रात्यक्षिक), सहाय्यक अधिव्याख्याता गट-क (तांत्रिक), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा, (सेवाप्रवेश) नियम, २०२६ असे संबोधण्यात यावे.

२. या नियमांत संदर्भानुसार दुसरा अर्थ अभिप्रेत नसेल तर,-

- (क) “परिशिष्ट” याचा अर्थ या नियमांना जोडलेले परिशिष्ट असा आहे;
- (ख) “नियुक्ती प्राधिकारी” याचा अर्थ संबंधित विभागाचा सहसंचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण असा आहे;
- (ग) “आयोग” याचा अर्थ, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, असा आहे ;
- (घ) “पदवी” याचा अर्थ सांविधिक विद्यापिठाची अभियांत्रिकी किंवा तंत्रशास्त्र गटातील पदवी किंवा शासनाने त्याच्याशी समतुल्य म्हणून घोषित केलेली अन्य कोणतीही अर्हता असा आहे;
- (च) “पदविका” याचा अर्थ महाराष्ट्र राज्य तंत्र शिक्षण मंडळाने प्रदान केलेली अभियांत्रिकी किंवा तंत्रशास्त्र गटातील पदविका किंवा शासनाने त्याच्याशी समतुल्य म्हणून घोषित केलेली अन्य कोणतीही अर्हता असा आहे;
- (छ) “संचालनालय” याचा अर्थ शासनाच्या कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभागाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय असा आहे;

(ज) “पदोन्नतीसाठीची पात्रता” याचा अर्थ शासनाच्या सामान्य प्रशासन विभागाने वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या नियम, निर्णय किंवा आदेशांमध्ये पदोन्नतीसाठी विहित केलेल्या अटी व शर्तीनुसार पदोन्नतीसाठीची पात्रता असा आहे;

(झ) “शासन” याचा अर्थ महाराष्ट्र शासन असा आहे.

३. संचालनालयामधील पूर्णवेळ शिक्षक, या पदावरील नियुक्ती एकतर,-

(१) पूर्णवेळ शिक्षक (प्रात्यक्षिक) किंवा सहाय्यक अधिव्याखाता, गट-क (तांत्रिक), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा, हे पद धारण करणाऱ्या व या पदावर किमान तीन वर्षे नियमित सेवा व सेवासातत्य पूर्ण केलेल्या व्यक्तींमधून एकत्रित ज्येष्ठतेच्या आधारे, योग्य व्यक्तीच्या पदोन्नतीने करण्यात येईल;

किंवा

(२) आयोगाद्वारे घेण्यात येणाऱ्या स्पर्धात्मक परीक्षेच्या निकालाच्या आधारे शिफारस करण्यात आलेल्या, व खालील निकष पूर्ण करणाऱ्या उमेदवारांमधून नामनिर्देशनाद्वारे :-

(क) वयोमर्यादा.-

(i) किमान वयोमर्यादा.- पदभरतीच्या जाहिरातीत नमूद केलेल्या अर्ज स्वीकृतीच्या अंतिम दिनांकास अठरा वर्षे पूर्ण.

(ii) कमाल वयोमर्यादा.- पदभरतीच्या जाहिरातीत नमूद केलेल्या अर्ज स्वीकृतीच्या अंतिम दिनांकास मागास संवर्गात समाविष्ट नसलेल्या व्यक्तींसाठी अडतीस वर्षे पूर्ण व मागास संवर्गात समाविष्ट असलेल्या व्यक्तींसाठी त्रेचाळीस वर्षे पूर्ण;

(ख) किमान शैक्षणिक अर्हता.- सोबतच्या परिशिष्ट मध्ये नमूद संबंधित व्यवसाय अभ्यासक्रमासाठी विहित केलेली पदविका किंवा पदवी.

४. संचालनालयामधील पूर्णवेळ शिक्षक (प्रात्यक्षिक), या पदावरील नियुक्ती आयोगाद्वारे घेण्यात येणाऱ्या स्पर्धात्मक परीक्षेच्या निकालाच्या आधारे शिफारस करण्यात आलेल्या, व खालील निकष पूर्ण करणाऱ्या उमेदवारांमधून नामनिर्देशनाद्वारे :-

(क) वयोमर्यादा.-

(i) किमान वयोमर्यादा.- पदभरतीच्या जाहिरातीत नमूद केलेल्या अर्ज स्वीकृतीच्या अंतिम दिनांकास अठरा वर्षे पूर्ण.

(ii) कमाल वयोमर्यादा.- पदभरतीच्या जाहिरातीत नमूद केलेल्या अर्ज स्वीकृतीच्या अंतिम दिनांकास मागास संवर्गात समाविष्ट नसलेल्या व्यक्तींसाठी

अडतीस वर्ष पूर्ण व मागास संवर्गात समाविष्ट असलेल्या व्यक्तींसाठी त्रेचाळीस वर्षे पूर्ण;

(ख) किमान शैक्षणिक अर्हता.- सोबतच्या परिशिष्ट मध्ये नमूद संबंधित व्यवसाय अभ्यासक्रमासाठी विहित केलेली पदविका किंवा पदवी.

५. संचालनालयामधील सहाय्यक अधिव्याख्याता, या पदावरील नियुक्ती आयोगाद्वारे घेण्यात येणाऱ्या स्पर्धात्मक परीक्षेच्या निकालाच्या आधारे शिफारस करण्यात आलेल्या, व खालील निकष पूर्ण करणाऱ्या उमेदवारांमधून नामनिर्देशनाद्वारे :-

(क) वयोमर्यादा.-

(i) किमान वयोमर्यादा.- पदभरतीच्या जाहिरातीत नमूद केलेल्या अर्ज स्वीकृतीच्या अंतिम दिनांकास अठरा वर्षे पूर्ण.

(ii) कमाल वयोमर्यादा.- पदभरतीच्या जाहिरातीत नमूद केलेल्या अर्ज स्वीकृतीच्या अंतिम दिनांकास मागास संवर्गात समाविष्ट नसलेल्या व्यक्तींसाठी अडतीस वर्षे पूर्ण व मागास संवर्गात समाविष्ट असलेल्या व्यक्तींसाठी त्रेचाळीस वर्षे पूर्ण;

(ख) किमान शैक्षणिक अर्हता.-

अभियांत्रिकी किंवा तंत्रशास्त्र या मधील यंत्र अभियांत्रिकी किंवा विद्युत किंवा इलेक्ट्रॉनिक्स किंवा ऑटोमोबाईल विषयातील पदविका किंवा पदवी.

६. नियम ३ येथे नमूद केलेल्या पदावर पदोन्नती व नामनिर्देशनाने करावयाच्या नियुक्तीचे प्रमाण ५०: ५० असे राहील:

परंतु आणखी असे की, जर पदोन्नतीसाठी योग्य व्यक्ती उपलब्ध झाली नाही तर, नियुक्ती प्राधिकारी, पदोन्नतीने नियुक्ती करण्याकरिता विहित केलेले प्रमाण शिथिल करून नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्ती करू शकेल.

७. (१) नियम ३ येथे नमूद पदांवर पदोन्नतीने नियुक्त होणाऱ्या व्यक्तीने, पदोन्नतीपूर्वी हिंदी भाषा परीक्षा व मराठी भाषा परीक्षा या दोन्ही परीक्षासंदर्भात शासनाने वेळोवेळी केलेल्या नियमांनुसार, हिंदी भाषा व मराठी भाषा परीक्षा अगोदरच उत्तीर्ण केलेली असणे अथवा उत्तीर्ण होण्यापासून सूट मिळविलेली असणे आवश्यक राहील. अन्यथा या पदावर पदोन्नती अनुज्ञेय ठरणार नाही.

(२) नियम ३, ४ किंवा ५ येथे नमूद पदांवर नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्त होणाऱ्या व्यक्तीने, अगोदरच हिंदी व मराठी भाषा परीक्षा उत्तीर्ण नसेल किंवा त्या परीक्षा उत्तीर्ण होण्यापासून तिला सूट देण्यात आलेली नसेल तर, तीने, त्याबाबतीत शासनाने वेळोवेळी केलेल्या नियमांनुसार,

नियुक्तीनंतर विहित काल मर्यादेत हिंदी व मराठी भाषा परीक्षा उत्तीर्ण करणे आवश्यक राहिल. ती व्यक्ती, या परीक्षा उत्तीर्ण होईपर्यंत, वार्षिक वेतन वाढीसाठी किंवा पुढील पदोन्नतीच्या पदांवरील पदोन्नतीसाठी पात्र असणार नाही.

८. (१) नियम ३ येथे नमूद पदांवर पदोन्नतीने नियुक्त होणाऱ्या व्यक्तीने, पदोन्नतीपूर्वी संगणक हाताळणी ज्ञान अर्हता प्रमाणपत्रसंदर्भात शासनाने वेळोवेळी केलेल्या नियमांनुसार, संगणक हाताळणी ज्ञान अर्हता प्रमाणपत्र धारण करणे अथवा सदर प्रमाणपत्र धारण करण्यापासून सूट मिळविलेली असणे आवश्यक राहिल. अन्यथा या पदावर पदोन्नती अनुज्ञेय ठरणार नाही.

(२) नियम ३, ४ किंवा ५ येथे नमूद पदांवर नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्त होणाऱ्या व्यक्तीने, संगणक हाताळणी ज्ञान अर्हता प्रमाणपत्रासंदर्भात शासनाने वेळोवेळी केलेल्या नियमांनुसार, नियुक्तीपूर्वी संगणक हाताळणी ज्ञान अर्हता प्रमाणपत्र धारण केलेले नसल्यास, याबाबतच्या नियमात नमूद केलेल्या विहित मुदतीत सदर प्रमाणपत्र धारण करणे आवश्यक राहिल. त्याचप्रमाणे विहित मुदतीत प्रमाणपत्र धारण न केल्यास, सदर संगणक हाताळणी ज्ञान अर्हता प्रमाणपत्र धारण करेपर्यंत वार्षिक वेतनवाढ अनुज्ञेय राहणार नाही. तसेच पुढील पदांवरील पदोन्नती अनुज्ञेय राहणार नाही.

९. (१) नियम ३, ४ किंवा ५ येथे नमूद पदावर नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्त होणाऱ्या व्यक्तीने, महाराष्ट्र नागरी सेवा (लहान कुटुंबाचे प्रतिज्ञापन) नियम, २००५ मधील तरतुदीनुसार व त्याबाबत वेळोवेळी करण्यात येणाऱ्या नियमांनुसार, नियुक्तीच्या वेळी लहान कुटुंबाचे प्रतिज्ञापन सादर करणे आवश्यक राहिल. तसेच यासंदर्भात वेळोवेळी निर्गमित होणारे शासन आदेश लागू राहतील.

(२) तसेच लहान कुटुंबाचे प्रतिज्ञापन सादर करताना त्यामध्ये दोन पेक्षा अधिक अपत्ये नियुक्तीच्या वेळेस हयात असल्यास संबंधित उमेदवार शासकीय नियुक्तीसाठी अपात्र राहिल.

(३) शासकीय सेवेत नियुक्ती झाल्यानंतर, नियुक्तीच्यावेळी किंवा त्यानंतर दोन पेक्षा अधिक अपत्ये हयात असल्यास संबंधित उमेदवार शासकीय नियुक्तीसाठी अपात्र राहिल.

१०. नियम ३, ४ किंवा ५ येथे नमूद केलेल्या पदावर नियुक्त केलेली व्यक्ती संबंधित विभाग स्तरावर बदलीसाठी पात्र राहिल.

११. शासनाने विहित केलेल्या अटी व शर्ती, शासनाने शासकीय कर्मचाऱ्याकरीता नियुक्ती नंतरचे वेळोवेळी निर्गमित केलेले अन्य नियम, आदेश किंवा निर्णय देखील शासकीय कर्मचाऱ्यास लागू राहतील.

परिशिष्ट

अ.क्र.	व्यवसाय अभ्यासक्रम	पदवी किंवा पदविका
१	मेकॅनिकल टेक्नॉलॉजी	१. मेकॅनिकल टेक्नॉलॉजी २. मेकॅनिकल इंजिनियरींग ३. प्रॉडक्शन इंजिनियरींग ४. प्रॉडक्शन टेक्नॉलॉजी
२	ऑटोमोबाईल टेक्नॉलॉजी	१. ऑटोमोबाईल टेक्नॉलॉजी २. ऑटोमोबाईल इंजिनियरींग
३	इलेक्ट्रीकल टेक्नॉलॉजी	१. इलेक्ट्रीकल टेक्नॉलॉजी २. इलेक्ट्रीकल इंजिनियरींग
४	इलेक्ट्रॉनिक्स टेक्नॉलॉजी	१. इलेक्ट्रॉनिक्स इंजिनियरींग २. इंडस्ट्रीयल इलेक्ट्रॉनिक्स ३. पॉवर इलेक्ट्रॉनिक्स ४. इलेक्ट्रॉनिक्स अँड टेलिकम्युनिकेशन
५	कॉम्प्युटर टेक्नॉलॉजी	१. कॉम्प्युटर इंजिनियरींग २. कॉम्प्युटर टेक्नॉलॉजी ३. आय.टी. इंजिनियरींग ४. आय.टी.टेक्नॉलॉजी
६	कन्स्ट्रक्शन टेक्नॉलॉजी	१. सिव्हिल इंजिनियरींग २. कन्स्ट्रक्शन टेक्नोलॉजी
७	वरील व्यवसायात समाविष्ट नसलेले अन्य व्यवसाय अभ्यासक्रम	संबंधित शाखेची पदवी किंवा पदविका

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

मनिषा वर्मा,

शासनाच्या अपर मुख्य सचिव.

**SKILLS, EMPLOYMENT, ENTREPRENEURSHIP AND INNOVATION
DEPARTMENT**

Mantralaya, Madam Cama Marg, Hutatma Rajguru Chowk,
Mumbai 400 032, dated the 31st July 2026.

NOTIFICATION

CONSTITUTION OF INDIA.

No. VOC-2025/CR.416/VE-1.—In exercise of the powers conferred by the proviso to article 309 of the Constitution of India and in supersession of all the existing rules, orders or instruments issued in this behalf, the Governor of Maharashtra is hereby pleased to make the following rules regulating recruitment to the post of the Full-Time Teacher, Full-Time Teacher (Practical), Assistant Lecturer, Group-C (Technical), Maharashtra Education Services, in the Government Institute, in the Directorate of Vocational Education and Training under the administrative control of the Skills, Employment, Entrepreneurship and Innovation Department of the Government of Maharashtra, namely:—

1. These rules may be called the Full-Time Teacher, Full-Time Teacher (Practical), Assistant Lecturer, Group-C (Technical), Maharashtra Education Service, in the Directorate of Vocational Education and Training (Recruitment) Rules, 2026.
2. In these rules, unless the context requires otherwise,—
 - (a) “Appendix” means an Appendix appended to these rules;
 - (b) “Appointing Authority” means the Joint Director, Vocational Education and Training of the concerned region;
 - (c) “Commission” means the Maharashtra Public Service Commission;
 - (d) “Degree” means a Degree in Engineering or Technology of a statutory university or any other qualification declared by the Government to be equivalent thereto;
 - (e) “Diploma” means a Diploma awarded by the Maharashtra State Board of Technical Education or equivalent educational qualification declared by the Government to be equivalent thereto;
 - (f) “Directorate” means the Directorate of Vocational Education and Training under the administrative control of the Skills, Employment, Entrepreneurship and Innovation Department of the Government;
 - (g) “Eligibility for promotion” means the eligibility for promotion in accordance with the terms and conditions specified for promotion in rules, resolutions or orders issued by the General Administration Department of the Government, from time to time;
 - (h) “Government” means the Government of Maharashtra.
3. Appointment to the post of Full-Time Teacher, in the Directorate shall be made either,—
 - (1) by promotion of a suitable person having eligibility for promotion and having not less than three years regular and continuous service on the post of Full-Time Teacher (Practical) or Assistant Lecturer, Group-C (Technical), Maharashtra Education Service on the basis of common seniority, from amongst the persons holding the said posts; or
 - (2) by nomination from amongst the candidates recommended by the Commission on the basis of result of Competitive Examination conducted therefor, who fulfills the following criteria, namely:—

(a) *Age limit.*—

(i) *Lower Age Limit.*—Eighteen years completed as on the last date of receipt of applications as per advertisement for recruitment to the post.

(ii) *Upper Age Limit.*—Thirty-eight years of age completed for the persons not belonging to reserved categories and Forty-three years completed for the persons belonging to reserved categories as on the last date of receipt of applications as per advertisement for recruitment to the post;

(b) *Minimum Educational Qualification.*— Diploma or Degree in the relevant vocational course prescribed in Appendix.

4. Appointment to the post of Full-Time Teacher (Practical), in the Directorate shall be made by nomination from amongst the candidates recommended by the Commission on the basis of result of Competitive Examination conducted therefor, who fulfills the following criteria, namely:—

(a) *Age limit.*—

(i) *Lower Age Limit.*—Eighteen years completed as on the last date of receipt of applications as per advertisement for recruitment to the post.

(ii) *Upper Age Limit.*—Thirty-eight years of age completed for the persons not belonging to reserved categories and Forty-three years completed for the persons belonging to reserved categories as on the last date of receipt of applications as per advertisement for recruitment to the post;

(b) *Minimum Educational Qualification.*— Diploma or Degree in the relevant vocational course prescribed in Appendix.

5. Appointment to the post of Assistant Lecturer, in the Directorate shall be made by nomination from amongst the candidates recommended by the Commission on the basis of result of Competitive Examination conducted therefor, who fulfills the following criteria, namely:—

(a) *Age limit.*—

(i) *Lower Age Limit.*—Eighteen years completed as on the last date of receipt of applications as per advertisement for recruitment to the post.

(ii) *Upper Age Limit.*—Thirty-eight years of age completed for the persons not belonging to reserved categories and Forty-three years completed for the persons belonging to reserved categories as on the last date of receipt of applications as per advertisement for recruitment to the post;

(b) *Minimum Educational Qualification.*—

Diploma or Degree in Mechanical or Electrical or Electronics or Automobile Engineering or Technology.

6. Appointment to the post mentioned in rule 3 shall be made by promotion and nomination, in the ratio of 50 : 50, respectively:

Provided that, if a suitable person is not available for promotion, the Appointing Authority may make appointment by nomination by relaxing the ratio prescribed for appointment by promotion.

7. (1) A person to be appointed to the post mentioned in rule 3 by promotion shall pass the Marathi and Hindi languages examinations as per the rules made in that behalf by the Government, from time to time, unless he has already passed or has been exempted from passing those examinations before getting promoted to the said post.

(2) A person appointed to the post mentioned in rule 3, 4 or 5 by nomination shall pass the Marathi and Hindi languages examinations as per the rules made in that behalf by the Government, from time to time, within the prescribed time limit after appointment, unless he has already passed or has been exempted from passing those examinations. He shall not be eligible for annual increment or promotion to the next promotional post until he passes those examinations.

8. (1) A person to be appointed to the post mentioned in rule 3 by promotion shall possess a Certificate of Computer Operations prescribed by rules or orders issued in that behalf by the Government, from time to time, unless he has already passed or has been exempted from passing those examinations before getting promoted to the said post.

(2) A person appointed to the post mentioned in rule 3, 4 or 5 by nomination shall possess a Certificate of Computer Operations prescribed by the Government, from time to time, within the prescribed time limit after appointment, unless he has been exempted from possessing such Certificate of Computer Operations, otherwise he shall not be eligible for annual increment or promotion to the next promotional post until he possess the same.

9. (1) A person recommended for appointment by nomination to the post mentioned in rule 3, 4 or 5 shall submit a declaration of Small Family as per the provisions of the Maharashtra Civil Services (Small Family Declaration) Rules, 2005 or any other rules, orders or any instruments issued in this behalf by the Government, from time to time.

(2) A person having more than two children on the date of submission of Declaration of Small Family shall be disqualified for the appointment in Government Service.

(3) After appointment of a person in the Government service, if it is proved that he has more than two children at the time of appointment or thereafter, then he shall be disqualified for continuing on the said post in Government service.

10. A person appointed to the post mentioned in rule 3, 4 or 5 shall be liable for transfer within the concerned Division.

11. The terms and conditions specified by the Government, subsequent to the appointment of any Government Servant in any rules, orders or resolutions issued by the Government, from time to time, shall also be applicable to the Government Servant.

APPENDIX

Sr.No.	Name of Vocational Course	Degree or Diploma
1	Mechanical Technology	1. Mechanical Engineering 2. Mechanical Technology 3. Production Engineering 4. Production Technology
2	Automobile Technology	1. Automobile Engineering 2. Automobile Technology
3	Electrical Technology	1. Electrical Engineering 2. Electrical Technology

Sr.No.	Name of Vocational Course	Degree or Diploma
4	Electronics Technology	1. Electronics Engineering 2. Industrial Electronics 3. Power Electronics 4. Electronics and Telecommunication
5	Computer Technology	1. Computer Engineering 2. Computer Technology 3. IT Engineering 4. IT Technology
6	Construction Technology	1. Construction Technology 2. Civil Engineering
7	Other Vocational Courses not included in the above list.	Degree or Diploma in the relevant branch

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

MANISHA VERMA,
Additional Chief Secretary to Government.

कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभाग

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक ३१ जुलै २०२६.

अधिसूचना**भारताचे संविधान.**

क्रमांक : व्यशिअ-२०२५/प्र.क्र.४१६/व्यशि-१.- भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद ३०९ खालील परंतुकान्वये प्रदान करण्यात आलेल्या शक्तींचा वापर करून आणि या संदर्भात सध्या अस्तित्वात असलेले सर्व विद्यमान नियम, आदेश किंवा अनुदेश यांचे अधिक्रमण करून, महाराष्ट्राचे राज्यपाल याद्वारे महाराष्ट्र शासनाच्या कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभागाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयामधील शासकीय संस्थेतील गट निदेशक, शिल्प निदेशक, व्यवसाय निदेशक व गणित तथा चित्रकला निदेशक, गट-क (तांत्रिक), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा, पदावरील सेवाप्रवेशाचे विनियमन करण्यासाठी याद्वारे पुढील नियम करित आहेत :-

१. या नियमांना व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयामधील गट निदेशक व निदेशक, गट-क (तांत्रिक), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा, (सेवाप्रवेश) नियम, २०२६ असे संबोधण्यात यावे.

२. या नियमांत संदर्भानुसार दुसरा अर्थ अभिप्रेत नसेल तर,-

- (क) “परिशिष्ट” याचा अर्थ या नियमांना जोडलेले परिशिष्ट असा आहे;
- (ख) “नियुक्ती प्राधिकारी” याचा अर्थ संबंधित विभागाचा सहसंचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण असा आहे;
- (ग) “आयोग” याचा अर्थ, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, असा आहे;
- (घ) “पदवी” याचा अर्थ सांविधिक विद्यापिठाची अभियांत्रिकी किंवा तंत्रशास्त्र गटातील पदवी किंवा शासनाने त्याच्याशी समतुल्य म्हणून घोषित केलेली अन्य कोणतीही अर्हता असा आहे;
- (च) “पदविका” याचा अर्थ महाराष्ट्र राज्य तंत्र शिक्षण मंडळाने प्रदान केलेली अभियांत्रिकी किंवा तंत्रशास्त्र गटातील पदविका किंवा शासनाने त्याच्याशी समतुल्य म्हणून घोषित केलेली अन्य कोणतीही अर्हता असा आहे;
- (छ) “संचालनालय” याचा अर्थ शासनाच्या कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभागाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय असा आहे;

- (ज) “पदोन्नतीसाठीची पात्रता” याचा अर्थ शासनाच्या सामान्य प्रशासन विभागाने वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या नियम, निर्णय किंवा आदेशांमध्ये पदोन्नतीसाठी विहित केलेल्या अटी व शर्तीनुसार पदोन्नतीसाठीची पात्रता असा आहे;
- (झ) “शासन” याचा अर्थ महाराष्ट्र शासन असा आहे;
- (त्र) “राष्ट्रीय शिकाऊ उमेदवारी प्रमाणपत्र परीक्षा” याचा अर्थ राष्ट्रीय व्यवसाय प्रशिक्षण परिषद, नवी दिल्ली यांचेद्वारे घेण्यात येणारी शिकाऊ उमेदवारी प्रमाणपत्र परीक्षा असा आहे;
- (ट) “राष्ट्रीय शिल्प निदेशक प्रमाणपत्र” याचा अर्थ केंद्र शासनाच्या कौशल्य विकास व उद्योजकता मंत्रालयाच्या अखत्यारीतील प्रशिक्षण महानिदेशालय, नवी दिल्ली यांचे राष्ट्रीय शिल्प निदेशक प्रमाणपत्र असा आहे;
- (ठ) “राष्ट्रीय व्यवसाय प्रमाणपत्र परीक्षा” याचा अर्थ राष्ट्रीय व्यवसाय प्रशिक्षण परिषद, नवी दिल्ली यांचेद्वारे घेण्यात येणारी व्यवसाय प्रमाणपत्र परीक्षा असा आहे.

३. संचालनालयामधील गट निदेशक, या पदावरील नियुक्ती शिल्प निदेशक किंवा व्यवसाय निदेशक किंवा गणित तथा चित्रकला निदेशक, महाराष्ट्र शिक्षण सेवा, गट- क (तांत्रिक) हे पद धारण करणाऱ्या व या पदावर किमान तीन वर्षे नियमित सेवा पूर्ण केलेल्या व्यक्तींची एकत्रित ज्येष्ठतेच्या आधारे, एकत्रित ज्येष्ठतासूची नुसार योग्य व्यक्तीच्या पदोन्नतीने करण्यात येईल.

४. संचालनालयामधील शिल्प निदेशक किंवा व्यवसाय निदेशक, या पदावरील नियुक्ती एकतर,-

(१) मिलर्राईट मेन्टेनन्स मेकॅनिक (मेकॅनिकल किंवा इलेक्ट्रिकल किंवा इलेक्ट्रॉनिक्स) किंवा निदेशक (पूर्व व्यावसायिक अभ्यासक्रम), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा, गट-क (तांत्रिक) हे पद धारण करणाऱ्या व या पदावर किमान तीन वर्षे नियमित सेवा व सेवासातत्य पूर्ण केलेल्या व्यक्तींमधून एकत्रित ज्येष्ठतेच्या आधारे, योग्य व्यक्तीच्या पदोन्नतीने करण्यात येईल;

किंवा

(२) आयोगाद्वारे घेण्यात येणाऱ्या स्पर्धात्मक परीक्षेच्या निकालाच्या आधारे शिफारस करण्यात आलेल्या, व खालील निकष पूर्ण करणाऱ्या उमेदवारांमधून नामनिर्देशनाद्वारे :-

(क) वयोमर्यादा.-

(i) किमान वयोमर्यादा.- पदभरतीच्या जाहिरातीत नमूद केलेल्या अर्ज स्वीकृतीच्या अंतिम दिनांकास अठरा वर्षे पूर्ण.

(ii) कमाल वयोमर्यादा.- पदभरतीच्या जाहिरातीत नमूद केलेल्या अर्ज स्वीकृतीच्या अंतिम दिनांकास खुल्या वर्गातील व्यक्तींसाठी अडतीस वर्षे पूर्ण व मागासवर्गीय व्यक्तींसाठी त्रेचाळीस वर्षे पूर्ण;

(ख) किमान शैक्षणिक अर्हता.-

(i) सोबतच्या परिशिष्ट मध्ये नमूद संबंधित व्यवसाय अभ्यासक्रमासाठी विहित केलेली राष्ट्रीय शिकाऊ उमेदवारी प्रमाणपत्र परीक्षा उत्तीर्ण किंवा राष्ट्रीय शिकाऊ उमेदवारी प्रमाणपत्र परीक्षा नसलेल्या व्यवसाय अभ्यासक्रमांकरिता सोबतच्या परिशिष्ट मध्ये नमूद संबंधित व्यवसाय अभ्यासक्रमासाठी विहित केलेली राष्ट्रीय व्यवसाय प्रमाणपत्र परीक्षा उत्तीर्ण आणि राष्ट्रीय शिल्प निदेशक प्रमाणपत्र परीक्षा उत्तीर्ण;

किंवा

(ii) सोबतच्या परिशिष्ट मध्ये नमूद संबंधित अभियांत्रिकी किंवा तंत्रशास्त्र यामधील पदविका किंवा पदवी.

५. संचालनालयामधील गणित तथा चित्रकला निदेशक या पदावरील नियुक्ती आयोगाद्वारे घेण्यात येणाऱ्या स्पर्धात्मक परीक्षेच्या निकालाच्या आधारे शिफारस करण्यात आलेल्या, व खालील निकष पूर्ण करणाऱ्या उमेदवारांमधून नामनिर्देशनाद्वारे :-

(क) वयोमर्यादा.-

(i) किमान वयोमर्यादा.- पदभरतीच्या जाहिरातीत नमूद केलेल्या अर्ज स्वीकृतीच्या अंतिम दिनांकास अठरा वर्षे पूर्ण.

(ii) कमाल वयोमर्यादा.- पदभरतीच्या जाहिरातीत नमूद केलेल्या अर्ज स्वीकृतीच्या अंतिम दिनांकास खुल्या वर्गातील व्यक्तींसाठी अडतीस वर्षे पूर्ण व मागासवर्गीय व्यक्तींसाठी त्रेचाळीस वर्षे पूर्ण;

(ख) किमान शैक्षणिक अर्हता.-

अभियांत्रिकी किंवा तंत्रशास्त्र या मधील यंत्रअभियांत्रिकी विषयातील पदविका किंवा पदवी.

६. नियम ४ येथे नमुद केलेल्या पदावर पदोन्नती व नामनिर्देशनाने करावयाच्या नियुक्तीचे प्रमाण १० : ९० असे राहिल:

परंतु आणखी असे की, जर पदोन्नतीसाठी योग्य व्यक्ती उपलब्ध झाली नाही तर, नियुक्ती प्राधिकारी, पदोन्नतीने नियुक्ती करण्याकरिता विहित केलेले प्रमाण शिथिल करून नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्ती करू शकेल.

७. (१) नियम ३ किंवा ४ येथे नमूद पदांवर पदोन्नतीने नियुक्त होणाऱ्या व्यक्तीने, पदोन्नतीपूर्वी हिंदी भाषा परीक्षा व मराठी भाषा परीक्षा या दोन्ही परीक्षांसंदर्भात शासनाने वेळोवेळी केलेल्या नियमांनुसार, हिंदी भाषा व मराठी भाषा परीक्षा अगोदरच उत्तीर्ण केलेली असणे अथवा उत्तीर्ण होण्यापासून सूट मिळविलेली असणे आवश्यक राहिल. अन्यथा या पदावर पदोन्नती अनुज्ञेय ठरणार नाही.

(२) नियम ४ किंवा ५ येथे नमूद पदांवर नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्त होणाऱ्या व्यक्तीने, अगोदरच हिंदी व मराठी भाषा परीक्षा उत्तीर्ण नसेल किंवा त्या परीक्षा उत्तीर्ण होण्यापासून तिला सूट देण्यात आलेली नसेल तर, तीने, त्याबाबतीत शासनाने वेळोवेळी केलेल्या नियमांनुसार, नियुक्तीनंतर विहित काल मर्यादेत हिंदी व मराठी भाषा परीक्षा उत्तीर्ण करणे आवश्यक राहिल. ती व्यक्ती, या परीक्षा उत्तीर्ण होईपर्यंत, वार्षिक वेतन वाढीसाठी किंवा पुढील पदोन्नतीच्या पदांवरील पदोन्नतीसाठी पात्र असणार नाही.

८. (१) नियम ३ किंवा ४ येथे नमूद पदांवर पदोन्नतीने नियुक्त होणाऱ्या व्यक्तीने, पदोन्नतीपूर्वी संगणक हाताळणी ज्ञान अर्हता प्रमाणपत्रसंदर्भात शासनाने वेळोवेळी केलेल्या नियमांनुसार, संगणक हाताळणी ज्ञान अर्हता प्रमाणपत्र धारण करणे अथवा सदर प्रमाणपत्र धारण करण्यापासून सूट मिळविलेली असणे आवश्यक राहिल. अन्यथा या पदावर पदोन्नती अनुज्ञेय ठरणार नाही.

(२) नियम ४ किंवा ५ येथे नमूद पदांवर नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्त होणाऱ्या व्यक्तीने, संगणक हाताळणी ज्ञान अर्हता प्रमाणपत्रासंदर्भात शासनाने वेळोवेळी केलेल्या नियमांनुसार, नियुक्तीपूर्वी संगणक हाताळणी ज्ञान अर्हता प्रमाणपत्र धारण केलेले नसल्यास, याबाबतच्या नियमात नमूद केलेल्या विहित मुदतीत सदर प्रमाणपत्र धारण करणे आवश्यक राहिल. त्याचप्रमाणे विहित मुदतीत प्रमाणपत्र धारण न केल्यास, सदर संगणक हाताळणी ज्ञान अर्हता प्रमाणपत्र धारण करेपर्यंत वार्षिक वेतनवाढ अनुज्ञेय राहणार नाही. तसेच पुढील पदांवरील पदोन्नती अनुज्ञेय राहणार नाही.

९. (१) नियम ४ किंवा ५ येथे नमुद पदावर नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्त होणाऱ्या व्यक्तीने, महाराष्ट्र नागरी सेवा (लहान कुटुंबाचे प्रतिज्ञापन) नियम, २००५ मधील तरतुदीनुसार व त्याबाबत वेळोवेळी करण्यात येणाऱ्या नियमांनुसार, नियुक्तीच्या वेळी लहान कुटुंबाचे प्रतिज्ञापन सादर करणे आवश्यक राहिल. तसेच यासंदर्भात वेळोवेळी निर्गमित होणारे शासन आदेश लागू राहतील.

(२) तसेच लहान कुटुंबाचे प्रतिज्ञापन सादर करताना त्यामध्ये दोन पेक्षा अधिक अपत्ये नियुक्तीच्या वेळेस हयात असल्यास संबंधित उमेदवार शासकीय नियुक्तीसाठी अपात्र राहिल.

(३) शासकीय सेवेत नियुक्ती झाल्यानंतर, नियुक्तीच्यावेळी किंवा त्यानंतर दोन पेक्षा अधिक अपत्ये हयात असल्यास संबंधित उमेदवार शासकीय नियुक्तीसाठी अपात्र राहिल.

१०. नियम ३, ४ किंवा ५ येथे नमूद केलेल्या पदावर नियुक्त केलेली व्यक्ती संबंधित विभाग स्तरावर बदलीसाठी पात्र राहिल.

११. शासनाने विहित केलेल्या अटी व शर्ती, शासनाने शासकीय कर्मचाऱ्यांकरीता नियुक्ती नंतरचे वेळोवेळी निर्गमित केलेले अन्य नियम, आदेश किंवा निर्णय देखील शासकीय कर्मचाऱ्यास लागू राहतील.

परिशिष्ट

शिल्प निदेशक किंवा व्यवसाय निदेशक पदावरील नियुक्तीकरिता विहित पदवी किंवा पदविका किंवा राष्ट्रीय व्यवसाय प्रमाणपत्र किंवा राष्ट्रीय शिकाऊ उमेदवारी प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम

अ. क्र.	व्यवसाय अभ्यासक्रम	पदवी	पदविका	राष्ट्रीय व्यवसाय प्रमाणपत्र किंवा राष्ट्रीय शिकाऊ उमेदवारी प्रमाणपत्र
१	आर्किटेक्चरल ड्राफ्टस्मन	१. आर्किटेक्चर २. आर्किटेक्चर असिस्टंटशिप ३. आर्किटेक्चर अँड इंटेरीयर डेकोरेशन	१. आर्किटेक्चर २. आर्किटेक्चरल असिस्टंट ३. आर्किटेक्चर अँड इंटेरीयर डेकोरेशन	आर्किटेक्चरल ड्राफ्टस्मन
२	जोडारी	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग २. प्रॉडक्शन इंजिनियरींग ३. प्रॉडक्शन टेक्नॉलॉजी	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग २. प्रॉडक्शन इंजिनियरींग ३. प्रॉडक्शन टेक्नॉलॉजी ४. व्होकेशनल डीप्लोमा इन फिटिंग	जोडारी
३	जनरल फिटर कम मेकॅनिक	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग २. प्रॉडक्शन इंजिनियरींग ३. प्रॉडक्शन टेक्नॉलॉजी	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग २. प्रॉडक्शन इंजिनियरींग ३. प्रॉडक्शन टेक्नॉलॉजी	जनरल फिटर कम मेकॅनिक

अ. क्र.	व्यवसाय अभ्यासक्रम	पदवी	पदविका	राष्ट्रीय व्यवसाय प्रमाणपत्र किंवा राष्ट्रीय शिकाऊ उमेदवारी प्रमाणपत्र
४	कातारी	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग २. प्रॉडक्शन इंजिनियरींग ३. प्रॉडक्शन टेक्नॉलॉजी ४. मेकॅनिकल वेल्डींग अँड शिट मेटल इंजिनियरींग	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग २. प्रॉडक्शन इंजिनियरींग ३. प्रॉडक्शन टेक्नॉलॉजी ४. व्होकेशनल डीप्लोमा इन टर्निंग	कातारी
५	संधाता	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग २. प्रॉडक्शन इंजिनियरींग ३. प्रॉडक्शन टेक्नॉलॉजी ४. मेकॅनिकल वेल्डींग अँड शिट मेटल इंजिनियरींग	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग २. प्रॉडक्शन इंजिनियरींग ३. प्रॉडक्शन टेक्नॉलॉजी ४. मेकॅनिकल वेल्डींग अँड शिट मेटल इंजिनियरींग ५. व्होकेशनल डीप्लोमा इन वेल्डींग	संधाता
६	नळ कारागीर	मेकॅनिकल इंजिनियरींग	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग २. व्होकेशनल डीप्लोमा इन प्लंबिंग	नळ कारागीर
७	पत्रे कारागीर	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग २. मेकॅनिकल वेल्डींग अँड शिट मेटल इंजिनियरींग	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग २. मेकॅनिकल वेल्डींग अँड शिट मेटल इंजिनियरींग	पत्रे कारागीर
८	आरेखक (यांत्रिकी)	मेकॅनिकल इंजिनियरींग	मेकॅनिकल इंजिनियरींग	आरेखक (यांत्रिकी)
९	आरेखक (स्थापत्य)	सिव्हील इंजिनियरींग	सिव्हील इंजिनियरींग	आरेखक (स्थापत्य)
१०	विज विलेपक	मेकॅनिकल इंजिनियरींग	मेकॅनिकल इंजिनियरींग	विज विलेपक
११	टुल अँड डाय मेकर (डाईज अँड मोल्ड्स)	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग २. मेकॅनिकल इंजिनियरींग (टुल अँड डाय) ३. टुल अँड डाय इंजिनियरींग ४. टुल अँड डाय मेकींग	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग २. मेकॅनिकल इंजिनियरींग (टुल अँड डाय) ३. टुल अँड डाय इंजिनियरींग ४. टुल अँड डाय मेकींग	टुल अँड डाय मेकर (डाईज अँड मोल्ड्स)

अ. क्र.	व्यवसाय अभ्यासक्रम	पदवी	पदविका	राष्ट्रीय व्यवसाय प्रमाणपत्र किंवा राष्ट्रीय शिकाऊ उमेदवारी प्रमाणपत्र
१२	टुल ऑण्ड डाय मेकर (जिग्ज ऑण्ड फिक्चर)	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग २. मेकॅनिकल इंजिनियरींग (टुल ऑण्ड डाय) ३. टुल इंजिनियरींग	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग २. मेकॅनिकल इंजिनियरींग (टुल ऑण्ड डाय) ३. टुल इंजिनियरींग	टुल ऑण्ड डाय मेकर (जिग्ज ऑण्ड फिक्चर)
१३	मेकॅनिक मशिन टुल मेन्टेनन्स	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग २. मशिन टुल्स ऑण्ड मेन्टेनन्स इंजिनियरींग ३. मेन्टेनन्स इंजिनियरींग ४. मेकॅनिकल इंजिनियरींग (मशिन टुल मेन्टेनन्स ऑण्ड रिपेयर्स)	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग २. मशिन टुल्स ऑण्ड मेन्टेनन्स इंजिनियरींग ३. मेन्टेनन्स इंजिनियरींग ४. मेकॅनिकल इंजिनियरींग (मशिन टुल मेन्टेनन्स ऑण्ड रिपेयर्स)	मेकॅनिक मशिन टुल मेन्टेनन्स
१४	ऑपरेटर अँडव्हान्स मशिन टुल्स	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग २. मशिन टुल टेक्नॉलॉजी	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग २. मशिन टुल टेक्नॉलॉजी	ऑपरेटर अँडव्हान्स मशिन टुल्स
१५	यंत्र कारागीर	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग २. प्रॉडक्शन इंजिनियरींग ३. प्रॉडक्शन टेक्नॉलॉजी	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग २. प्रॉडक्शन इंजिनियरींग ३. प्रॉडक्शन टेक्नॉलॉजी	यंत्र कारागीर
१६	यंत्र कारागीर (घर्षक)	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग २. प्रॉडक्शन इंजिनियरींग ३. प्रॉडक्शन टेक्नॉलॉजी	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग २. प्रॉडक्शन इंजिनियरींग ३. प्रॉडक्शन टेक्नॉलॉजी	यंत्र कारागीर (घर्षक)
१७	फॉन्ट्रीमन	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग २. फॉन्ट्री टेक्नॉलॉजी ३. मेकॅनिकल इंजिनियरींग (फॉन्ट्री)	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग २. फॉन्ट्री टेक्नॉलॉजी ३. मेकॅनिकल इंजिनियरींग (फॉन्ट्री)	फॉन्ट्रीमन
१८	रबर टेक्नीशियन	१. रबर इंजिनियरींग २. रबर टेक्नॉलॉजी	१. रबर इंजिनियरींग २. रबर टेक्नॉलॉजी	रबर टेक्नीशियन
१९	यांत्रिक प्रशितन व वातानु-	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग २. रेफ्रिजरेशन ऑण्ड एयर कंडीशनींग ३. मेकॅनिकल इंजिनियरींग	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग २. रेफ्रिजरेशन ऑण्ड एयर कंडीशनींग ३. मेकॅनिकल इंजिनियरींग	यांत्रिक प्रशितन व वातानु-

अ. क्र.	व्यवसाय अभ्यासक्रम	पदवी	पदविका	राष्ट्रीय व्यवसाय प्रमाणपत्र किंवा राष्ट्रीय शिकाऊ उमेदवारी प्रमाणपत्र
	कुलीकरण	(रेफ्रिजरेशन अँड एयर कंडीशनींग)	(रेफ्रिजरेशन अँड एयर कंडीशनींग) ४. व्होकेशनल डीप्लोमा इन रेफ्रिजरेशन अँड एयर कंडीशनींग	कुलीकरण
२०	यांत्रिक मोटारगाडी	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग २. ऑटोमोबाईल इंजिनियरींग	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग २. ऑटोमोबाईल इंजिनियरींग ३. व्होकेशनल डीप्लोमा इन ऑटोमोबाईल	यांत्रिक मोटारगाडी
२१	यांत्रिक डिझेल	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग २. ऑटोमोबाईल इंजिनियरींग	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग २. ऑटोमोबाईल इंजिनियरींग ३. व्होकेशनल डीप्लोमा इन ऑटोमोबाईल	यांत्रिक डिझेल
२२	यांत्रिक कृषित्र	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग २. ऑटोमोबाईल इंजिनियरींग	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग २. ऑटोमोबाईल इंजिनियरींग ३. व्होकेशनल डीप्लोमा इन ऑटोमोबाईल	यांत्रिक कृषित्र
२३	मेकॅनिक रिपेयर अँड मेन्टेनन्स ऑफ लाईट व्हेईकल	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग २. ऑटोमोबाईल इंजिनियरींग	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग २. ऑटोमोबाईल इंजिनियरींग ३. व्होकेशनल डीप्लोमा इन ऑटोमोबाईल	मेकॅनिक रिपेयर अँड मेन्टेनन्स ऑफ लाईट व्हेईकल
२४	मेकॅनिक अँग्रीकल्चरल मशिनरी	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग २. ऑटोमोबाईल इंजिनियरींग ३. अँग्रीकल्चरल इंजिनियरींग ४. अँग्रीकल्चरल टेक्नॉलॉजी ५. फार्म मशिनरी	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग २. ऑटोमोबाईल इंजिनियरींग ३. अँग्रीकल्चरल इंजिनियरींग ४. अँग्रीकल्चरल टेक्नॉलॉजी ५. फार्म मशिनरी	मेकॅनिक अँग्रीकल्चरल मशिनरी
२५	पंप ऑपरेटर कम मेकॅनिक	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग	पंप ऑपरेटर कम मेकॅनिक

अ. क्र.	व्यवसाय अभ्यासक्रम	पदवी	पदविका	राष्ट्रीय व्यवसाय प्रमाणपत्र किंवा राष्ट्रीय शिकाऊ उमेदवारी प्रमाणपत्र
२६	विजतंत्री	१. इलेक्ट्रीकल इंजिनियरींग २. इलेक्ट्रीकल इंजिनियरींग (इलेक्ट्रॉनिक्स अँड पावर) ३. इलेक्ट्रीकल अँड इलेक्ट्रॉनिक्स इंजिनियरींग ४. इलेक्ट्रीकल अँड पावर इंजिनियरींग ५. इलेक्ट्रीकल इंजिनियरींग इंडस्ट्रियल कंट्रोल	१. इलेक्ट्रीकल इंजिनियरींग २. इलेक्ट्रीकल इंजिनियरींग (इलेक्ट्रॉनिक्स अँड पावर) ३. इलेक्ट्रीकल अँड इलेक्ट्रॉनिक्स इंजिनियरींग ४. इलेक्ट्रीकल अँड पावर इंजिनियरींग ५. इलेक्ट्रीकल इंजिनियरींग इंडस्ट्रियल कंट्रोल ६. व्होकेशनल डीप्लोमा इन इलेक्ट्रीशियन	विजतंत्री
२७	तारतंत्री	१. इलेक्ट्रीकल इंजिनियरींग २. इलेक्ट्रीकल इंजिनियरींग (इलेक्ट्रॉनिक्स अँड पावर) ३. इलेक्ट्रीकल अँड इलेक्ट्रॉनिक्स इंजिनियरींग ४. इलेक्ट्रीकल अँड पावर इंजिनियरींग ५. इलेक्ट्रीकल इंजिनियरींग इंडस्ट्रियल कंट्रोल	१. इलेक्ट्रीकल इंजिनियरींग २. इलेक्ट्रीकल इंजिनियरींग (इलेक्ट्रॉनिक्स अँड पावर) ३. इलेक्ट्रीकल अँड इलेक्ट्रॉनिक्स इंजिनियरींग ४. इलेक्ट्रीकल अँड पावर इंजिनियरींग ५. इलेक्ट्रीकल इंजिनियरींग इंडस्ट्रियल कंट्रोल ६. व्होकेशनल डीप्लोमा इन इलेक्ट्रीशियन	तारतंत्री
२८	मेकॅनिक मेकॅट्रॉनिक्स	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग २. मेकॅट्रॉनिक्स इंजिनियरींग	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग २. मेकॅट्रॉनिक्स इंजिनियरींग ३. अँडव्हान्स डिप्लोमा इन ऑटोमोटीव मेकॅट्रॉनिक्स	मेकॅनिक मेकॅट्रॉनिक्स
२९	मेकॅनिक इलेक्ट्रॉनिक्स	१. इलेक्ट्रॉनिक्स इंजिनियरींग २. इलेक्ट्रॉनिक्स अँड कम्युनिकेशन इंजिनियरींग ३. इलेक्ट्रॉनिक्स अँड टेलिकम्युनिकेशन	१. इलेक्ट्रॉनिक्स इंजिनियरींग २. इलेक्ट्रॉनिक्स अँड कम्युनिकेशन इंजिनियरींग ३. इलेक्ट्रॉनिक्स अँड टेलिकम्युनिकेशन इंजिनियरींग	मेकॅनिक इलेक्ट्रॉनिक्स किंवा मास्टर क्राफ्ट्समन मेकॅनिक

अ. क्र.	व्यवसाय अभ्यासक्रम	पदवी	पदविका	राष्ट्रीय व्यवसाय प्रमाणपत्र किंवा राष्ट्रीय शिकाऊ उमेदवारी प्रमाणपत्र
		इंजिनियरींग ४. इंडस्ट्रीयल इलेक्ट्रॉनिक्स ५. इलेक्ट्रॉनिक्स अँड व्हीडीयो इंजिनियरींग ६. कम्युनिकेशन इंजिनियरींग	४. इंडस्ट्रीयल इलेक्ट्रॉनिक्स ५. इलेक्ट्रॉनिक्स अँड व्हीडीयो इंजिनियरींग ६. कम्युनिकेशन इंजिनियरींग	इलेक्ट्रॉनिक्स
३०	कॉम्प्युटर हार्डवेयर अँड नेटवर्क मेन्टेनन्स	१. कॉम्प्युटर इंजिनियरींग २. कॉम्प्युटर टेक्नॉलॉजी ३. इन्फॉर्मेशन टेक्नॉलॉजी ४. इलेक्ट्रॉनिक्स इंजिनियरींग ५. इलेक्ट्रॉनिक्स अँड कम्युनिकेशन इंजिनियरींग ६. इलेक्ट्रॉनिक्स अँड टेलिकम्युनिकेशन इंजिनियरींग	१. कॉम्प्युटर इंजिनियरींग २. कॉम्प्युटर टेक्नॉलॉजी ३. इन्फॉर्मेशन टेक्नॉलॉजी ४. इलेक्ट्रॉनिक्स इंजिनियरींग ५. इलेक्ट्रॉनिक्स अँड कम्युनिकेशन इंजिनियरींग ६. इलेक्ट्रॉनिक्स अँड टेलिकम्युनिकेशन इंजिनियरींग ७. कॉम्प्युटर हार्डवेयर अँड नेटवर्कींग	कॉम्प्युटर हार्डवेयर अँड नेटवर्क मेन्टेनन्स किंवा मास्टर क्राफ्ट्समन कॉम्प्युटर हार्डवेयर अँड नेटवर्क मेन्टेनन्स
३१	इन्फॉर्मेशन टेक्नॉलॉजी अँड इलेक्ट्रॉनिक्स सिस्टिम मेन्टेनन्स/ इन्फॉर्मेशन अँड कम्युनिकेशन टेक्नॉलॉजी इलेक्ट्रॉनिक्स सिस्टिम मेन्टेनन्स	१. कॉम्प्युटर इंजिनियरींग २. कॉम्प्युटर टेक्नॉलॉजी ३. इन्फॉर्मेशन टेक्नॉलॉजी ४. इलेक्ट्रॉनिक्स इंजिनियरींग ५. इलेक्ट्रॉनिक्स अँड कम्युनिकेशन इंजिनियरींग ६. इलेक्ट्रॉनिक्स अँड टेलिकम्युनिकेशन इंजिनियरींग	१. कॉम्प्युटर इंजिनियरींग २. कॉम्प्युटर टेक्नॉलॉजी ३. इन्फॉर्मेशन टेक्नॉलॉजी ४. इलेक्ट्रॉनिक्स इंजिनियरींग ५. इलेक्ट्रॉनिक्स अँड कम्युनिकेशन इंजिनियरींग ६. इलेक्ट्रॉनिक्स अँड टेलिकम्युनिकेशन इंजिनियरींग	१. इन्फॉर्मेशन टेक्नॉलॉजी अँड इलेक्ट्रॉनिक्स सिस्टिम मेन्टेनन्स २. इन्फॉर्मेशन अँड कम्युनिकेशन टेक्नॉलॉजी इलेक्ट्रॉनिक्स सिस्टिम मेन्टेनन्स
३२	इन्स्ट्रुमेंट मेकॅनिक	१. इन्स्ट्रुमेंट इंजिनियरींग २. इलेक्ट्रॉनिक्स इंजिनियरींग ३. इलेक्ट्रॉनिक्स अँड टेलीकम्युनिकेशन	१. इन्स्ट्रुमेंट इंजिनियरींग २. इलेक्ट्रॉनिक्स इंजिनियरींग ३. इलेक्ट्रॉनिक्स अँड टेलीकम्युनिकेशन इंजिनियरींग	इन्स्ट्रुमेंट मेकॅनिक

अ. क्र.	व्यवसाय अभ्यासक्रम	पदवी	पदविका	राष्ट्रीय व्यवसाय प्रमाणपत्र किंवा राष्ट्रीय शिकाऊ उमेदवारी प्रमाणपत्र
		इंजिनियरींग ४. इलेक्ट्रॉनिक्स अँड कम्प्युनिकेशन इंजिनियरींग ५. इलेक्ट्रॉनिक्स अँड इन्स्ट्रुमेंटेशन इंजिनियरींग	४. इलेक्ट्रॉनिक्स अँड कम्प्युनिकेशन इंजिनियरींग ५. इलेक्ट्रॉनिक्स अँड इन्स्ट्रुमेंटेशन इंजिनियरींग	
३३	मेकॅनिक कन्झ्युमर इलेक्ट्रॉनिक्स अप्लायेन्सेस	१. इलेक्ट्रॉनिक्स इंजिनियरींग २. इलेक्ट्रॉनिक्स अँड टेलिकम्प्युनिकेशन इंजिनियरींग ३. इलेक्ट्रॉनिक्स अँड कम्प्युनिकेशन इंजिनियरींग	१. इलेक्ट्रॉनिक्स इंजिनियरींग २. इलेक्ट्रॉनिक्स अँड टेलिकम्प्युनिकेशन इंजिनियरींग ३. इलेक्ट्रॉनिक्स अँड कम्प्युनिकेशन इंजिनियरींग	मेकॅनिक कन्झ्युमर इलेक्ट्रॉनिक्स अप्लायेन्सेस
३४	मेकॅनिक मेडीकल इलेक्ट्रॉनिक्स	१. मेडीकल इलेक्ट्रॉनिक्स २. बायोमेडीकल इंजिनियरींग ३. इलेक्ट्रॉनिक्स इंजिनियरींग ४. इलेक्ट्रॉनिक्स अँड टेलिकम्प्युनिकेशन इंजिनियरींग ५. इलेक्ट्रॉनिक्स अँड कम्प्युनिकेशन इंजिनियरींग ६. बायोमेडीकल इन्स्ट्रुमेंटेशन	१. मेडीकल इलेक्ट्रॉनिक्स २. बायोमेडीकल इंजिनियरींग ३. इलेक्ट्रॉनिक्स इंजिनियरींग ४. इलेक्ट्रॉनिक्स अँड टेलिकम्प्युनिकेशन इंजिनियरींग ५. इलेक्ट्रॉनिक्स अँड कम्प्युनिकेशन इंजिनियरींग ६. बायोमेडीकल इन्स्ट्रुमेंटेशन	मेकॅनिक मेडीकल इलेक्ट्रॉनिक्स
३५	टेक्नीशियन पॉवर इलेक्ट्रॉनिक्स सिस्टिम	१. इलेक्ट्रॉनिक्स इंजिनियरींग २. इलेक्ट्रॉनिक्स अँड टेलिकम्प्युनिकेशन इंजिनियरींग ३. इलेक्ट्रॉनिक्स अँड कम्प्युनिकेशन इंजिनियरींग	१. इलेक्ट्रॉनिक्स इंजिनियरींग २. इलेक्ट्रॉनिक्स अँड टेलिकम्प्युनिकेशन इंजिनियरींग ३. इलेक्ट्रॉनिक्स अँड कम्प्युनिकेशन इंजिनियरींग	टेक्नीशियन पॉवर इलेक्ट्रॉनिक्स सिस्टिम
३६	हेल्थ सॅनिटरी इंस्पेक्टर	१. सिव्हील इंजिनियरींग २. हेल्थ केयर टेक्नॉलॉजी	१. सिव्हील इंजिनियरींग २. हेल्थ केयर टेक्नॉलॉजी	हेल्थ सॅनिटरी इंस्पेक्टर
३७	सर्वेक्षक	१. आर्किटेक्चर २. आर्किटेक्चरल	१. आर्किटेक्चर २. आर्किटेक्चरल असिस्टंट	सर्वेक्षक

अ. क्र.	व्यवसाय अभ्यासक्रम	पदवी	पदविका	राष्ट्रीय व्यवसाय प्रमाणपत्र किंवा राष्ट्रीय शिकाऊ उमेदवारी प्रमाणपत्र
		असिस्टंटशिप ३. आर्किटेक्चर अँड इंटेरीयर डेकोरेशन	३. आर्किटेक्चर अँड इंटेरीयर डेकोरेशन	
३८	अटेंडंट ऑपरेटर केमिकल प्लान्ट	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग २. केमीकल इंजिनियरींग ३. केमीकल टेक्नॉलॉजी	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग २. केमीकल इंजिनियरींग ३. केमीकल टेक्नॉलॉजी	अटेंडंट ऑपरेटर केमिकल प्लान्ट
३९	मेन्टेनन्स मेकॅनिक केमिकल प्लान्ट	१. केमिकल इंजिनियरींग २. केमिकल टेक्नॉलॉजी	१. केमिकल इंजिनियरींग २. केमिकल टेक्नॉलॉजी	मेन्टेनन्स मेकॅनिक केमिकल प्लान्ट
४०	प्लास्टिक प्रोसेसिंग ऑपरेटर	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग २. प्लास्टिक इंजिनियरींग	१. मेकॅनिकल इंजिनियरींग २. प्लास्टिक इंजिनियरींग	प्लास्टिक प्रोसेसिंग ऑपरेटर
४१	सुतारकाम	--	व्होकेशनल डिप्लोमा इन कारपेंटर अँड इंटेरीयर डेकोरेशन	सुतारकाम
४२	कॅबिनेट फर्निचर मेकर	--	व्होकेशनल डिप्लोमा इन कारपेंटर अँड इंटेरीयर डेकोरेशन	कॅबिनेट फर्निचर मेकर
४३	टेक्सटाईल वेट प्रोसेसिंग टेक्निशियन	१. टेक्सटाईल इंजिनियरींग २. टेक्सटाईल टेक्नॉलॉजी ३. हॅण्डलुम अँड टेक्सटाईल टेक्नॉलॉजी	१. टेक्सटाईल इंजिनियरींग २. टेक्सटाईल टेक्नॉलॉजी ३. हॅण्डलुम अँड टेक्सटाईल टेक्नॉलॉजी	टेक्सटाईल वेट प्रोसेसिंग टेक्निशियन
४४	विर्वींग टेक्निशियन	१. टेक्सटाईल इंजिनियरींग २. टेक्सटाईल टेक्नॉलॉजी ३. हॅण्डलुम अँड टेक्सटाईल टेक्नॉलॉजी	१. टेक्सटाईल इंजिनियरींग २. टेक्सटाईल टेक्नॉलॉजी ३. हॅण्डलुम अँड टेक्सटाईल टेक्नॉलॉजी	विर्वींग टेक्निशियन
४५	ड्रेस मेकिंग	१. अपरल डिझाईन अँड फॅब्रिक २. अपरल डिझाईन अँड फॅशन टेक्नॉलॉजी ३. अपरल टेक्नॉलॉजी ४. ड्रेस डिझायनींग अँड	१. अपरल डिझाईन अँड फॅब्रिक २. अपरल डिझाईन अँड फॅशन टेक्नॉलॉजी ३. अपरल टेक्नॉलॉजी ४. ड्रेस डिझायनींग अँड गारमेंट मॅन्युफॅक्चरींग ऑफ अपरल	ड्रेस मेकिंग

अ. क्र.	व्यवसाय अभ्यासक्रम	पदवी	पदविका	राष्ट्रीय व्यवसाय प्रमाणपत्र किंवा राष्ट्रीय शिकाऊ उमेदवारी प्रमाणपत्र
		गारमेंट मॅन्युफॅक्चरींग ऑफ अॅपरल मॅन्युफॅक्चरींग अॅण्ड डिझाईन ५. गारमेंट मॅन्युफॅक्चरींग ६. फॅशन टेक्नॉलॉजी	मॅन्युफॅक्चरींग अॅण्ड डिझाईन ५. गारमेंट मॅन्युफॅक्चरींग ६. फॅशन टेक्नॉलॉजी ७. अॅडव्हान्स डिप्लोमा इन अॅपरल मर्चंडाईझिंग	
४६	फॅशन टेक्नॉलॉजी	१. अॅपरल डिझाईन अॅण्ड फॅब्रिक २. अॅपरल डिझाईन अॅण्ड फॅशन टेक्नॉलॉजी ३. अॅपरल टेक्नॉलॉजी ४. ड्रेस डिझायनींग अॅण्ड गारमेंट मॅन्युफॅक्चरींग ५. गारमेंट मॅन्युफॅक्चरींग ६. फॅशन टेक्नॉलॉजी ७. फॅशन डिझायनींग	१. अॅपरल डिझाईन अॅण्ड फॅब्रिक २. अॅपरल डिझाईन अॅण्ड फॅशन टेक्नॉलॉजी ३. अॅपरल टेक्नॉलॉजी ४. ड्रेस डिझायनींग अॅण्ड गारमेंट मॅन्युफॅक्चरींग ५. गारमेंट मॅन्युफॅक्चरींग ६. फॅशन टेक्नॉलॉजी ७. फॅशन डिझायनींग ८. व्होकेशनल डीप्लोमा इन फॅशन टेक्नॉलॉजी	फॅशन टेक्नॉलॉजी
४७	कॉम्प्युटर ऑपरेटर अॅण्ड प्रोग्रामींग असिस्टंट किंवा कॉम्प्युटर सॉफ्टवेअर रिलेटेड ट्रेड किंवा कॉम्प्युटर इन्स्ट्रक्टर	१. कॉम्प्युटर इंजिनियरींग २. कॉम्प्युटर टेक्नॉलॉजी ३. कॉम्प्युटर सायन्स अॅण्ड इंजिनियरींग ४. कॉम्प्युटर सायन्स अॅण्ड टेक्नॉलॉजी ५. इन्फॉर्मेशन टेक्नॉलॉजी	१. कॉम्प्युटर इंजिनियरींग २. कॉम्प्युटर टेक्नॉलॉजी ३. कॉम्प्युटर सायन्स अॅण्ड इंजिनियरींग ४. कॉम्प्युटर सायन्स अॅण्ड टेक्नॉलॉजी ५. इन्फॉर्मेशन टेक्नॉलॉजी	कॉम्प्युटर ऑपरेटर अॅण्ड प्रोग्रामींग असिस्टंट किंवा कॉम्प्युटर सॉफ्टवेअर रिलेटेड ट्रेड किंवा कॉम्प्युटर इन्स्ट्रक्टर
४८	डेस्क ऑप पब्लिशिंग ऑपरेटर	१. कॉम्प्युटर इंजिनियरींग २. कॉम्प्युटर टेक्नॉलॉजी ३. कॉम्प्युटर सायन्स अॅण्ड इंजिनियरींग	१. कॉम्प्युटर इंजिनियरींग २. कॉम्प्युटर टेक्नॉलॉजी ३. कॉम्प्युटर सायन्स अॅण्ड इंजिनियरींग	डेस्क ऑप पब्लिशिंग ऑपरेटर

अ. क्र.	व्यवसाय अभ्यासक्रम	पदवी	पदविका	राष्ट्रीय व्यवसाय प्रमाणपत्र किंवा राष्ट्रीय शिकाऊ उमेदवारी प्रमाणपत्र
		४. कॉम्प्युटर सायन्स अँड टेक्नॉलॉजी ५. इन्फॉर्मेशन टेक्नॉलॉजी	४. कॉम्प्युटर सायन्स अँड टेक्नॉलॉजी ५. इन्फॉर्मेशन टेक्नॉलॉजी	
४९	क्राफ्टसमन फुड प्रॉडक्शन (जनरल)	१. फुड टेक्नॉलॉजी २. हॉटेल मॅनेजमेंट ३. हॉटेल मॅनेजमेंट अँड केटरिंग टेक्नॉलॉजी ४. फुड अँड बेवरेज मॅनेजमेंट ५. फुड प्रोसेसिंग टेक्नॉलॉजी	१. फुड टेक्नॉलॉजी २. हॉटेल मॅनेजमेंट ३. हॉटेल मॅनेजमेंट अँड केटरिंग टेक्नॉलॉजी ४. फुड अँड बेवरेज मॅनेजमेंट ५. फुड प्रोसेसिंग टेक्नॉलॉजी	क्राफ्टसमन फुड प्रॉडक्शन (जनरल)
५०	फुड अँड बेवरेज सर्व्हिस असिस्टंट	१. फुड टेक्नॉलॉजी २. हॉटेल मॅनेजमेंट ३. हॉटेल मॅनेजमेंट अँड केटरिंग टेक्नॉलॉजी ४. फुड अँड बेवरेज मॅनेजमेंट ५. फुड प्रोसेसिंग टेक्नॉलॉजी	१. फुड टेक्नॉलॉजी २. हॉटेल मॅनेजमेंट ३. हॉटेल मॅनेजमेंट अँड केटरिंग टेक्नॉलॉजी ४. फुड अँड बेवरेज मॅनेजमेंट ५. फुड प्रोसेसिंग टेक्नॉलॉजी	फुड अँड बेवरेज सर्व्हिस असिस्टंट
५१	फ्रंट ऑफिस असिस्टंट	१. हॉटेल मॅनेजमेंट अँड केटरिंग टेक्नॉलॉजी २. हॉटेल मॅनेजमेंट ३. हॉस्पिटॅलिटी अँड टुरीझम अँडमिनीस्ट्रेशन	१. हॉटेल मॅनेजमेंट अँड केटरिंग टेक्नॉलॉजी २. हॉटेल मॅनेजमेंट ३. हॉस्पिटॅलिटी अँड टुरीझम अँडमिनीस्ट्रेशन ४. मॉडर्न ऑफिस मॅनेजमेंट किंवा प्रॅक्टीस ५. मॉडर्न ऑफिस मॅनेजमेंट अँड सेक्रेटरीयल प्रॅक्टीस ६. अँडव्हान्स डिप्लोमा इन फ्रंट ऑफिस मॅनेजमेंट अँड टुरीझम	फ्रंट ऑफिस असिस्टंट
५२	पेंटर जनरल	१. पेंट टेक्नॉलॉजी २. केमिकल टेक्नॉलॉजी (पेंट टेक्नॉलॉजी)	१. पेंट टेक्नॉलॉजी २. केमिकल टेक्नॉलॉजी (पेंट टेक्नॉलॉजी) ३. व्होकेशनल डिप्लोमा इन पेंटिंग	पेंटर जनरल

अ. क्र.	व्यवसाय अभ्यासक्रम	पदवी	पदविका	राष्ट्रीय व्यवसाय प्रमाणपत्र किंवा राष्ट्रीय शिकाऊ उमेदवारी प्रमाणपत्र
५३	स्टेनोग्राफर (इंग्रजी)	--	१. गर्हमेंट कमर्शियल प्रॅक्टीस (इंग्रजी) २. डिप्लोमा इन स्टेनोग्राफी अँड सेक्रेटरीयल प्रॅक्टीस	स्टेनोग्राफर (इंग्लिश)
५४	स्टेनोग्राफर (मराठी)	--	१. गर्हमेंट कमर्शियल प्रॅक्टीस (मराठी) २. डिप्लोमा इन स्टेनोग्राफी अँड सेक्रेटरीयल प्रॅक्टीस (मराठी)	स्टेनोग्राफर (मराठी)
५५	सेक्रेटरीयल प्रॅक्टिस (इंग्रजी)	मॉडर्न ऑफिस मॅनेजमेंट अँड सेक्रेटरीयल प्रॅक्टीस	१. मॉडर्न ऑफिस मॅनेजमेंट अँड सेक्रेटरीयल प्रॅक्टीस २. डिप्लोमा इन स्टेनोग्राफी अँड सेक्रेटरीयल प्रॅक्टीस	सेक्रेटरीयल प्रॅक्टिस (इंग्रजी)
५६	शिवण व कर्तन	--	--	शिवण व कर्तन
५७	फिजीयो थेरेपी टेक्निशियन	फिजीयोथेरेपिस्ट	फिजीयोथेरेपि टेक्नीशियन	फिजीयो थेरेपी टेक्निशियन
५८	हॉस्पिटल हाऊस किपींग	हॉस्पिटल हाऊस किपींग	१. हॉस्पिटल हाऊस किपींग २. अँडव्हान्स डिप्लोमा इन हाऊस किपींग	हॉस्पिटल हाऊस किपींग
५९	हेयर अँड स्किन केयर/ बेसिक कॉस्मेटॉलॉजी	१. कॉस्मेटॉलॉजी अँड हेल्थ २. ब्युटी अँड हेयर ड्रेसिंग ३. ब्युटी कल्चर अँड कॉस्मेटॉलॉजी	१. कॉस्मेटॉलॉजी २. कॉस्मेटॉलॉजी अँड हेल्थ ३. ब्युटी कल्चर अँड कॉस्मेटॉलॉजी ४. अँडव्हान्स डिप्लोमा इन ब्युटी कल्चर अँड हेयर ड्रेसिंग	हेयर अँड स्किन केयर किंवा बेसिक कॉस्मेटॉलॉजी
६०	बेकर अँड कन्फेशनर	१. हॉटेल मॅनेजमेंट २. हॉटेल मॅनेजमेंट अँड केटरिंग टेक्नॉलॉजी ३. फुड अँड बेवरेज मॅनेजमेंट ४. फुड प्रोसेसिंग टेक्नॉलॉजी	१. हॉटेल मॅनेजमेंट २. हॉटेल मॅनेजमेंट अँड केटरिंग टेक्नॉलॉजी ३. फुड अँड बेवरेज मॅनेजमेंट ४. फुड प्रोसेसिंग टेक्नॉलॉजी	बेकर अँड कन्फेशनर

अ. क्र.	व्यवसाय अभ्यासक्रम	पदवी	पदविका	राष्ट्रीय व्यवसाय प्रमाणपत्र किंवा राष्ट्रीय शिकाऊ उमेदवारी प्रमाणपत्र
६१	इंटरियर डेकोरेशन अँड डिझाईनींग	१. इंटरियर डिझाईन २. आर्कीटेक्चर अँड इंटरियर डेकोरेशन ३. इंटरियर डिझाईनींग अँड डेकोरेशन	१. इंटरियर डिझाईन २. आर्कीटेक्चर अँड इंटरियर डेकोरेशन ३. इंटरियर डिझाईनींग अँड डेकोरेशन ४. पोस्ट डिप्लोमा इन इंटरियर डिझाईनींग अँड डेकोरेशन	इंटरियर डेकोरेशन अँड डिझाईनींग
६२	डिजिटल फोटोग्राफर	१. फोटोग्राफी २. डिजिटल फोटोग्राफी	१. फोटोग्राफी २. डिजिटल फोटोग्राफी अँड डिजिटल फोटोग्राफिक्स	डिजिटल फोटोग्राफर
६३	फोटोग्राफर	फोटोग्राफी	१. फोटोग्राफी २. डिजिटल फोटोग्राफी अँड डिजिटल फोटोग्राफिक्स	फोटोग्राफर
६४	एम्ब्रॉयडरी अँड निडल वर्क	१. अपरल डिझाईन अँड फॅब्रिकेशन टेक्नॉलॉजी २. अपरल डिझाईन अँड फॅशन टेक्नॉलॉजी ३. कॉश्रुम डिझाईन अँड ड्रेस मेकींग ४. फॅशन टेक्नॉलॉजी ५. टेक्स्टाईल डिझाईन	१. अपरल डिझाईन अँड फॅब्रिकेशन टेक्नॉलॉजी २. अपरल डिझाईन अँड फॅशन टेक्नॉलॉजी ३. कॉश्रुम डिझाईन अँड ड्रेस मेकींग ४. फॅशन टेक्नॉलॉजी ५. टेक्स्टाईल डिझाईन	एम्ब्रॉयडरी अँड निडल वर्क
६५	फ्रुट अँड व्हेजिटेबल प्रोसेसिंग	१. फुड प्रोसेसिंग अँड प्रिझर्वेशन २. फुड टेक्नॉलॉजी ३. फुड प्रोसेसिंग टेक्नॉलॉजी	१. फुड प्रोसेसिंग अँड प्रिझर्वेशन २. फुड टेक्नॉलॉजी ३. फुड प्रोसेसिंग टेक्नॉलॉजी	फ्रुट अँड व्हेजिटेबल प्रोसेसिंग
६६	मेसन (बिल्डींग कन्स्ट्रक्टर)	१. सिव्हिल इंजिनियरींग २. सिव्हिल टेक्नॉलॉजी ३. कन्स्ट्रक्शन टेक्नॉलॉजी ४. कन्स्ट्रक्शन इंजिनियरींग	१. सिव्हिल इंजिनियरींग २. सिव्हिल टेक्नॉलॉजी ३. कन्स्ट्रक्शन टेक्नॉलॉजी ४. कन्स्ट्रक्शन इंजिनियरींग ५. व्होकेशन डिप्लोमा इन बिल्डींग कन्स्ट्रक्शन	मेसन (बिल्डींग कन्स्ट्रक्टर)

अ. क्र.	व्यवसाय अभ्यासक्रम	पदवी	पदविका	राष्ट्रीय व्यवसाय प्रमाणपत्र किंवा राष्ट्रीय शिकाऊ उमेदवारी प्रमाणपत्र
६७	मल्टिमिडीया ॲनिमेशन ॲण्ड स्पेशल इफेक्ट	--	--	मल्टिमिडीया ॲनिमेशन ॲण्ड स्पेशल इफेक्ट
६८	मेकॅ.ऑटो इलेक्ट्रिकल ॲण्ड इलेक्ट्रॉनिक्स	ऑटोमोबाईल इंजिनियरींग	१. ऑटोमोबाईल इंजिनियरींग २. व्होकेशनल डिप्लोमा इन ऑटोमोबाईल	
६९	एरॉनॉटिकल स्ट्रक्चर ॲण्ड इक्विपमेंट फिटर	१. एरॉनॉटिकल इंजिनियरींग २. मेकॅनिकल इंजिनियरींग	१. एरॉनॉटिकल इंजिनियरींग २. मेकॅनिकल इंजिनियरींग	एरॉनॉटिकल स्ट्रक्चर ॲण्ड इक्विपमेंट फिटर
७०	वरील व्यवसायात समाविष्ट नसलेले अन्य व्यवसाय अभ्यासक्रम	संबंधित शाखेची पदवी	संबंधित शाखेची पदविका	संबंधित व्यवसाय अभ्यासक्रम

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

मनिषा वर्मा,

शासनाच्या अपर मुख्य सचिव.

SKILLS, EMPLOYMENT, ENTREPRENEURSHIP AND INNOVATION DEPARTMENT

Mantralaya, Madam Cama Marg, Hutatma Rajguru Chowk,
Mumbai 400 032, dated the 31st July 2026.

NOTIFICATION

CONSTITUTION OF INDIA.

No. VOC-2025/CR.416/VE-1.— In exercise of the powers conferred by the proviso to article 309 of the Constitution of India and in supersession of all the existing rules, orders or instruments issued in this behalf, the Governor of Maharashtra is hereby pleased to make the following rules regulating recruitment to the post of Group Instructor, Craft Instructor, Trade Instructor and Maths cum Drawing Instructor, Group-C (Technical), in the Maharashtra Education Service, in the Government Institute, in the Directorate of Vocational Education and Training under the administrative control of the Skills, Employment, Entrepreneurship and Innovation Department of the Government of Maharashtra, namely :—

1. These rules may be called the Group Instructor and Instructors, Group-C (Technical), Maharashtra Education Service, in the Directorate of Vocational Education and Training (Recruitment) Rules, 2026.

2. In these rules, unless the context requires otherwise,—

(a) “Appendix” means an Appendix appended to these rules;

(b) “Appointing Authority” means the Joint Director, Vocational Education and Training of the concerned region;

(c) “Commission” means the Maharashtra Public Service Commission;

(d) “Degree” means a Degree in Engineering or Technology of a statutory university or any other qualification declared by the Government to be equivalent thereto;

(e) “Diploma” means a Diploma awarded by the Maharashtra State Board of Technical Education or equivalent educational qualification declared by the Government to be equivalent thereto;

(f) “Directorate” means the Directorate of Vocational Education and Training under the administrative control of the Skills, Employment, Entrepreneurship and Innovation Department of the Government;

(g) “Eligibility for promotion” means the eligibility for promotion in accordance with the terms and conditions specified for promotion in rules, resolutions or orders issued by the General Administration Department of the Government, from time to time;

(h) “Government” means the Government of Maharashtra;

(i) “National Apprenticeship Certificate Examination” means Apprenticeship Certificate Examination conducted by the National Council for Vocational Training, New Delhi;

(j) “National Craft Instructor Certificate” means the National Craft Instructor Certificate under the Crafts Instructor Training Scheme of the Directorate General of Training, New Delhi under the Ministry of Skill Development and Entrepreneurship;

(k) “National Trade Certificate Examination” means the Trade Certificate Examination conducted by the National Council for Vocational Training, New Delhi.

3. Appointment to the post of Group Instructor in the Directorate shall be made by promotion of a suitable person having eligibility for promotion and having not less than three years continuous service on the post of Craft Instructor or Trade Instructor or Maths-cum-

Drawing Instructor, Maharashtra Education Service, Group-C (Technical) on the basis of common seniority, as per the common seniority list of persons holding the said posts.

4. Appointment to the post of Craft Instructor or Trade Instructor, in the Directorate shall be made either,—

(1) by promotion of a suitable person having eligibility for promotion and having not less than three years regular and continuous service on the post of Millwright Maintenance Mechanic (Mechanical or Electrical or Electronics) or Instructor (Pre Vocational Courses), Maharashtra Education Service, Group-C (Technical) on the basis of common seniority, from amongst the persons holding the said posts; or

(2) by nomination from amongst the candidates recommended by the Commission on the basis of result of Competitive Examination conducted therefor, who fulfills the following criteria, namely:—

(a) *Age limit.*—

(i) *Lower Age Limit.*— Eighteen years completed as on the last date of receipt of applications as per advertisement for recruitment to the post.

(ii) *Upper Age Limit.*— Thirty-eight years of age completed for the persons not belonging to reserved categories and Forty-three years completed for the persons belonging to reserved categories as on the last date of receipt of applications as per advertisement for recruitment to the post;

(b) *Minimum Educational Qualification.*—

(i) Passing of the National Apprenticeship Certificate Examination in relevant trade as prescribed in Appendix or passed the National Trade Certificate Examination for those trades where the National Apprenticeship Certificate Examination is not prescribed in Appendix and Passing of National Craft Instructor Certificate;

or

(ii) Diploma or Degree in Engineering or Technology as prescribed in Appendix.

5. Appointment to the post of Maths-cum-Drawing Instructor in the Directorate shall be made by nomination from amongst the candidates recommended by the Commission on the basis of result of Competitive Examination conducted therefor, who fulfills the following criteria, namely:—

(a) *Age limit.*—

(i) *Lower Age Limit.*— Eighteen years completed as on the last date of receipt of applications as per advertisement for recruitment to the post.

(ii) *Upper Age Limit.*— Thirty-eight years of age completed for the persons not belonging to reserved categories and Forty-three years completed for the persons belonging to reserved categories as on the last date of receipt of applications as per advertisement for recruitment to the post;

(b) *Minimum Educational Qualification.*—

Diploma or Degree in Mechanical Engineering or Technology.

6. Appointment to the post mentioned in rule 4 shall be made by promotion and nomination, in the ratio of 10:90, respectively:

Provided that, if a suitable person is not available for promotion, the Appointing Authority may make appointment by nomination by relaxing the ratio prescribed for

appointment by promotion.

7. (1) A person to be appointed to the post mentioned in rule 3 or 4 by promotion shall pass the Marathi and Hindi languages examinations as per the rules made in that behalf by the Government, from time to time, unless he has already passed or has been exempted from passing those examinations before getting promoted to the said post.

(2) A person appointed to the post mentioned in rule 4 or 5 by nomination shall pass the Marathi and Hindi languages examinations as per the rules made in that behalf by the Government, from time to time, within the prescribed time limit after appointment, unless he has already passed or has been exempted from passing those examinations. He shall not be eligible for annual increment or promotion to the next promotional post until he passes those examinations.

8. (1) A person to be appointed to the post mentioned in rule 3 or 4 by promotion shall possess a certificate of Computer Operations prescribed by rules or orders issued in that behalf by the Government, from time to time, unless he has been exempted therefrom before getting promoted to the said post.

(2) A person appointed to the post mentioned in rule 4 or 5 by nomination shall possess a Certificate of Computer Operations prescribed by the Government, from time to time, within the prescribed time limit after appointment, unless he has been exempted from possessing such Certificate of Computer Operations, otherwise he shall not be eligible for annual increment or promotion to the next promotional post until he possess the same.

9. (1) A person recommended for appointment by nomination to the post mentioned in rule 4 or 5 shall submit a declaration of Small Family as per the provisions of the Maharashtra Civil Services (Small Family Declaration) Rules, 2005 or any other rules, orders or any instruments issued in this behalf by the Government, from time to time.

(2) A person having more than two children on the date of submission of Declaration of Small Family shall be disqualified for the appointment in Government Service.

(3) After appointment of a person in the Government service, if it is proved that he has more than two children at the time of appointment or thereafter, then he shall be disqualified for continuing on the said post in Government service.

10. A person appointed to the post mentioned in rule 3, 4 or 5 shall be liable for transfer within the concerned Division.

11. The terms and conditions specified by the Government, subsequent to the appointment of any Government Servant in any rules, orders or resolutions issued by the Government, from time to time, shall also be applicable to the Government Servant.

APPENDIX

Degree or Diploma or National Trade Certificate or National Apprentice Certificate prescribed for the selection of Craft Instructor or Trade Instructor

Sr. No.	Name of Trade	Degree	Diploma	National Trade Certificate or National Apprentice Certificate
1	Architectural Draughtsman	1. Architecture 2. Architecture Assistantship 3. Architecture and Interior Decoration	1. Architecture 2. Architectural Assistant 3. Architecture and Interior Decoration	Architectural Draughtsman
2	Fitter	1. Mechanical Engineering 2. Production Engineering 3. Production Technology	1. Mechanical Engineering 2. Production Engineering 3. Production Technology	Fitter

Sr. No.	Name of Trade	Degree	Diploma	National Trade Certificate or National Apprentice Certificate
			4. Vocational Diploma in Fitting	
3	General Fitter cum Mechanic	1. Mechanical Engineering 2. Production Engineering 3. Production Technology	1. Mechanical Engineering 2. Production Engineering 3. Production Technology	General Fitter cum Mechanic
4	Turner	1. Mechanical Engineering 2. Production Engineering 3. Production Technology 4. Mechanic Welding and Sheet Metal Engineering	1. Mechanical Engineering 2. Production Engineering 3. Production Technology 4. Vocational Diploma in Turning	Turner
5	Welder	1. Mechanical Engineering 2. Production Engineering 3. Production Technology 4. Mechanic Welding and Sheet Metal Engineering	1. Mechanical Engineering 2. Production Engineering 3. Production Technology 4. Mechanic Welding and Sheet Metal Engineering 5. Vocational Diploma in Welding	Welder
6	Plumber	Mechanical Engineering	1. Mechanical Engineering 2. Vocational Diploma in Plumbing	Plumber
7	Sheet Metal Worker	1. Mechanical Engineering 2. Mechanic Welding and Sheet Metal Engineering	1. Mechanical Engineering 2. Mechanic Welding and Sheet Metal Engineering	Sheet Metal Worker
8	Draughtsman (Mechanical)	Mechanical Engineering	Mechanical Engineering	Draughtsman (Mechanical)
9	Draughtsman (Civil)	Civil Engineering	Civil Engineering	Draughtsman (Civil)
10	Electroplater	Mechanical Engineering	Mechanical Engineering	Electroplater
11	Tool and Die Maker (Dies and Moulds)	1. Mechanical Engineering 2. Mechanical Engineering (Tool and Die) 3. Tool and Die Engineering 4. Tool and Die Making	1. Mechanical Engineering 2. Mechanical Engineering (Tool and Die) 3. Tool and Die Engineering 4. Tool and Die Making 5.	Tool and Die Maker (Dies and Moulds)
12	Tool and Die Maker (Press Tools, Jigs and Fixtures)	1. Mechanical Engineering 2. Mechanical Engineering (Tool and Die) 3. Tool Engineering	1. Mechanical Engineering 2. Mechanical Engineering (Tool and Die) 3. Tool Engineering	Tool and Die Maker (Press Tools, Jigs and Fixtures)
13	Mechanic Machine Tool Maintenance	1. Mechanical Engineering 2. Machine Tools and Maintenance Engineering	1. Mechanical Engineering 2. Machine Tools and Maintenance Engineering	Mechanic Machine Tool Maintenance

Sr. No.	Name of Trade	Degree	Diploma	National Trade Certificate or National Apprentice Certificate
		3. Maintenance Engineering 4. Mechanical Engineering (Machine Tool Maintenance and Repairs)	3. Maintenance Engineering 4. Mechanical Engineering (Machine Tool Maintenance and Repairs)	
14	Operator Advance Machine Tools	1. Mechanical Engineering 2. Machine Tool Technology	1. Mechanical Engineering 2. Machine Tool Technology	Operator Advance Machine Tools
15	Machinist	1. Mechanical Engineering 2. Production Engineering 3. Production Technology	1. Mechanical Engineering 2. Production Engineering 3. Production Technology	Machinist
16	Machinist (Grinder)	1. Mechanical Engineering 2. Production Engineering 3. Production Technology	1. Mechanical Engineering 2. Production Engineering 3. Production Technology	Machinist (Grinder)
17	Foundryman	1. Mechanical Engineering 2. Foundry Technology 3. Mechanical Engineering (Foundry)	1. Mechanical Engineering 2. Foundry Technology 3. Mechanical Engineering (Foundry)	Foundryman
18	Rubber Technician	1. Rubber Engineering 2. Rubber Technology	1. Rubber Engineering 2. Rubber Technology	Rubber Technician
19	Refridgeration and Air Conditioning Technician	1. Mechanical Engineering 2. Refridgeration and Air Conditioning 3. Mechanical Engineering (Refridgeration and Air Conditioning)	1. Mechanical Engineering 2. Refridgeration and Air Conditioning 3. Mechanical Engineering (Refridgeration and Air Conditioning) 4. Vocational Diploma in Refridgeration and Air Conditioning	Refridgeration and Air Conditioning Technician
20	MechanicMotor Vehicle	1. Mechanical Engineering 2. Automobile Engineering	1. Mechanical Engineering 2. Automobile Engineering 3. Vocational Diploma in Automobile	MechanicMotor Vehicle
21	MechanicDiesel	1. Mechanical Engineering 2. Automobile Engineering	1. Mechanical Engineering 2. Automobile Engineering 3. Vocational Diploma in Automobile	MechanicDiesel
22	MechanicTractor	1. Mechanical Engineering 2. Automobile Engineering	1. Mechanical Engineering 2. Automobile Engineering 3. Vocational Diploma in Automobile	MechanicTractor
23	Mechanic Two and Three	1 Mechanical Engineering	1. Mechanical Engineering	Mechanic Two and Three Wheeler

Sr. No.	Name of Trade	Degree	Diploma	National Trade Certificate or National Apprentice Certificate
	Wheeler	2 Automobile Engineering	2. Automobile Engineering 3. Vocational Diploma in Automobile	
24	Mechanic Agricultural Machinery	1. Mechanical Engineering 2. Automobile Engineering 3. Agricultural Engineering 4. Agricultural Technology 5. Farm Machinery	1. Mechanical Engineering 2. Automobile Engineering 3. Agricultural Engineering 4. Agricultural Technology 5. Farm Machinery	Mechanic Agricultural Machinery
25	Pump Operator cum Mechanic	Mechanical Engineering	Mechanical Engineering	Pump Operator cum Mechanic
26	Electrician	1. Electrical Engineering 2. Electrical Engineering (Electronics and Power) 3. Electrical and Electronics Engineering 4. Electrical and Power Engineering 5. Electrical Engineering Industrial Control	1. Electrical Engineering 2. Electrical Engineering (Electronics and Power) 3. Electrical and Electronics Engineering 4. Electrical and Power Engineering 5. Electrical Engineering Industrial Control 6. Vocational Diploma in Electrician	Electrician
27	Wireman	1. Electrical Engineering 2. Electrical Engineering (Electronics and Power) 3. Electrical and Electronics Engineering 4. Electrical and Power Engineering 5. Electrical Engineering Industrial Control	1. Electrical Engineering 2. Electrical Engineering (Electronics and Power) 3. Electrical and Electronics Engineering 4. Electrical and Power Engineering 5. Electrical Engineering Industrial Control 6. Vocational Diploma in Electrician	Wireman
28	Technician Mechatronics	1. Mechanical Engineering 2. Mechatronics Engineering	1. Mechanical Engineering 2. Mechatronics Engineering 3. Advance Diploma in Automotive Mechatronics	Technician Mechatronics
29	Electronics Mechanic	1. Electronics Engineering 2. Electronics and Communication Engineering	1. Electronics Engineering 2. Electronics and Communication Engineering	Electronics Mechanic

Sr. No.	Name of Trade	Degree	Diploma	National Trade Certificate or National Apprentice Certificate
		3. Electronics and Tele Communication Engineering 4. Industrial Electronics 5. Electronics and Video Engineering 6. Communication Engineering	3. Electronics and Tele Communication Engineering 4. Industrial Electronics 5. Electronics and Video Engineering 6. Communication Engineering	
30	Computer Hardware and Network Maintenance	1. Computer Engineering 2. Computer Technology 3. Information Technology 4. Electronics Engineering 5. Electronics and Communication Engineering 6. Electronics and Tele Communication Engineering	1. Computer Engineering 2. Computer Technology 3. Information Technology 4. Electronics Engineering 5. Electronics and Communication Engineering 6. Electronics and Tele Communication Engineering 7. Computer Hardware and Networking	Computer Hardware and Network Maintenance or Master Craftsman Computer Hardware and Network Maintenance
31	Information and Communication Technology System Maintenance	1. Computer Engineering 2. Computer Technology 3. Information Technology 4. Electronics Engineering 5. Electronics and Communication Engineering 6. Electronics and Tele Communication Engineering	1. Computer Engineering 2. Computer Technology 3. Information Technology 4. Electronics Engineering 5. Electronics and Communication Engineering 6. Electronics and Tele Communication Engineering	Information and Communication Technology System Maintenance
32	Instrument Mechanic	1. Instrument Engineering 2. Electronics Engineering 3. Electronics and Tele Communication Engineering 4. Electronics and Communication Engineering 5. Electronics and Instrument Engineering	1. Instrument Engineering 2. Electronics Engineering 3. Electronics and Tele Communication Engineering 4. Electronics and Communication Engineering 5. Electronics and Instrument Engineering	Instrument Mechanic
33	Mechanic Consumer Electronics Appliances	1. Electronics Engineering 2. Electronics and Tele Communication	1. Electronics Engineering 2. Electronics and Tele Communication	Mechanic Consumer Electronics Appliances

Sr. No.	Name of Trade	Degree	Diploma	National Trade Certificate or National Apprentice Certificate
		Engineering 3. Electronics and Communication Engineering	Engineering 3. Electronics and Communication Engineering	
34	Technician Medical Electronics	1. Medical Electronics 2. Bio-Medical Engineering 3. Electronics Engineering 4. Electronics and Tele Communication Engineering 5. Electronics and Communication Engineering 6. Bio-Medical Instrumentation	1. Medical Electronics 2. Bio-Medical Engineering 3. Electronics Engineering 4. Electronics and Tele Communication Engineering 5. Electronics and Communication Engineering 6. Bio-Medical Instrumentation	Technician Medical Electronics
35	Technician Power Electronics System	1. Electronics Engineering 2. Electronics and Tele Communication Engineering 3. Electronics and Communication Engineering	1. Electronics Engineering 2. Electronics and Tele Communication Engineering 3. Electronics and Communication Engineering	Technician Power Electronics System
36	Health Sanitary Inspector	1. Civil Engineering 2. Health Care Technology	1. Civil Engineering 2. Health Care Technology	Health Sanitary Inspector
37	Surveyor	1. Architecture 2. Architectural Assistantship 3. Architecture and Interior Decoration	1. Architecture 2. Architectural Assistant 3. Architecture and Interior Decoration	Surveyor
38	Attendant Operator Chemical Plant	1. Mechanical Engineering 2. Chemical Engineering 3. Chemical Technology	1. Mechanical Engineering 2. Chemical Engineering 3. Chemical Technology	Attendant Operator Chemical Plant
39	Maintenance Mechanic Chemical Plant	1. Mechanical Engineering 2. Chemical Engineering 3. Chemical Technology	1. Mechanical Engineering 2. Chemical Engineering 3. Chemical Technology	Maintenance Mechanic Chemical Plant
40	Plastic Processing Operator	1. Mechanical Engineering 2. Plastic Engineering	1. Mechanical Engineering 2. Plastic Engineering	Plastic Processing Operator
41	Carpentary	--	Vocational Diploma in Carpenter and Interior Decoration	Carpentary
42	Cabinet Furniture	--	Vocational Diploma in Carpenter and Interior	Cabinet Furniture Maker

Sr. No.	Name of Trade	Degree	Diploma	National Trade Certificate or National Apprentice Certificate
	Maker		Decoration	
43	Textile Wet Processing Technician	1. Textile Engineering 2. Textile Technology 3. Handloom and Textile Technology	1. Textile Engineering 2. Textile Technology 3. Handloom and Textile Technology	Textile Wet Processing Technician
44	Weaving Technician	1. Textile Engineering 2. Textile Technology 3. Handloom and Textile Technology	1. Textile Engineering 2. Textile Technology 3. Handloom and Textile Technology	Weaving Technician
45	Dress Making	1. Apparel Design and Fabric 2. Apparel Design and Fashion Technology 3. Apparel Technology 4. Dress Designing and Garment Manufacturing of Apparel 5. Garment Manufacturing and Design 6. Fashion Technology	1. Apparel Design and Fabric 2. Apparel Design and Fashion Technology 3. Apparel Technology 4. Dress Designing and Garment Manufacturing of Apparel 5. Garment Manufacturing and Design 6. Fashion Technology 7. Advance Diploma in Apparel Merchandising	Dress Making
46	Fashion Design and Technology	1. Apparel Design and Fabric 2. Apparel Design and Fashion Technology 3. Apparel Technology 4. Dress Designing and Garment Manufacturing 5. Garment Manufacturing 6. Fashion Technology 7. Fashion Designing	1. Apparel Design and Fabric 2. Apparel Design and Fashion Technology 3. Apparel Technology 4. Dress Designing and Garment Manufacturing 5. Garment Manufacturing 6. Fashion Technology 7. Fashion Designing 8. Vocational Diploma in Fashion Technology	Fashion Design and Technology
47	Computer Operator and Programming Assistant	1. Computer Engineering 2. Computer Technology 3. Computer Science and Engineering 4. Computer Science and Technology 5. Information Technology	1. Computer Engineering 2. Computer Technology 3. Computer Science and Engineering 4. Computer Science and Technology 5. Information Technology	Computer Operator and Programming Assistant
48	Desk Top Publishing	1. Computer Engineering	1. Computer Engineering	Desk Top Publishing Operator

Sr. No.	Name of Trade	Degree	Diploma	National Trade Certificate or National Apprentice Certificate
	Operator	2. Computer Technology 3. Computer Science and Engineering 4. Computer Science and Technology 5. Information Technology	2. Computer Technology 3. Computer Science and Engineering 4. Computer Science and Technology 5. Information Technology	
49	Food Production (General)	1. Food Technology 2. Hotel Management 3. Hotel Management and Catering Technology 4. Food and Beverage Management 5. Food Processing Technology	1. Food Technology 2. Hotel Management 3. Hotel Management and Catering Technology 4. Food and Beverage Management 5. Food Processing Technology	Food Production (General)
50	Food and Beverage Service Assistant	1. Food Technology 2. Hotel Management 3. Hotel Management and Catering Technology 4. Food and Beverage Management 5. Food Processing Technology	1. Food Technology 2. Hotel Management 3. Hotel Management and Catering Technology 4. Food and Beverage Management 5. Food Processing Technology	Food and Beverage Service Assistant
51	Front Office Assistant	1. Hotel Management and Catering Technology 2. Hotel Management 3. Hospitality and Tourism Administration	1. Hotel Management and Catering Technology 2. Hotel Management 3. Hospitality and Tourism Administration 4. Modern Office Management/Practice 5. Modern Office Management and Secretarial Practice 6. Advance Diploma in Front Office Management and Tourism	Front Office Assistant
52	Painter General	1. Paint Technology 2. Chemical Technology (Paint Technology)	1. Paint Technology 2. Chemical Technology (Paint Technology) 3. Vocational Diploma in Painting	Painter General
53	Stenographer Secretarial Assistant (English)	--	1. Government Commercial Practice (English) 2. Diploma in Stenography	Stenographer Secretarial Assistant (English)

Sr. No.	Name of Trade	Degree	Diploma	National Trade Certificate or National Apprentice Certificate
			and Secretarial Practice	
54	Stenographer (Marathi)	--	1. Government Commercial Practice(Marathi) 2. Diploma in Stenography and Secretarial Practice(Marathi)	Stenographer (Marathi)
55	Secretarial Practice (English)	Modern Office Management and Secretarial Practice	1. Modern Office Management and Secretarial Practice 2. Diploma in Stenography and Secretarial Practice	Secretarial Practice (English)
56	Sewing Technology	--	--	Sewing Technology
57	Physiotherapy Technician	Physiotherapist	Physiotherapy Technician	Physiotherapy Technician
58	Hospital House Keeping	Hospital House Keeping	1. Hospital House Keeping 2. Advance Diploma in House Keeping	Hospital House Keeping
59	Cosmetology	1. Cosmetology and Health 2. Beauty and Hair Dressing 3. Beauty Culture and Cosmetology	1. Cosmetology 2. Cosmetology and Health 3. Beauty Culture and Cosmetology 4. Advance Diploma in Beauty Culture and Hair Dressing	Cosmetology
60	Baker and Confectioner	1. Hotel Management 2. Hotel Management and Catering Technology 3. Food and Beverage Management 4. Food Processing Technology	1. Hotel Management 2. Hotel Management and Catering Technology 3. Food and Beverage Management 4. Food Processing Technology	Baker and Confectioner
61	Interior Decoration and Designing	1. Interior Design 2. Architecture and Interior Decoration 3. Interior Designing and Decoration	1. Interior Design 2. Architecture and Interior Decoration 3. Interior Designing and Decoration 4. Post Diploma in Interior Designing and Decoration	Interior Decoration and Designing
62	Digital Photographer	1. Photography 2. Digital Photography	1. Photography 2. Digital Photography and Digital Photographic	Digital Photographer

Sr. No.	Name of Trade	Degree	Diploma	National Trade Certificate or National Apprentice Certificate
63	Photographer	Photography	1. Photography 2. Digital Photography and Digital Photographic	Photographer
64	Surface Ornamentation Techniques (Embroidery)	1. Apparel Design and Fabrication Technology 2. Apparel Design and Fashion Technology 3. Costume Design and Dress Making 4. Fashion Technology 5. Textile Design	1. Apparel Design and Fabrication Technology 2. Apparel Design and Fashion Technology 3. Costume Design and Dress Making 4. Fashion Technology 5. Textile Design	Surface Ornamentation Techniques (Embroidery)
65	Fruit and Vegetable Processing	1. Food Processing and Preservation 2. Food Technology 3. Food Processing Technology	1. Food Processing and Preservation 2. Food Technology 3. Food Processing Technology	Fruit and Vegetable Processing
66	Mason (Building Constructor)	1. Civil Engineering 2. Civil Technology 3. Construction Technology 4. Construction Engineering	1. Civil Engineering 2. Civil Technology 3. Construction Technology 4. Construction Engineering 5. Vocational Diploma in Building Construction	Mason (Building Constructor)
67	Multimedia Animation and Special Effects	--	--	Multimedia Animation and Special Effects
68	Mechanic Auto Electrical and Electronics	Automobile Engineering	1. Automobile Engineering 2. Vocational Diploma in Automobile	
69	Aeronautical Structure and Equipment Fitter	1. Aeronautical Engineering 2. Mechanical Engineering	1. Aeronautical Engineering 2. Mechanical Engineering	Aeronautical Structure and Equipment Fitter
70	Other Courses not included in above Courses	Degree in relevant branch	Diploma in relevant branch	Relevant Trade Certificate

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

MANISHA VERMA,
Additional Chief Secretary to Government.

कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभाग

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक ३१ जुलै २०२६.

अधिसूचना

भारताचे संविधान.

क्रमांक : व्यशिअ-२०२५/प्र.क्र.४१६/व्यशि-१, भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद ३०९ च्या परंतुकाद्वारे प्रदान केलेल्या अधिकारांचा वापर करून आणि याबाबतीत काढलेले विद्यमान सर्व नियम, आदेश किंवा अनुदेश यांचे अधिक्रमण करून, महाराष्ट्राचे राज्यपाल, याद्वारे, महाराष्ट्र शासनाच्या कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभागाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयामधील शासकीय कार्यालयांतील व शासकीय संस्थांमधील संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण, गट-अ (तांत्रिक) (वरिष्ठ) (राजपत्रित), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा, सह संचालक, प्रशिक्षण-नि-प्रशिक्षणार्थी-सह सल्लागार किंवा सह संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण-नि-सह प्रशिक्षणार्थी सल्लागार किंवा संचालक, महाराष्ट्र राज्य कौशल्य, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण मंडळ, गट-अ (तांत्रिक) (वरिष्ठ) (राजपत्रित), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा, उप संचालक, व्यवसाय शिक्षण, गट-अ (तांत्रिक) (वरिष्ठ) (राजपत्रित), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा, प्राचार्य, शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था किंवा सहायक संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण किंवा जिल्हा व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण अधिकारी किंवा सचिव, महाराष्ट्र राज्य कौशल्य, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण मंडळ, गट-अ (तांत्रिक) (वरिष्ठ) (राजपत्रित), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा, प्राचार्य, शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था किंवा उप प्राचार्य, शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था किंवा निरीक्षक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण किंवा परीक्षा नियंत्रक, महाराष्ट्र राज्य कौशल्य, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण मंडळ, गट-अ (तांत्रिक) (कनिष्ठ) (राजपत्रित), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा या पदांच्या सेवा प्रवेशाचे विनियमन करणारे पुढील नियम करीत आहेत :-

१. या नियमांस, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयामधील पदे (गट- अ) (राजपत्रित) (सेवाप्रवेश) नियम, २०२६ असे संबोधण्यात यावे.

२. या नियमांत, संदर्भानुसार दुसरा अर्थ आवश्यक नसेल तर,-

(क) “नियुक्ती प्राधिकारी” याचा अर्थ, शासकीय कार्यालयातील व शासकीय संस्थांमधील संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण, गट-अ (तांत्रिक) (वरिष्ठ) (राजपत्रित), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा, सह संचालक, प्रशिक्षण-नि-प्रशिक्षणार्थी-सह सल्लागार किंवा सह संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण-नि-सह प्रशिक्षणार्थी सल्लागार किंवा संचालक, महाराष्ट्र राज्य कौशल्य, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण मंडळ, गट-अ (तांत्रिक) (वरिष्ठ) (राजपत्रित), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा, उप संचालक, व्यवसाय शिक्षण, गट-अ (तांत्रिक) (वरिष्ठ) (राजपत्रित), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा, प्राचार्य,

शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था किंवा सहायक संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण किंवा जिल्हा व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण अधिकारी किंवा सचिव, महाराष्ट्र राज्य कौशल्य, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण मंडळ, गट-अ (तांत्रिक) (वरिष्ठ) (राजपत्रित), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा या पदांवरील नियुक्तीसाठी माननीय मुख्यमंत्री आणि प्राचार्य, शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था किंवा उप प्राचार्य, शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था किंवा निरीक्षक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण किंवा परीक्षा नियंत्रक, महाराष्ट्र राज्य कौशल्य, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण मंडळ, गट-अ (तांत्रिक) (कनिष्ठ) (राजपत्रित), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा या पदांवरील नियुक्तीसाठी कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभागाचे मंत्री, असा आहे;

(ख) “आयोग” याचा अर्थ, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, असा आहे;

(ग) “पदवी” याचा अर्थ, सांविधिक विद्यापीठाची अभियांत्रिकी किंवा तंत्रशास्त्रातील पदवी किंवा तिच्याशी समतुल्य असल्याचे शासनाने घोषित केलेली इतर कोणतीही अर्हता, असा आहे;

(घ) “संचालनालय” याचा अर्थ, शासनाच्या कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभागाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, असा आहे;

(ड) “पदोन्नतीची पात्रता” याचा अर्थ, शासनाच्या सामान्य प्रशासन विभागाने वेळोवेळी काढलेले नियम, शासन निर्णय किंवा आदेश यांमध्ये पदोन्नतीसाठी विनिर्दिष्ट केलेल्या अटी व शर्तीनुसार असलेली पदोन्नतीची पात्रता, असा आहे;

(च) “शासन” याचा अर्थ, महाराष्ट्र शासन, असा आहे.

३. संचालनालयातील, संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण, गट-अ (तांत्रिक) (वरिष्ठ) (राजपत्रित), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा या पदांवरील नियुक्ती, सह संचालक, प्रशिक्षण-नि-प्रशिक्षणार्थी-सह सल्लागार किंवा सह संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण-नि-सह प्रशिक्षणार्थी सल्लागार किंवा संचालक, महाराष्ट्र राज्य कौशल्य, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण मंडळ, गट-अ (तांत्रिक) (वरिष्ठ) (राजपत्रित), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा, हे पद धारण करणाऱ्या आणि या पदांवरील तीन वर्षापेक्षा कमी नसेल इतकी नियमित सेवा असणाऱ्या, व्यक्तींमधून सामायिक ज्येष्ठतेच्या आधारे, योग्य व्यक्तींच्या पदोन्नतीने करण्यात येईल.

४. संचालनालयातील सह संचालक, प्रशिक्षण-नि-प्रशिक्षणार्थी-सह सल्लागार किंवा सह संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण-नि-सह प्रशिक्षणार्थी सल्लागार किंवा संचालक, महाराष्ट्र राज्य कौशल्य, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण मंडळ, गट-अ (तांत्रिक) (वरिष्ठ) (राजपत्रित), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा, या पदावर उप संचालक, व्यवसाय शिक्षण, गट-अ (तांत्रिक) (वरिष्ठ) (राजपत्रित), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा, हे पद धारण करणाऱ्या आणि या पदांवरील तीन वर्षापेक्षा कमी नसेल इतकी

नियमित सेवा असणाऱ्या, व्यक्तींमधून सामायिक ज्येष्ठतेच्या आधारे, योग्य व्यक्तीच्या पदोन्नतीने करण्यात येईल.

५. संचालनालयातील उप संचालक, व्यवसाय शिक्षण, गट-अ (तांत्रिक) (वरिष्ठ) (राजपत्रित), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा या पदावरील नियुक्ती एकतर,-

(१) प्राचार्य, शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था किंवा सहायक संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण किंवा जिल्हा व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण अधिकारी किंवा सचिव, महाराष्ट्र राज्य कौशल्य, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण मंडळ, गट-अ (तांत्रिक) (वरिष्ठ) (राजपत्रित), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा, हे पद धारण करणाऱ्या आणि या पदावरील तीन वर्षापेक्षा कमी नसेल इतकी नियमित सेवा असणाऱ्या, व्यक्तींमधून सामायिक ज्येष्ठतेच्या आधारे, योग्य व्यक्तीच्या पदोन्नतीने करण्यात येईल:

परंतु, हे नियम प्रसिद्ध होण्यापूर्वी निम्न संवर्गात नियुक्त केलेले अधिकारी, सध्या ते धारण करीत असलेल्या शैक्षणिक अर्हतेनुसार पदोन्नतीसाठी पात्र राहतील. तथापि, या नियमांच्या प्रसिद्धीपासून निम्न संवर्गात नियुक्त केलेल्या अधिकाऱ्यांनी पदोन्नतीसाठी नियम ५ (२) (ख) मध्ये नमूद केलेली शैक्षणिक अर्हता धारण करणे आवश्यक असेल; किंवा

(२) आयोगाद्वारे घेण्यात येणाऱ्या स्पर्धात्मक परीक्षेच्या निकालाच्या आधारे शिफारस करण्यात आलेल्या, व खालील निकष पूर्ण करणाऱ्या उमेदवारांमधून, नामनिर्देशनाद्वारे :-

(क) वयोमर्यादा.-

(i) किमान वयोमर्यादा.- पद भरतीच्या जाहिरातीत नमूद केलेल्या अर्ज स्वीकृतीच्या अंतिम दिनांकास अठरा वर्षे पूर्ण.

(ii) कमाल वयोमर्यादा.- पद भरतीच्या जाहिरातीत नमूद केलेल्या अर्ज स्वीकृतीच्या अंतिम दिनांकास मागास प्रवर्गातील नसलेल्या व्यक्तींसाठी पंचेचाळीस वर्षे पूर्ण व मागास प्रवर्गातील असलेल्या व्यक्तींसाठी अष्टेचाळीस वर्षे पूर्ण;

(ख) किमान शैक्षणिक अर्हता.- अभियांत्रिकी किंवा तंत्रशास्त्र यामधील पदवी.

६. नियम ५ मध्ये नमूद केलेल्या पदावर, पदोन्नतीने व नामनिर्देशनाने करावयाच्या नियुक्तीचे प्रमाण ७५:२५ असे राहील:

परंतु आणखी असे की, जर पदोन्नतीसाठी योग्य व्यक्ती उपलब्ध झाली नाही तर, नियुक्ती प्राधिकारी, पदोन्नतीने नियुक्ती करण्याकरिता विहित केलेले प्रमाण शिथिल करून नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्ती करू शकेल.

७. संचालनालयातील प्राचार्य, शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था किंवा सहायक संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण किंवा जिल्हा व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण अधिकारी किंवा सचिव, महाराष्ट्र राज्य कौशल्य, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण मंडळ, गट-अ (तांत्रिक) (वरिष्ठ) (राजपत्रित), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा या पदावरील नियुक्ती, प्राचार्य, शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था किंवा उप प्राचार्य, शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था किंवा निरीक्षक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण किंवा परीक्षा नियंत्रक, महाराष्ट्र राज्य कौशल्य, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण मंडळ, गट-अ (तांत्रिक) (कनिष्ठ) (राजपत्रित), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा हे पद धारण करणाऱ्या आणि या पदावरील तीन वर्षापेक्षा कमी नसेल इतकी नियमित सेवा असणाऱ्या, व्यक्तींमधून, सामायिक ज्येष्ठतेच्या आधारे, योग्य व्यक्तीच्या पदोन्नतीने करण्यात येईल.

८. संचालनालयातील प्राचार्य, शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था किंवा उप प्राचार्य, शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था किंवा निरीक्षक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण किंवा परीक्षा नियंत्रक, महाराष्ट्र राज्य कौशल्य, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण मंडळ, गट-अ (तांत्रिक) (कनिष्ठ) (राजपत्रित), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा या पदांवरील नियुक्ती एकतर,-

(१) मुख्याध्यापक, गट-ब (तांत्रिक) (राजपत्रित), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा किंवा प्राचार्य, शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था किंवा उप प्राचार्य, शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था किंवा सहायक प्रशिक्षणार्थी सल्लागार, गट-ब (तांत्रिक) (राजपत्रित), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा, हे पद धारण करणाऱ्या आणि या पदावरील तीन वर्षापेक्षा कमी नसेल इतकी नियमित सेवा असणाऱ्या व्यक्तींमधून, सामायिक ज्येष्ठतेच्या आधारे, योग्य व्यक्तीच्या पदोन्नतीने करण्यात येईल:

परंतु, हे नियम प्रसिद्ध होण्यापूर्वी निम्न संवर्गात नियुक्त केलेले अधिकारी, सध्या ते धारण करीत असलेल्या शैक्षणिक अर्हतेनुसार पदोन्नतीसाठी पात्र राहतील. तथापि, या नियमांच्या प्रसिद्धीपासून निम्न संवर्गात नियुक्त केलेल्या अधिकाऱ्यांनी पदोन्नतीसाठी नियम ८ (२) (ख) मध्ये नमूद केलेली शैक्षणिक अर्हता धारण करणे आवश्यक असेल; किंवा

(२) आयोगाद्वारे घेण्यात येणाऱ्या स्पर्धात्मक परीक्षेच्या निकालाच्या आधारे शिफारस करण्यात आलेल्या, व खालील निकष पूर्ण करणाऱ्या उमेदवारांमधून, नामनिर्देशनाद्वारे :-

(क) वयोमर्यादा.-

(i) किमान वयोमर्यादा.- पद भरतीच्या जाहिरातीत नमूद केलेल्या अर्ज स्वीकृतीच्या अंतिम दिनांकास अठरा वर्षे पूर्ण.

(ii) कमाल वयोमर्यादा.- पद भरतीच्या जाहिरातीत नमूद केलेल्या अर्ज स्वीकृतीच्या अंतिम दिनांकास मागास प्रवर्गातील नसलेल्या व्यक्तींसाठी बेचाळीस वर्षे पूर्ण व मागास प्रवर्गातील असलेल्या व्यक्तींसाठी पंचेचाळीस वर्षे पूर्ण;

(ख) किमान शैक्षणिक अर्हता.- अभियांत्रिकी किंवा तंत्रशास्त्र यामधील पदवी.

९. नियम ८ मध्ये नमूद केलेल्या पदावर, पदोन्नतीने व नामनिर्देशनाने करावयाच्या नियुक्तीचे प्रमाण ५०:५० असे राहिल:

परंतु आणखी असे की, जर पदोन्नतीसाठी योग्य व्यक्ती उपलब्ध झाली नाही तर, नियुक्ती प्राधिकारी, पदोन्नतीने नियुक्ती करण्याकरिता विहित केलेले प्रमाण शिथिल करून नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्ती करू शकेल.

१०. नियम ५ किंवा ८ मध्ये नमूद केलेल्या पदांवर नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्त केलेली व्यक्ती, दोन वर्षांच्या कालावधीसाठी परिविक्षाधीन असेल. सक्षम प्राधिकाऱ्याच्या स्ववेच्छानिर्णयाने परिविक्षा कालावधी एक वर्षांपर्यंत वाढविता येईल. व्यक्तीने, शासनाच्या परिविक्षा धोरणानुसार, परिविक्षा कालावधी (वाढविलेल्या कालावधीसह) समाधानकारकरित्या पूर्ण करणे आवश्यक असेल, आणि विहित केलेल्या विभागीय परीक्षा, कोणत्याही असल्यास, उत्तीर्ण करील, आणि विहित प्रशिक्षण, कोणतेही असल्यास, पूर्ण करील. शासनाच्या परिविक्षा धोरणानुसार परिविक्षा कालावधी, (वाढविलेल्या कालावधीसह) पूर्ण करण्यात निष्फळ ठरल्यास किंवा परिविक्षा कालावधीमध्ये विहित केलेली विभागीय परीक्षा उत्तीर्ण न झाल्यास किंवा विहित केलेले प्रशिक्षण पूर्ण न केल्यास त्याची/तिची सेवा समाप्त केली जाण्यास पात्र असेल.

११. (१) नियम ३, ४, ५, ७ किंवा ८ मध्ये नमूद केलेल्या पदांवर पदोन्नतीने नियुक्त होणाऱ्या व्यक्तीने, पदोन्नतीपूर्वी हिंदी व मराठी भाषा परीक्षा या दोन्ही परीक्षांसंदर्भात शासनाने वेळोवेळी केलेल्या नियमानुसार हिंदी व मराठी भाषा परीक्षा अगोदरच उत्तीर्ण केलेली असणे अथवा उत्तीर्ण होण्यापासून सूट मिळविलेली असणे आवश्यक राहिल.

(२) नियम ५ किंवा ८ मध्ये नमूद केलेल्या पदांवर नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्त होणाऱ्या व्यक्तीने, अगोदरच हिंदी व मराठी भाषा परीक्षा उत्तीर्ण नसेल किंवा त्या परीक्षा उत्तीर्ण होण्यापासून तिला सूट देण्यात आलेली नसेल तर, तीने, त्याबाबतीत शासनाने वेळोवेळी केलेल्या नियमानुसार, नियुक्तीनंतर विहित काल मर्यादेत हिंदी व मराठी भाषा परीक्षा उत्तीर्ण करणे आवश्यक राहिल. ती व्यक्ती, या परीक्षा उत्तीर्ण होईपर्यंत, वार्षिक वेतन वाढीसाठी किंवा पुढील पदोन्नतीच्या पदांवरील पदोन्नतीसाठी पात्र असणार नाही.

१२. (१) नियम ३, ४, ५, ७ किंवा ८ मध्ये नमूद केलेल्या पदांवर पदोन्नतीने नियुक्त करावयाची व्यक्ती, उक्त पदावर पदोन्नती देण्यापूर्वी तिला संगणक हाताळणी प्रमाणपत्र धारण करण्यापासून सूट देण्यात आली नसेल तर, ती, त्याबाबतीत शासनाने वेळोवेळी केलेल्या नियमानुसार किंवा आदेशानुसार विहित केलेले संगणक हाताळणी प्रमाणपत्र धारण करणे आवश्यक राहिल.

(२) नियम ५ किंवा ८ मध्ये नमूद पदांवर नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्त केलेल्या व्यक्तीने, तिला संगणक हाताळणी प्रमाणपत्र धारण करण्यापासून सूट देण्यात आली नसेल तर, ती, याबाबतीत शासनाने वेळोवेळी विहित केलेले असे संगणक हाताळणी प्रमाणपत्र, नियुक्तीनंतर विहित काल मर्यादेत धारण करील, अन्यथा, ती व्यक्ती, ते प्रमाणपत्र धारण करीपर्यंत, वार्षिक वेतन वाढीसाठी किंवा पुढील पदोन्नतीच्या पदावरील पदोन्नतीसाठी पात्र असणार नाही.

१३. (१) नियम ५ किंवा ८ मध्ये नमूद केलेल्या पदावर नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्तीसाठी शिफारस केलेली व्यक्ती, महाराष्ट्र नागरी सेवा (लहान कुटुंबाचे प्रतिज्ञापन) नियम, २००५ च्या तरतुदीनुसार आणि याबाबत शासनाने वेळोवेळी केलेले अन्य कोणतेही नियम, आदेश किंवा कोणतेही संलेख यांनुसार लहान कुटुंबाचे प्रतिज्ञापन सादर करील.

(२) लहान कुटुंबाचे प्रतिज्ञापन सादर करण्याच्या दिनांकाला दोनपेक्षा अधिक अपत्ये असणारी व्यक्ती, शासकीय सेवेतील नियुक्तीसाठी अपात्र असेल.

(३) एखाद्या व्यक्तीची शासकीय सेवेत नियुक्ती झाल्यानंतर, जर तिला नियुक्तीच्या वेळी किंवा त्यानंतर दोनपेक्षा अधिक अपत्ये असल्याचे सिद्ध झाले तर, ती व्यक्ती, शासकीय सेवेतील उक्त पदावर कायम राहण्यासाठी अपात्र असेल.

१४. नियम ३, ४, ५, ७ किंवा ८ मध्ये नमूद केलेल्या पदावर नियुक्त केलेली व्यक्ती, संपूर्ण महाराष्ट्रात बदलीसाठी पात्र असेल.

१५. कोणत्याही शासकीय कर्मचाऱ्याच्या नियुक्तीनंतर, शासनाने वेळोवेळी केलेले कोणतेही नियम, आदेश किंवा निर्णय यांमध्ये शासनाने विनिर्दिष्ट केलेल्या अटी व शर्ती देखील अशा शासकीय कर्मचाऱ्यास लागू असतील.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

मनिषा वर्मा,
शासनाच्या अतिरिक्त मुख्य सचिव.

SKILLS, EMPLOYMENT, ENTREPRENEURSHIP AND INNOVATION DEPARTMENT

Mantralaya, Madam Cama Marg, Hutatma Rajguru
Chowk, Mumbai 400032, dated the 31st July 2026.

NOTIFICATION

CONSTITUTION OF INDIA.

No.VOC-2025/C.R.416/VE-1.—In exercise of the powers conferred by the proviso to article 309 of the Constitution of India and in supersession of all the existing rules, orders or instruments issued in this behalf, the Governor of Maharashtra is hereby pleased to make the following rules regulating recruitment to the post of Director, Vocational Education and Training, Group-A (Technical) (Senior) (Gazetted), Maharashtra Education Service, Joint Director, Training cum Joint Apprenticeship Advisor or Joint Director, Vocational Education and Training cum Joint Apprenticeship Advisor or Director, Maharashtra State Board of Skill, Vocational Education and Training, Group-A (Technical) (Senior) (Gazetted), Maharashtra Education Service, Deputy Director, Vocational Education, Group-A (Technical) (Senior) (Gazetted), Maharashtra Education Service, Principal, Government Industrial Training Institute or Assistant Director, Vocational Education and Training or District Vocational Education & Training Officer or Secretary, Maharashtra State Board of Skill, Vocational Education & Training, Group-A (Technical) (Senior) (Gazetted), Maharashtra Education Service, Principal, Government Industrial Training Institute or Vice Principal, Government Industrial Training Institute or Inspector, Vocational Education and Training or Controller of Examinations, Maharashtra State Board of Skill, Vocational Education and Training, Group-A (Technical) (Junior) (Gazetted), Maharashtra Education Service, in the Government Offices and Government Institutes, in the Directorate of Vocational Education and Training under the administrative control of the Skills, Employment, Entrepreneurship and Innovation Department of the Government of Maharashtra, namely :—

1. These rules may be called the post in the Directorate of Vocational Education and Training (Group-A) (Gazetted) (Recruitment) Rules, 2026.

2. In these rules, unless the context requires otherwise,—

(a) “Appointing Authority” means the Honourable Chief Minister for appointment to the post of Director, Vocational Education and Training, Group-A (Technical) (Senior) (Gazetted), Maharashtra Education Service, Joint Director, Training cum Joint Apprenticeship Advisor or Joint Director, Vocational Education and Training cum Joint Apprenticeship Advisor or Director, Maharashtra State Board of Skill, Vocational Education & Training, Group-A (Technical) (Senior) (Gazetted), Maharashtra Education Service, Deputy Director, Vocational Education, Group-A (Technical) (Senior) (Gazetted), Maharashtra Education Service, Principal, Government Industrial Training Institute or Assistant Director, Vocational Education & Training or District Vocational Education and Training Officer or Secretary, Maharashtra State Board of Skill, Vocational Education and Training, Group-A (Technical) (Senior) (Gazetted), Maharashtra Education Service, and the Minister of Skills, Employment, Entrepreneurship and Innovation Department for appointment to the post of Principal, Government Industrial Training Institute or Vice Principal, Government Industrial Training Institute or Inspector, Vocational Education and Training or Controller of Examinations, Maharashtra State Board of Skill, Vocational Education & Training, Group-A (Technical) (Junior) (Gazetted), Maharashtra Education Service in the Government Offices and Government Institutes ;

(b) “Commission” means the Maharashtra Public Service Commission;

(c) “Degree” means a Degree in Engineering or Technology of a statutory

university or any other qualification declared by the Government to be equivalent thereto;

(d) “Directorate” means the Directorate of Vocational Education and Training under the administrative control of the Skills, Employment, Entrepreneurship and Innovation Department of the Government;

(e) “Eligibility for promotion” means the eligibility for promotion in accordance with the terms and conditions specified for promotion in rules, resolutions or orders issued by the General Administration Department of the Government, from time to time;

(f) “Government” means the Government of Maharashtra.

3. Appointment to the post of Director, Vocational Education and Training, Group-A (Technical) (Senior) (Gazetted), Maharashtra Education Service, in the Directorate shall be made by promotion of a suitable person having eligibility for promotion and having not less than three years regular service on the post of Joint Director Training cum Joint Apprenticeship Advisor or Joint Director, Vocational Education and Training cum Joint Apprenticeship Advisor or Director, Maharashtra State Board of Skill, Vocational Education and Training, Group-A (Technical) (Senior) (Gazetted), Maharashtra Education Service, on the basis of common seniority, from amongst the persons holding the said posts.
4. Appointment to the post of Joint Director Training cum Joint Apprenticeship Advisor or Joint Director, Vocational Education and Training cum Joint Apprenticeship Advisor or Director, Maharashtra State Board of Skill, Vocational Education & Training, Group-A (Technical) (Senior) (Gazetted), Maharashtra Education Service, in the Directorate shall be made by promotion of a suitable person having eligibility for promotion and having not less than three years regular service on the post of Deputy Director, Vocational Education, Group-A (Technical) (Senior) (Gazetted), Maharashtra Education Service, on the basis of common seniority, from amongst the persons holding the said posts.
5. Appointment to the post of Deputy Director, Vocational Education, Group-A (Technical) (Senior) (Gazetted), Maharashtra Education Service, in the Directorate shall be made either,—

(1) by promotion of a suitable person having eligibility for promotion and having not less than three years regular service on the post of Principal, Government Industrial Training Institute or Assistant Director, Vocational Education and Training or District Vocational Education and Training Officer or Secretary, Maharashtra State Board of Skill, Vocational Education and Training, Group-A (Technical) (Senior) (Gazetted), Maharashtra Education Service, on the basis of common seniority, from amongst the persons holding the said posts:

Provided that the officers appointed in the lower cadre prior to the publication of these rules shall continue to be eligible for promotion according to the educational qualification they hold at present. However, from the publication of these rules, the officers appointed in the lower cadre will be required to possess the educational qualification mentioned in 5 (2) (b) for promotion; or

(2) by nomination from amongst the candidates recommended by the Commission on the basis of result of Competitive Examination conducted therefor, who fulfills the following criteria, namely:—

(a) *Age limit.*—

(i) *Lower Age Limit.*—Eighteen years completed as on the last date of receipt of applications as per advertisement for recruitment to the post.

(ii) *Upper Age Limit.*—Forty-five years of age completed for the persons not belonging to reserved categories and Forty-eight years completed for the persons belonging to reserved categories as on the last date of receipt of applications as per advertisement for recruitment to the post;

(b) *Minimum Educational Qualification.*—
Degree in Engineering or Technology.

6. Appointment to the post mentioned in rule 5 shall be made by promotion and nomination, in the ratio of 75:25, respectively :

Provided that, if a suitable person is not available for promotion, the Appointing Authority may make appointment by nomination by relaxing the ratio prescribed for appointment by promotion.

7. Appointment to the post of Principal, Government Industrial Training Institute or Assistant Director, Vocational Education and Training or District Vocational Education and Training Officer or Secretary, Maharashtra State Board of Skill, Vocational Education and Training, Group-A (Technical) (Senior) (Gazetted), Maharashtra Education Service, in the Directorate shall be made by promotion of a suitable person having eligibility for promotion and having not less than three years continuous service on the post of Principal, Government Industrial Training Institute or Vice Principal, Government Industrial Training Institute or Inspector, Vocational Education and Training or Controller of Examinations, Maharashtra State Board of Skill, Vocational Education and Training, Group-A (Technical) (Junior) (Gazetted), Maharashtra Education Service, on the basis of common seniority, as per the common seniority list of persons holding the said posts.

8. Appointment to the post of Principal, Government Industrial Training Institute or Vice Principal, Government Industrial Training Institute or Inspector, Vocational Education and Training or Controller of Examinations, Maharashtra State Board of Skill, Vocational Education and Training, Group-A (Technical) (Junior) (Gazetted), Maharashtra Education Service, in the Directorate shall be made either,—

(1) By promotion of a suitable person having eligibility for promotion and having not less than three years regular and continuous service on the post of Head Master, Government Technical High School or Centre, Group-B (Technical) (Gazetted), Maharashtra Education Service, or Principal, Government Industrial Training Institute or Vice Principal, Government Industrial Training Institute or Assistant Apprenticeship Advisor, Group-B (Technical) (Gazetted), Maharashtra Education Service, on the basis of common seniority, as per the common seniority list of persons holding the said posts:

Provided that the officers appointed in the lower cadre prior to the publication of these rules, shall continue to be eligible for promotion according to the educational qualification they hold at present. However, from the publication of these rules, the officers appointed in the lower cadre will be required to possess the educational qualification mention in rule 8 (2) (b) for promotion; or

(2) by nomination from amongst the candidates recommended by the Commission on the basis of result of Competitive Examination conducted therefor, who fulfils the following criteria, namely:—

(a) *Age limit.*—

(i) *Lower Age Limit.*—Eighteen years completed as on the last date of receipt of applications as per advertisement for recruitment to the post.

(ii) *Upper Age Limit.*—Forty-two years of age completed for the persons not belonging to reserved categories and Forty-five years completed for the persons belonging to reserved categories as on the last date of receipt of applications as per advertisement for recruitment to the post;

(b) *Minimum Educational Qualification.*—

Degree in Engineering or Technology.

9. Appointment to the post mentioned in rule 8 shall be made by promotion and nomination, in the ratio of 50:50, respectively:

Provided that, if a suitable person is not available for promotion, the Appointing Authority may make appointment by nomination by relaxing the ratio prescribed for appointment by promotion.

10. The Person who has been appointed to the posts stated in rule 5 or 8 by nomination shall be under probation for a period of 2 years. The probation period can be extended by 1 year at the discretion of the Competent Authority. A person shall be required to complete probation period (including extended period) satisfactorily as per the probation policy of the Government and shall pass the prescribed Departmental Examination, if any, and completion of prescribed training, if any. In the event of failing to complete the probation period (including extended period) satisfactorily as per the probation policy of Government or in the event of not clearing the Departmental Examination prescribed during the probation period or in the event of not completing the prescribed training, his/her services shall be liable to be terminated.

11. (1) A person to be appointed to the post mentioned in rule 3, 4, 5, 7 or 8 by promotion shall pass the Marathi and Hindi languages examinations as per the rules made in that behalf by the Government, from time to time, unless he has already passed or has been exempted from passing those examinations before getting promoted to the said post.

(2) A person appointed to the post mentioned in rule 5 or 8 by nomination shall pass the Marathi and Hindi languages examinations as per the rules made in that behalf by the Government, from time to time, within the prescribed time limit after appointment, unless she has already passed or has been exempted from passing those examinations. He shall not be eligible for annual increment or promotion to the next promotional post until he passes those examinations.

12. (1) A person to be appointed to the post mentioned in rule 3, 4, 5, 7 or 8 by promotion shall possess a certificate of Computer Operations prescribed by rules or orders issued in that behalf by the Government, from time to time, unless he has been exempted there from before getting promoted to the said post.

(2) A person appointed to the post mentioned in rule 5 or 8 by nomination shall possess a Certificate of Computer Operations prescribed by the Government, from time to time, within the prescribed time limit after appointment, unless he has been exempted from possessing such Certificate of Computer Operations, otherwise he shall not be eligible for annual increment or promotion to the next promotional post until he possess the same.

13. (1) A person recommended for appointment by nomination to the post mentioned in rule 5 or 8 shall submit a declaration of Small Family as per the provisions of the Maharashtra Civil Services (Small Family Declaration) Rules, 2005 or any

other rules, orders or any instruments issued in this behalf by the Government, from time to time.

(2) A person having more than two children on the date of submission of Declaration of Small Family shall be disqualified for the appointment in Government Service.

(3) After appointment of a person in the Government service, if it is proved that he has more than two children at the time of appointment or thereafter, then he shall be disqualified for continuing on the said post in Government service.

14. A person appointed to the post mentioned rule 3, 4, 5, 7 or 8 shall be liable for transfer all over Maharashtra.

15. The terms and conditions specified by the Government, subsequent to the appointment of any Government Servant in any rules, orders or resolutions issued by the Government, from time to time, shall also be applicable to the Government Servant.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

MANISHA VERMA,
Additional Chief Secretary to Government.

कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभाग

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक ३१ जुलै २०२६.

अधिसूचना**भारताचे संविधान.**

क्रमांक. व्यशिअ-२०२५/प्र.क्र.४१६/व्यशि-१.- भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद ३०९ च्या परंतुकाद्वारे प्रदान केलेल्या अधिकारांचा वापर करून आणि याबाबतीत काढलेले विद्यमान नियम, आदेश किंवा संलेख यांचे अधिक्रमण करून, महाराष्ट्राचे राज्यपाल, याद्वारे महाराष्ट्र शासनाच्या कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभागाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयातील सहायक संचालक (वरिष्ठ) किंवा उप सचिव, महाराष्ट्र राज्य कौशल्य, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण मंडळ, मुंबई, गट-अ (अतांत्रिक) (राजपत्रित), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा व सहायक संचालक किंवा प्रबंधक, गट-ब (अतांत्रिक) (राजपत्रित), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा या पदाच्या सेवा प्रवेशाचे विनियमन करणारे पुढील नियम करीत आहेत :-

१. या नियमांना व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयामधील सहायक संचालक (वरिष्ठ) किंवा उप सचिव, महाराष्ट्र राज्य कौशल्य, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण मंडळ, मुंबई, गट-अ (अतांत्रिक) (राजपत्रित), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा व सहायक संचालक किंवा प्रबंधक, गट-ब (अतांत्रिक) (राजपत्रित), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा (सेवा प्रवेश) नियम, २०२६ असे संबोधण्यात यावे.

२. या नियमात, संदर्भानुसार दुसरा अर्थ आवश्यक नसेल तर,-

(क) “नियुक्ती प्राधिकारी” याचा अर्थ, मंत्री, कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता असा आहे;

(ख) “आयोग” याचा अर्थ महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, असा आहे;

(ग) “पदवी” याचा अर्थ, सांविधिक विद्यापिठाची कोणत्याही शाखेतील पदवी किंवा शासनाने त्याच्याशी समतुल्य म्हणून घोषित केलेली इतर कोणतीही अर्हता असा आहे;

(घ) “संचालनालय” याचा अर्थ, शासनाच्या कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभागाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय असा आहे;

(च) “पदोन्नतीची पात्रता” याचा अर्थ, शासनाच्या सामान्य प्रशासन विभागाने वेळोवेळी काढलेले नियम, शासन निर्णय किंवा आदेश यांमध्ये पदोन्नतीसाठी विनिर्दिष्ट केलेल्या अटी व शर्तीनुसार असलेली पदोन्नतीची पात्रता, असा आहे;

(छ) “शासन” याचा अर्थ महाराष्ट्र शासन, असा आहे.

३. संचालनालयातील, सहायक संचालक (वरिष्ठ) किंवा उप सचिव, महाराष्ट्र राज्य कौशल्य, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण मंडळ, मुंबई, गट-अ (अतांत्रिक) (राजपत्रित), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा या पदावर सहायक संचालक किंवा प्रबंधक, गट-ब (अतांत्रिक) (राजपत्रित), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा हे पद धारण करणाऱ्या आणि या पदावरील तीन वर्षापेक्षा कमी नसेल इतकी नियमित सेवा असणाऱ्या व्यक्तींमधून ज्येष्ठतासूचीच्या आधारे, योग्य व्यक्तीच्या पदोन्नतीने नियुक्ती करण्यात येईल.

४. संचालनालयातील सहायक संचालक किंवा प्रबंधक, गट-ब (अतांत्रिक) (राजपत्रित), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा या पदावरील नियुक्ती एकतर ,-

(१) संचालनालयातील कार्यालय अधीक्षक, गट-क, महाराष्ट्र शिक्षण सेवा हे पद धारण करणाऱ्या आणि या पदावरील तीन वर्षापेक्षा कमी नसेल इतकी नियमित सेवा असणाऱ्या व्यक्तींमधून ज्येष्ठतासूचीच्या आधारे, योग्य व्यक्तीच्या पदोन्नतीने करण्यात येईल; किंवा

(२) आयोगाद्वारे घेण्यात येणाऱ्या स्पर्धात्मक परीक्षेच्या निकालाच्या आधारे शिफारस करण्यात आलेल्या, व खालील निकष पूर्ण करणाऱ्या उमेदवारांमधून, नामनिर्देशनाद्वारे :-

(क) वयोमर्यादा.-

(i) किमान वयोमर्यादा.- पद भरतीच्या जाहिरातीत नमूद केलेल्या अर्ज स्वीकृतीच्या अंतिम दिनांकास अठरा वर्षे पूर्ण.

(ii) कमाल वयोमर्यादा.- पद भरतीच्या जाहिरातीत नमूद केलेल्या अर्ज स्वीकृतीच्या अंतिम दिनांकास मागास प्रवर्गातील नसलेल्या व्यक्तींसाठी अडतीस वर्षे पूर्ण व मागास प्रवर्गातील असलेल्या व्यक्तींसाठी त्रेचाळीस वर्षे पूर्ण;

(ख) किमान शैक्षणिक अर्हता.- सांविधिक विद्यापीठाची कोणत्याही शाखेतील पदवी किंवा शासनाने त्याच्याशी समतुल्य म्हणून घोषित केलेली अन्य कोणतीही अर्हता.

५. नियम ४ येथे नमूद केलेल्या पदाच्या एकूण मंजूर पदसंख्येसाठी, पदोन्नतीने व नामनिर्देशनाने नियुक्ती देण्याचे प्रमाण हे अनुक्रमे ७५ : २५ असे राहील:

परंतु, आणखी असे की, पदोन्नतीद्वारे नियुक्ती देण्याकरीता योग्य व्यक्ती उपलब्ध झाली नाही तर, नियुक्ती प्राधिकारी, पदोन्नतीने नियुक्ती करण्याकरीता विहित केलेले प्रमाण शिथिल करून नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्ती करू शकेल.

६. नियम ४ येथे नमूद केलेल्या पदावर नामनिर्देशनाने नियुक्त झालेली व्यक्ती, दोन वर्षांच्या कालावधीसाठी परिविक्षाधीन असेल. सक्षम प्राधिकाऱ्याच्या स्वेच्छानिर्णयाने परिविक्षा कालावधी एक वर्षापर्यंत वाढविता येईल. व्यक्तीने, शासनाच्या परिविक्षा धोरणानुसार, परिविक्षा कालावधी वाढविलेल्या कालावधीसह समाधानकारकरित्या पूर्ण करणे आवश्यक असेल, आणि विहित केलेल्या विभागीय परीक्षा, कोणत्याही असल्यास, उत्तीर्ण करील, आणि विहित प्रशिक्षण, कोणतेही असल्यास, पूर्ण करील. शासनाच्या परिविक्षा धोरणानुसार परिविक्षा कालावधी, (वाढविलेल्या कालावधीसह) पूर्ण करण्यात निष्फळ ठरल्यास किंवा परिविक्षा कालावधीमध्ये विहित केलेली विभागीय परीक्षा उत्तीर्ण न झाल्यास किंवा विहित केलेले प्रशिक्षण पूर्ण न केल्यास त्याची/ तिची सेवा समाप्त केली जाण्यास पात्र असेल.

७. (१) नियम ३ व ४ मध्ये नमूद केलेल्या पदांवर पदोन्नतीने नियुक्त होणाऱ्या व्यक्तीने, पदोन्नतीपूर्वी हिंदी व मराठी भाषा परीक्षा या दोन्ही परीक्षांसंदर्भात शासनाने वेळोवेळी केलेल्या नियमानुसार हिंदी व मराठी भाषा परीक्षा अगोदरच उत्तीर्ण केलेली असणे अथवा उत्तीर्ण होण्यापासून सूट मिळविलेली असणे आवश्यक राहिल.

(२) नियम ४ मध्ये नमूद केलेल्या पदांवर नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्त होणाऱ्या व्यक्तीने, अगोदरच हिंदी व मराठी भाषा परीक्षा उत्तीर्ण नसेल किंवा त्या परीक्षा उत्तीर्ण होण्यापासून तिला सूट देण्यात आलेली नसेल तर, तीने, त्याबाबतीत शासनाने वेळोवेळी केलेल्या नियमानुसार, नियुक्तीनंतर विहित कालमर्यादेत हिंदी व मराठी भाषा परीक्षा उत्तीर्ण करणे आवश्यक राहिल. ती व्यक्ती, या परीक्षा उत्तीर्ण होईपर्यंत, वार्षिक वेतन वाढीसाठी किंवा पुढील पदोन्नतीच्या पदांवरील पदोन्नतीसाठी पात्र असणार नाही.

८. (१) नियम ३ व ४, मध्ये नमूद केलेल्या पदांवर पदोन्नतीने नियुक्त करावयाची व्यक्ती, उक्त पदावर पदोन्नती देण्यापूर्वी तिला संगणक हाताळणी प्रमाणपत्र धारण करण्यापासून सूट देण्यात आली नसेल तर, ती, त्याबाबतीत शासनाने वेळोवेळी केलेल्या नियमानुसार किंवा आदेशानुसार विहित केलेले संगणक हाताळणी प्रमाणपत्र धारण करणे आवश्यक राहिल.

(२) नियम ४ मध्ये नमूद पदांवर नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्त केलेल्या व्यक्तीने, तिला संगणक हाताळणी प्रमाणपत्र धारण करण्यापासून सूट देण्यात आली नसेल तर, ती, याबाबतीत शासनाने वेळोवेळी विहित केलेले असे संगणक हाताळणी प्रमाणपत्र, नियुक्तीनंतर विहित कालमर्यादेत धारण करील, अन्यथा, ती व्यक्ती, ते प्रमाणपत्र धारण करीपर्यंत, वार्षिक वेतन वाढीसाठी किंवा पुढील पदोन्नतीच्या पदांवरील पदोन्नतीसाठी पात्र असणार नाही.

९. (१) नियम ४ मध्ये नमूद केलेल्या पदावर नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्तीसाठी शिफारस केलेली व्यक्ती, महाराष्ट्र नागरी सेवा (लहान कुटुंबाचे प्रतिज्ञापन) नियम, २००५ च्या तरतुदीनुसार

आणि याबाबत शासनाने वेळोवेळी केलेले अन्य कोणतेही नियम, आदेश किंवा कोणतेही संलेख यांनुसार लहान कुटुंबाचे प्रतिज्ञापन सादर करील.

(२) लहान कुटुंबाचे प्रतिज्ञापन सादर करण्याच्या दिनांकाला दोनपेक्षा अधिक अपत्ये असणारी व्यक्ती, शासकीय सेवेतील नियुक्तीसाठी अपात्र असेल.

(३) एखाद्या व्यक्तीची शासकीय सेवेत नियुक्ती झाल्यानंतर, जर तिला नियुक्तीच्या वेळी किंवा त्यानंतर दोनपेक्षा अधिक अपत्ये असल्याचे सिद्ध झाले तर, ती व्यक्ती, शासकीय सेवेतील उक्त पदावर कायम राहण्यासाठी अपात्र असेल.

१०. नियम ३ किंवा ४ मध्ये नमूद केलेल्या पदावर नियुक्त केलेली व्यक्ती, संपूर्ण महाराष्ट्रात बदलीसाठी पात्र असेल.

११. कोणत्याही शासकीय कर्मचाऱ्याच्या नियुक्तीनंतर, शासनाने वेळोवेळी केलेले कोणतेही नियम, आदेश किंवा निर्णय यांमध्ये शासनाने विनिर्दिष्ट केलेल्या अटी व शर्ती देखील अशा शासकीय कर्मचाऱ्यास लागू असतील.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

मनिषा वर्मा,

शासनाच्या अपर मुख्य सचिव.

SKILLS, EMPLOYMENT, ENTREPRENEURSHIP AND INNOVATION DEPARTMENT

Mantralaya, Madam Cama Marg, Hutatma Rajguru Chowk,
Mumbai 400 032, dated the 31st July 2026.

NOTIFICATION**CONSTITUTION OF INDIA.**

No. VOC-2025/C.R.416/VE-1.—In exercise of the powers conferred by the proviso to article 309 of the Constitution of India and in supersession of all the existing rules, orders or instruments issued in this behalf, the Governor of Maharashtra is hereby pleased to make the following rules regulating recruitment to the post of Assistant Director (Senior) or Deputy Secretary, Maharashtra State Board of Skill, Vocational Education and Training, Mumbai, Group-A (Non-Technical) (Gazetted), Maharashtra Education Service, and Assistant Director or Registrar, Group-B (Non-Technical) (Gazetted), Maharashtra Education Service, in the Directorate of Vocational Education and Training under the administrative control of the Skills, Employment, Entrepreneurship and Innovation Department of the Government of Maharashtra, namely :—

1. These rules may be called the Assistant Director (Senior) or Deputy Secretary, Maharashtra State Board of Skill, Vocational Education and Training, Mumbai, Group-A (Non-Technical) (Gazetted) and Assistant Director or Registrar, Group-B (Non-Technical) (Gazetted) in the Directorate of Vocational Education and Training Maharashtra Education Service (Recruitment) Rules, 2026.

2. In these rules, unless the context requires otherwise,—

(a) “Appointing Authority” means the Minister of Skills, Employment, Entrepreneurship and Innovation Department;

(b) “Commission” means the Maharashtra Public Service Commission;

(c) “Degree” means a degree in any faculty of a statutory university or any other qualification declared by the Government to be equivalent thereto;

(d) “Directorate” means the Directorate of Vocational Education and Training under the administrative control of the Skills, Employment, Entrepreneurship and Innovation Department of the Government;

(e) “Eligibility for promotion” means the eligibility for promotion in accordance with the terms and conditions specified for promotion in rules, resolutions or orders issued by the General Administration Department of the Government, from time to time ;

(f) “Government” means the Government of Maharashtra.

3. Appointment to the post of Assistant Director (Senior) or Deputy Secretary, Maharashtra State Board of Skill, Vocational Education and Training, Mumbai, Group-A (Non-Technical) (Gazetted) Maharashtra Education Service in the Directorate shall be made by promotion of a suitable person having eligibility for promotion and having not less than three years regular service on the post of Assistant Director or Registrar, Group-B (Non-Technical) (Gazetted), Maharashtra Education Service, on the basis of seniority, from amongst the persons holding the said post.

4. Appointment to the post of Assistant Director or Registrar, Group-B (Non-Technical) (Gazetted), Maharashtra Education Service in the Directorate shall be made either,—

(1) by promotion of a suitable person having eligibility for promotion and having not less than three years regular service on the post of Office Superintendent, Group-C, Maharashtra Education Service, on the basis of seniority, from amongst the persons holding the said post ;
or

(2) by nomination from amongst the candidates recommended by the Commission on the basis of result of Competitive Examination conducted therefor, who fulfills the following criteria, namely :—

(a) *Age limit.*—

(i) *Lower Age Limit.*—Eighteen years completed as on the last date of receipt of applications as per advertisement for recruitment to the post.

(ii) *Upper Age Limit.*—Thirty-eight years of age completed for the persons not belonging to reserved categories and Forty-three years completed for the persons belonging to reserved categories as on the last date of receipt of applications as per advertisement for recruitment to the post;

(b) *Minimum Educational Qualification.*—Degree in any faculty of a statutory University or any other equivalent qualification declared by the Government in this behalf.

5. Appointment to the post mentioned in rule 4 shall be made by promotion and nomination, in the ratio of 75:25, respectively:

Provided that, if a suitable person is not available for promotion, the Appointing Authority may make appointment by nomination by relaxing the ratio prescribed for appointment by promotion.

6. The Person who has been appointed to the posts mentioned in rule 4 by nomination shall be under probation for a period of two years. The probation period can be extended by one year at the discretion of the Competent Authority. Completion of this probation period (including extended period) satisfactorily as per the probation policy of the Government, passing of prescribed Departmental Examination, if any and completion of prescribed training, if any, are mandatory. In the event of failing to complete the probation period (including extended period) satisfactorily as per the probation policy of Government or in the event of not clearing the Departmental Examination prescribed during the probation period or in the event of not completing the prescribed training, his/her services shall be liable to be terminated.

7. (1) A person to be appointed to the post mentioned in rule 3 or 4 by promotion shall pass the Marathi and Hindi languages examinations as per the rules made in that behalf by the Government, from time to time, unless he has already passed or has been exempted from passing those examinations before getting promoted to the said post.

(2) A person appointed to the post mentioned in rule 4 by nomination shall pass the Marathi and Hindi languages examinations as per the rules made in that behalf by the Government, from time to time, within the prescribed time limit after appointment, unless he has already passed or has been exempted from passing those examinations. He shall not be eligible for annual increment or promotion to the next promotional post until he passes those examinations.

8. (1) A person to be appointed to the post mentioned in rule 3 or 4 by promotion shall possess a certificate of Computer Operations prescribed by rules or orders issued in that behalf by the Government, from time to time, unless he has been exempted therefrom before getting promoted to the said post.

(2) A person appointed to the post mentioned in rule 4 by nomination shall possess a Certificate of Computer Operations prescribed by the Government, from time to time, within the prescribed time limit after appointment, unless he has been exempted from possessing such Certificate of Computer Operations, otherwise he shall not be eligible for annual increment or promotion to the next promotional post until he possess the same.

9. (1) A person recommended for appointment by nomination to the post mentioned in rule 4 shall submit a declaration of Small Family as per the provisions of the Maharashtra Civil Services

(Declaration of Small Family) Rules, 2005 or any other rules, orders or any instruments issued in this behalf by the Government, from time to time.

(2) A person having more than two children on the date of submission of Declaration of Small Family shall be disqualified for the appointment in Government Service.

(3) After appointment of a person in the Government service, if it is proved that he has more than two children at the time of appointment or thereafter, then he shall be disqualified for continuing on the said post in Government service.

10. A person appointed to the post mentioned in rule 3 or 4 shall be liable for transfer all over Maharashtra.

11. The terms and conditions specified by the Government, subsequent to the appointment of any Government Servant in any rules, orders or resolutions issued by the Government, from time to time, shall also be applicable to the Government Servant.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

MANISHA VERMA,
Additional Chief Secretary to Government.

कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभाग

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक ३१ जुलै २०२६.

अधिसूचना

भारताचे संविधान.

क्रमांक : व्यशिअ-२०२५/प्र.क्र.४९६/व्यशि-९.- भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद ३०९ च्या परंतुकाद्वारे प्रदान केलेल्या अधिकारांचा वापर करून आणि याबाबतीत काढलेले विद्यमान सर्व नियम, आदेश किंवा अनुदेश यांचे अधिक्रमण करून, महाराष्ट्राचे राज्यपाल, याद्वारे, महाराष्ट्र शासनाच्या कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभागाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयामधील शासकीय कार्यालयांतील व शासकीय संस्थांमधील मुख्याध्यापक, शासकीय तंत्र माध्यमिक शाळा किंवा केंद्र, गट- ब (तांत्रिक) (राजपत्रित), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा आणि प्राचार्य किंवा उपप्राचार्य, शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था किंवा सहायक प्रशिक्षणार्थी सल्लागार, गट- ब (तांत्रिक) (राजपत्रित) महाराष्ट्र शिक्षण सेवा, या पदांच्या सेवाप्रवेशाचे विनियमन करणारे पुढील नियम करीत आहेत :-

१. या नियमांस व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयामधील (गट- ब) (तांत्रिक) (राजपत्रित) पदांचे (सेवाप्रवेश) नियम, २०२६ असे संबोधण्यात यावे.

२. या नियमांत, संदर्भानुसार दुसरा अर्थ आवश्यक नसेल तर,-

(क) “नियुक्ती प्राधिकारी” याचा अर्थ, कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभागाचे मंत्री, असा आहे;

(ख) “आयोग” याचा अर्थ, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, असा आहे;

(ग) “पदवी” याचा अर्थ, सांविधिक विद्यापीठाची अभियांत्रिकी किंवा तंत्रशास्त्रातील पदवी किंवा तिच्याशी समतुल्य असल्याचे शासनाने घोषित केलेली इतर कोणतीही अर्हता, असा आहे;

(घ) “संचालनालय” याचा अर्थ, शासनाच्या कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभागाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, असा आहे;

(ङ) “पदोन्नतीची पात्रता” याचा अर्थ, शासनाच्या सामान्य प्रशासन विभागाने वेळोवेळी काढलेले नियम, शासन निर्णय किंवा आदेश यांमध्ये पदोन्नतीसाठी विनिर्दिष्ट केलेल्या अटी व शर्तीनुसार असलेली पदोन्नतीची पात्रता, असा आहे;

(च) “शासन” याचा अर्थ, महाराष्ट्र शासन, असा आहे.

३. संचालनालयामधील, मुख्याध्यापक, शासकीय तंत्र माध्यमिक शाळा किंवा केंद्र, गट-ब (तांत्रिक) (राजपत्रित), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा या पदावरील नियुक्ती एकतर,-

(१) पूर्णवेळ शिक्षक, गट-क (तांत्रिक), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा हे पद धारण करणाऱ्या आणि या पदावरील तीन वर्षापेक्षा कमी नसेल इतकी नियमित सेवा असणाऱ्या, व्यक्तींमधून सामायिक ज्येष्ठतेच्या आधारे, योग्य व्यक्तीच्या पदोन्नतीने करण्यात येईल; किंवा

(२) आयोगाद्वारे घेण्यात येणाऱ्या स्पर्धात्मक परीक्षेच्या निकालाच्या आधारे शिफारस करण्यात आलेल्या, व खालील निकष पूर्ण करणाऱ्या उमेदवारांमधून, नामनिर्देशनाद्वारे :-

(क) वयोमर्यादा.-

(i) किमान वयोमर्यादा.- पद भरतीच्या जाहिरातीत नमूद केलेल्या अर्ज स्वीकृतीच्या अंतिम दिनांकास अठरा वर्षे पूर्ण.

(ii) कमाल वयोमर्यादा.- पदभरतीच्या जाहिरातीत नमूद केलेल्या अर्ज स्वीकृतीच्या अंतिम दिनांकास मागास प्रवर्गातील नसलेल्या व्यक्तींसाठी अडतीस वर्षे पूर्ण व मागास प्रवर्गातील असलेल्या व्यक्तींसाठी त्रेचाळीस वर्षे पूर्ण;

(ख) किमान शैक्षणिक अर्हता.- अभियांत्रिकी किंवा तंत्रशास्त्र यामधील पदवी.

४. संचालनालयातील, प्राचार्य किंवा उपप्राचार्य, शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था किंवा सहायक प्रशिक्षणार्थी सल्लागार, गट- ब (तांत्रिक) (राजपत्रित), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा या पदावरील नियुक्ती एकतर,-

(१) कनिष्ठ सर्वेक्षक-नि-कनिष्ठ प्रशिक्षणार्थी सल्लागार किंवा गट निदेशक, गट-क (तांत्रिक), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा हे पद धारण करणाऱ्या आणि या पदावरील तीन वर्षापेक्षा कमी नसेल इतकी नियमित सेवा असणाऱ्या, व्यक्तींमधून सामायिक ज्येष्ठतेच्या आधारे, योग्य व्यक्तीच्या पदोन्नतीने करण्यात येईल; किंवा

(२) आयोगाद्वारे घेण्यात येणाऱ्या स्पर्धात्मक परीक्षेच्या निकालाच्या आधारे शिफारस करण्यात आलेल्या, व खालील निकष पूर्ण करणाऱ्या उमेदवारांमधून, नामनिर्देशनाद्वारे :-

(क) वयोमर्यादा.-

(i) किमान वयोमर्यादा.- पद भरतीच्या जाहिरातीत नमूद केलेल्या अर्ज स्वीकृतीच्या अंतिम दिनांकास अठरा वर्षे पूर्ण.

(ii) कमाल वयोमर्यादा.- पदभरतीच्या जाहिरातीत नमूद केलेल्या अर्ज स्वीकृतीच्या अंतिम दिनांकास मागास प्रवर्गातील नसलेल्या व्यक्तींसाठी

अडतीस वर्षे पूर्ण व मागास प्रवर्गातील असलेल्या व्यक्तींसाठी त्रेचाळीस वर्षे पूर्ण;

(ख) किमान शैक्षणिक अर्हता.- अभियांत्रिकी किंवा तंत्रशास्त्र यामधील पदवी.

५. नियम ३ किंवा ४ मध्ये नमूद केलेल्या पदावर, पदोन्नती व नामनिर्देशनाने करावयाच्या नियुक्तीचे प्रमाण ५०:५० असे राहील :

परंतु आणखी असे की, पदोन्नतीद्वारे नियुक्ती देण्याकरिता योग्य व्यक्ती उपलब्ध झाली नाही तर, नियुक्ती प्राधिकारी, पदोन्नतीने नियुक्ती करण्याकरिता विहित केलेले प्रमाण शिथिल करून नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्ती करू शकेल.

६. नियम ३ किंवा ४ मध्ये नमूद केलेल्या पदांवर नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्त केलेली व्यक्ती, दोन वर्षांच्या कालावधीसाठी परिविक्षाधीन असेल. सक्षम प्राधिकाऱ्याच्या स्वेच्छानिर्णयाने परिविक्षा कालावधी एक वर्षापर्यंत वाढविता येईल. व्यक्तीने, शासनाच्या परिविक्षा धोरणानुसार, परिविक्षा कालावधी (वाढविलेल्या कालावधीसह) समाधानकारकरित्या पूर्ण करणे आवश्यक असेल, आणि विहित केलेल्या विभागीय परीक्षा, कोणत्याही असल्यास, उत्तीर्ण करील, आणि विहित प्रशिक्षण, कोणतेही असल्यास, पूर्ण करील. शासनाच्या परिविक्षा धोरणानुसार परिविक्षा कालावधी, (वाढविलेल्या कालावधीसह) पूर्ण करण्यात निष्फळ ठरल्यास किंवा परिविक्षा कालावधीमध्ये विहित केलेली विभागीय परीक्षा उत्तीर्ण न झाल्यास किंवा विहित केलेले प्रशिक्षण पूर्ण न केल्यास त्याची/ तिची सेवा समाप्त केली जाण्यास पात्र असेल.

७. (१) नियम ३ किंवा ४ मध्ये नमूद केलेल्या पदांवर पदोन्नतीने नियुक्त होणाऱ्या व्यक्तीने, पदोन्नतीपूर्वी हिंदी व मराठी भाषा परीक्षा या दोन्ही परीक्षांसंदर्भात शासनाने वेळोवेळी केलेल्या नियमानुसार हिंदी व मराठी भाषा परीक्षा अगोदरच उत्तीर्ण केलेली असणे अथवा उत्तीर्ण होण्यापासून सूट मिळविलेली असणे आवश्यक राहील.

(२) नियम ३ किंवा ४ मध्ये नमूद केलेल्या पदांवर नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्त होणाऱ्या व्यक्तीने, अगोदरच हिंदी व मराठी भाषा परीक्षा उत्तीर्ण नसेल किंवा त्या परीक्षा उत्तीर्ण होण्यापासून तिला सूट देण्यात आलेली नसेल तर, तीने, त्याबाबतीत शासनाने वेळोवेळी केलेल्या नियमानुसार, नियुक्तीनंतर विहित काल मर्यादेत हिंदी व मराठी भाषा परीक्षा उत्तीर्ण करणे आवश्यक राहील. ती व्यक्ती, या परीक्षा उत्तीर्ण होईपर्यंत, वार्षिक वेतन वाढीसाठी किंवा पुढील पदोन्नतीच्या पदांवरील पदोन्नतीसाठी पात्र असणार नाही.

८. (१) नियम ३ किंवा ४, मध्ये नमूद केलेल्या पदांवर पदोन्नतीने नियुक्त करावयाची व्यक्ती, उक्त पदावर पदोन्नती देण्यापूर्वी तिला संगणक हाताळणी प्रमाणपत्र धारण करण्यापासून सूट

देण्यात आली नसेल तर, ती, त्याबाबतीत शासनाने वेळोवेळी केलेल्या नियमांनुसार किंवा आदेशांनुसार विहित केलेले संगणक हाताळणी प्रमाणपत्र धारण करणे आवश्यक राहिल.

(२) नियम ३ किंवा ४ मध्ये नमूद पदांवर नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्त केलेल्या व्यक्तीने, तिला संगणक हाताळणी प्रमाणपत्र धारण करण्यापासून सूट देण्यात आली नसेल तर, ती, याबाबतीत शासनाने वेळोवेळी विहित केलेले असे संगणक हाताळणी प्रमाणपत्र, नियुक्तीनंतर विहित काल मर्यादेत धारण करील, अन्यथा, ती व्यक्ती, ते प्रमाणपत्र धारण करीपर्यंत, वार्षिक वेतन वाढीसाठी किंवा पुढील पदोन्नतीच्या पदावरील पदोन्नतीसाठी पात्र असणार नाही.

९. (१) नियम ३ किंवा ४ मध्ये नमूद केलेल्या पदावर नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्तीसाठी शिफारस केलेली व्यक्ती, महाराष्ट्र नागरी सेवा (लहान कुटुंबाचे प्रतिज्ञापन) नियम, २००५ च्या तरतुदीनुसार आणि याबाबत शासनाने वेळोवेळी केलेले अन्य कोणतेही नियम, आदेश किंवा कोणतेही संलेख यांनुसार लहान कुटुंबाचे प्रतिज्ञापन सादर करील.

(२) लहान कुटुंबाचे प्रतिज्ञापन सादर करण्याच्या दिनांकाला दोनपेक्षा अधिक अपत्ये असणारी व्यक्ती, शासकीय सेवेतील नियुक्तीसाठी अपात्र असेल.

(३) एखाद्या व्यक्तीची शासकीय सेवेत नियुक्ती झाल्यानंतर, जर तिला नियुक्तीच्या वेळी किंवा त्यानंतर दोनपेक्षा अधिक अपत्ये असल्याचे सिद्ध झाले तर, ती व्यक्ती, शासकीय सेवेतील उक्त पदावर कायम राहण्यासाठी अपात्र असेल.

१०. नियम ३ किंवा ४ मध्ये नमूद केलेल्या पदावर नियुक्त केलेली व्यक्ती, संपूर्ण महाराष्ट्रात बदलीसाठी पात्र असेल.

११. कोणत्याही शासकीय कर्मचाऱ्याच्या नियुक्तीनंतर, शासनाने वेळोवेळी केलेले कोणतेही नियम, आदेश किंवा निर्णय यांमध्ये शासनाने विनिर्दिष्ट केलेल्या अटी व शर्ती देखील अशा शासकीय कर्मचाऱ्यास लागू असतील.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

मनिषा वर्मा,

शासनाच्या अपर मुख्य सचिव.

SKILLS, EMPLOYMENT, ENTREPRENEURSHIP AND INNOVATION DEPARTMENT
Mantralaya, Madam Cama Marg, Hutatma Rajguru
Chowk, Mumbai 400 032, dated the 31st July 2026.

NOTIFICATION

CONSTITUTION OF INDIA.

No.VOC-2025/C.R.416/VE-1.—In exercise of the powers conferred by the proviso to article 309 of the Constitution of India and in supersession of all the existing rules, orders or instruments issued in this behalf, the Governor of Maharashtra is hereby pleased to make the following rules regulating recruitment to the post of Head Master, Government Technical High School or Centre, Group-B (Technical) (Gazetted), Maharashtra Education Service, and Principal or Vice Principal, Government Industrial Training Institute or Assistant Apprenticeship Advisor, Group-B (Technical) (Gazetted), Maharashtra Education Service in the Government Offices and Government Institutes, in the Directorate of Vocational Education and Training under the administrative control of the Skills, Employment, Entrepreneurship and Innovation Department of the Government of Maharashtra, namely :—

1. These rules may be called the post in the Directorate of Vocational Education and Training (Group-B) (Technical) (Gazetted) (Recruitment) Rules, 2026.
2. In these rules, unless the context requires otherwise,—
 - (a) “Appointing Authority” means the Minister of Skills, Employment, Entrepreneurship and Innovation Department;
 - (b) “Commission” means the Maharashtra Public Service Commission;
 - (c) “Degree” means a Degree in Engineering or Technology of a statutory university or any other qualification declared by the Government to be equivalent thereto;
 - (d) “Directorate” means the Directorate of Vocational Education and Training under the administrative control of the Skills, Employment, Entrepreneurship and Innovation Department of the Government;
 - (e) “Eligibility for promotion” means the eligibility for promotion in accordance with the terms and conditions specified for promotion in rules, resolutions or orders issued by the General Administration Department of the Government, from time to time ;
 - (f) “Government” means the Government of Maharashtra.
3. Appointment to the post of Head Master, Government Technical High School or Centre, Group-B (Technical) (Gazetted), Maharashtra Education Service, in the Directorate shall be made either,—
 - (1) by promotion of a suitable person having eligibility for promotion and having not less than three years regular service on the post of Full Time Teacher, Group-C (Technical), Maharashtra Education Service, on the basis of common seniority, from amongst the persons holding the said posts ; or
 - (2) by nomination from amongst the candidates recommended by the Commission on the basis of result of Competitive Examination conducted therefor, who fulfills the following criteria, namely :—
 - (a) *Age limit.*—
 - (i) *Lower Age Limit.*—Eighteen years completed as on the last date of receipt of applications as per advertisement for recruitment to the post.

(ii) *Upper Age Limit.*—Thirty-eight years of age completed for the persons not belonging to reserved categories and Forty-three years completed for the persons belonging to reserved categories as on the last date of receipt of applications as per the advertisement for recruitment to the post;

(b) *Minimum Educational Qualification.*—

Degree in Engineering or Technology.

4. Appointment to the post of the Principal or Vice Principal, Government Industrial Training Institute or Assistant Apprenticeship Advisor, Group-B (Technical) (Gazetted), Maharashtra Education Service, in the Directorate shall be made either,—

(1) by promotion of a suitable person having eligibility for promotion and having not less than three years regular service on the post of Junior Surveyor-cum-Junior Apprenticeship Advisor or Group Instructor, Group-C (Technical), Maharashtra Education Service, on the basis of common seniority, from amongst the persons holding the said posts; or

(2) by nomination from amongst the candidates recommended by the Commission on the basis of result of Competitive Examination conducted therefor, who fulfills the following criteria, namely :—

(a) *Age limit.*—

(1) *Lower Age Limit.*—Eighteen years completed as on the last date of receipt of applications as per advertisement for recruitment to the post.

(2) *Upper Age Limit.*—Thirty-eight years of age completed for the persons not belonging to reserved categories and Forty-three years completed for the persons belonging to reserved categories as on the last date of receipt of applications as per the advertisement for recruitment to the post;

(b) *Minimum Educational Qualification.*—

Degree in Engineering or Technology.

5. Appointment to the post mentioned in rule 3 or 4 shall be made by promotion and nomination, in the ratio of 50:50, respectively:

Provided that, if a suitable person is not available for promotion, the Appointing Authority may make appointment by nomination by relaxing the ratio prescribed for appointment by promotion.

6. The person appointed to the posts stated in rule 3 or 4 by nomination shall be under probation for a period of two years. The probation period can be extended by one year at the discretion of the Competent Authority. The person shall be required to complete probation period (including extended period) satisfactorily as per the probation policy of the Government, and shall pass the prescribed Departmental Examination, if any and shall complete the prescribed training, if any. In the event of failing to complete the probation period (including extended period) satisfactorily as per the probation policy of Government or in the event of not clearing the Departmental Examination prescribed during the probation period or in the event of not completing the prescribed training, the services of the candidates shall be liable to be terminated.

- 7.(1) A person appointed to the post mentioned in rule 3 or 4 by promotion shall pass

the Marathi and Hindi languages examinations as per the rules made in that behalf by the Government, from time to time, unless he has already passed or has been exempted from passing those examinations before getting promoted to the said post.

(2) A person appointed to the post mentioned in rule 3 or 4 by nomination shall pass the Marathi and Hindi languages examinations as per the rules made in that behalf by the Government, from time to time, within the prescribed time limit after appointment, unless she has already passed or has been exempted from passing those examinations. He shall not be eligible for annual increment or promotion to the next promotional post until he passes those examinations.

8.(1) A person to be appointed to the post mentioned in rule 3 or 4 by promotion shall possess a certificate of Computer Operations prescribed by rules or orders issued in that behalf by the Government, from time to time, unless he has been exempted there from before getting promoted to the said post.

(2) A person appointed to the post mentioned in rule 3 or 4 by nomination shall possess a Certificate of Computer Operations prescribed by the Government, from time to time, within the prescribed time limit after appointment, unless he has been exempted from possessing such Certificate of Computer Operations, otherwise he shall not be eligible for annual increment or promotion to the next promotional post until he possess the same.

9.(1) A person recommended for appointment by nomination to the post mentioned in rule 3 or 4 shall submit a declaration of Small Family as per the provisions of the Maharashtra Civil Services (Small Family Declaration) Rules, 2005 or any other rules, orders or any instruments issued in this behalf by the Government, from time to time.

(2) A person having more than two children on the date of submission of Declaration of Small Family shall be disqualified for the appointment in Government Service.

(3) After appointment of a person in the Government service, if it is proved that he has more than two children at the time of appointment or thereafter, then he shall be disqualified for continuing on the said post in Government service.

10. A person appointed to the post mentioned in rule 3 or 4 shall be liable for transfer all over Maharashtra.

11. The terms and conditions specified by the Government, subsequent to the appointment of any Government Servant in any rules, orders or resolutions issued by the Government, from time to time, shall also be applicable to the Government Servant.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

MANISHA VERMA,
Additional Chief Secretary to Government.

कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभाग

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक ३१ जुलै २०२६.

अधिसूचना**भारताचे संविधान.**

क्रमांक : व्यशिअ-२०२५/प्र.क्र.४१६/व्यशि-१.- भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद ३०९ खालील परंतुकान्वये प्रदान करण्यांत आलेल्या शक्तींचा वापर करून आणि या संदर्भात सध्या अस्तित्वात असलेले सर्व विद्यमान नियम, आदेश किंवा अनुदेश यांचे अधिक्रमण करून, महाराष्ट्राचे राज्यपाल याद्वारे महाराष्ट्र शासनाच्या कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभागाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयामधील शासकीय तंत्र माध्यमिक शाळेतील आणि केंद्रातील पूर्व व्यावसायिक अभ्यासक्रमातील निदेशक, गट-क (तांत्रिक), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा, पदावरील सेवाप्रवेशाचे विनियमन करणारे पुढील नियम करीत आहेत :-

१. या नियमांना व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयामधील शासकीय तंत्र माध्यमिक शाळेतील आणि केंद्रातील पूर्व व्यावसायिक अभ्यासक्रमातील निदेशक, गट-क (तांत्रिक), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा, (सेवाप्रवेश) नियम, २०२६ असे संबोधण्यात यावे.

२. या नियमांत संदर्भानुसार दुसरा अर्थ अभिप्रेत नसेल तर,-

- (क) “परिशिष्ट” याचा अर्थ या नियमांना जोडलेले परिशिष्ट असा आहे;
- (ख) “नियुक्ती प्राधिकारी” याचा अर्थ संबंधित विभागाचा सहसंचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण असा आहे;
- (ग) “आयोग” याचा अर्थ, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, असा आहे;
- (घ) “पदवी” याचा अर्थ सांविधिक विद्यापिठाची अभियांत्रिकी किंवा तंत्रशास्त्र गटातील पदवी किंवा शासनाने त्याच्याशी समतुल्य म्हणून घोषित केलेली अन्य कोणतीही अर्हता असा आहे;
- (च) “पदविका” याचा अर्थ महाराष्ट्र राज्य तंत्र शिक्षण मंडळाने प्रदान केलेली अभियांत्रिकी किंवा तंत्रशास्त्र गटातील पदविका किंवा शासनाने त्याच्याशी समतुल्य म्हणून घोषित केलेली अन्य कोणतीही अर्हता असा आहे;
- (छ) “संचालनालय” याचा अर्थ शासनाच्या कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभागाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय असा आहे;

- (ज) “पदोन्नतीसाठीची पात्रता” याचा अर्थ शासनाच्या सामान्य प्रशासन विभागाने वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या नियम, निर्णय किंवा आदेशांमध्ये पदोन्नतीसाठी विहित केलेल्या अटी व शर्तीनुसार पदोन्नतीसाठीची पात्रता असा आहे;
- (झ) “शासन” याचा अर्थ महाराष्ट्र शासन असा आहे;
- (ट) “राष्ट्रीय शिकाऊ उमेदवारी प्रमाणपत्र परीक्षा” याचा अर्थ राष्ट्रीय व्यवसाय प्रशिक्षण परिषद, नवी दिल्ली यांचेद्वारे घेण्यात येणारी शिकाऊ उमेदवारी प्रमाणपत्र परीक्षा असा आहे;
- (ठ) “राष्ट्रीय शिल्प निदेशक प्रमाणपत्र” याचा अर्थ केंद्र शासनाच्या कौशल्य विकास व उद्योजकता मंत्रालयाच्या अखत्यारीतील प्रशिक्षण महानिदेशालय, नवी दिल्ली यांचे राष्ट्रीय शिल्प निदेशक प्रमाणपत्र असा आहे;
- (ड) “राष्ट्रीय व्यवसाय प्रमाणपत्र परीक्षा” याचा अर्थ राष्ट्रीय व्यवसाय प्रशिक्षण परिषद, नवी दिल्ली यांचेद्वारे घेण्यात येणारी व्यवसाय प्रमाणपत्र परीक्षा असा आहे.

३. संचालनालयामधील शासकीय तंत्र माध्यमिक शाळेतील आणि केंद्रातील पूर्व व्यावसायिक अभ्यासक्रमातील निदेशक, या पदावरील नियुक्ती एकतर,-

(१) औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था आणि शासकीय तंत्र माध्यमिक शाळा आणि केंद्र यामध्ये गट-ड मधील पद धारण करणाऱ्या व गट-ड संवर्गात किमान तीन वर्षे नियमित सेवा पूर्ण केलेल्या व या नियमाच्या उपखंड ख (ii) मध्ये नामनिर्देशनाने नियुक्तीसाठी विहित केलेली शैक्षणिक अर्हता धारण करणाऱ्या योग्य व्यक्तीमधून एकत्रित ज्येष्ठतेच्या आधारे, योग्य व्यक्तीच्या पदोन्नतीने करण्यात येईल; किंवा

(२) आयोगाद्वारे घेण्यात येणाऱ्या स्पर्धात्मक परीक्षेच्या निकालाच्या आधारे शिफारस करण्यात आलेल्या, व खालील निकष पूर्ण करणाऱ्या उमेदवारांमधून नामनिर्देशनाद्वारे :-

(क) वयोमर्यादा.-

(i) किमान वयोमर्यादा. - पदभरतीच्या जाहिरातीत नमूद केलेल्या अर्ज स्वीकृतीच्या अंतिम दिनांकास अठरा वर्षे पूर्ण.

(ii) कमाल वयोमर्यादा.- पदभरतीच्या जाहिरातीत नमूद केलेल्या अर्ज स्वीकृतीच्या अंतिम दिनांकास मागास संवर्गात समाविष्ट नसलेल्या व्यक्तींसाठी अडतीस वर्षे पूर्ण व मागास संवर्गात समाविष्ट असलेल्या व्यक्तींसाठी त्रेचाळीस वर्षे पूर्ण;

(ख) किमान शैक्षणिक अर्हता.-

(i) सोबतच्या परिशिष्ट मध्ये नमूद संबंधित व्यवसाय अभ्यासक्रमासाठी विहित केलेली राष्ट्रीय शिकाऊ उमेदवारी प्रमाणपत्र परीक्षा उत्तीर्ण किंवा राष्ट्रीय शिकाऊ उमेदवारी प्रमाणपत्र परीक्षा नसलेल्या व्यवसाय अभ्यासक्रमांकरीता सोबतच्या परिशिष्ट मध्ये नमूद संबंधित व्यवसाय अभ्यासक्रमासाठी विहित केलेली राष्ट्रीय व्यवसाय प्रमाणपत्र परीक्षा उत्तीर्ण; आणि राष्ट्रीय शिल्प निदेशक प्रमाणपत्र परीक्षा उत्तीर्ण;

किंवा

(ii) सोबतच्या परिशिष्ट मध्ये नमूद संबंधित शाखेतील अभियांत्रिकी किंवा तंत्रशास्त्र यामधील पदविका किंवा पदवी.

४. नियम ३ येथे नमूद केलेल्या पदावर पदोन्नती व नामनिर्देशनाने करावयाच्या नियुक्तीचे प्रमाण १०:९० असे राहील:

परंतु आणखी असे की, जर पदोन्नतीसाठी योग्य व्यक्ती उपलब्ध झाली नाही तर, नियुक्ती प्राधिकारी, पदोन्नतीने नियुक्ती करण्याकरिता विहित केलेले प्रमाण शिथिल करून नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्ती करू शकेल.

५. (१) नियम ३ येथे नमूद पदांवर पदोन्नतीने नियुक्त होणाऱ्या व्यक्तीने, पदोन्नतीपूर्वी हिंदी भाषा परीक्षा व मराठी भाषा परीक्षा या दोन्ही परीक्षासंदर्भात शासनाने वेळोवेळी केलेल्या नियमांनुसार, हिंदी भाषा व मराठी भाषा परीक्षा अगोदरच उत्तीर्ण केलेली असणे अथवा उत्तीर्ण होण्यापासून सूट मिळविलेली असणे आवश्यक राहील. अन्यथा या पदावर पदोन्नती अनुज्ञेय ठरणार नाही.

(२) नियम ३ येथे नमूद पदांवर नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्त होणाऱ्या व्यक्तीने, अगोदरच हिंदी व मराठी भाषा परीक्षा उत्तीर्ण नसेल किंवा त्या परीक्षा उत्तीर्ण होण्यापासून तिला सूट देण्यात आलेली नसेल तर, तीने, त्याबाबतीत शासनाने वेळोवेळी केलेल्या नियमांनुसार, नियुक्तीनंतर विहित काल मर्यादेत हिंदी व मराठी भाषा परीक्षा उत्तीर्ण करणे आवश्यक राहील. ती व्यक्ती, या परीक्षा उत्तीर्ण होईपर्यंत, वार्षिक वेतन वाढीसाठी किंवा पुढील पदोन्नतीच्या पदांवरील पदोन्नतीसाठी पात्र असणार नाही.

६. (१) नियम ३ येथे नमूद पदांवर पदोन्नतीने नियुक्त होणाऱ्या व्यक्तीने, पदोन्नतीपूर्वी संगणक हाताळणी ज्ञान अर्हता प्रमाणपत्रसंदर्भात शासनाने वेळोवेळी केलेल्या नियमांनुसार, संगणक हाताळणी ज्ञान अर्हता प्रमाणपत्र धारण करणे अथवा सदर प्रमाणपत्र धारण करण्यापासून सूट मिळविलेली असणे आवश्यक राहील. अन्यथा या पदावर पदोन्नती अनुज्ञेय ठरणार नाही.

(२) नियम ३ येथे नमूद पदांवर नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्त होणाऱ्या व्यक्तीने, संगणक हाताळणी ज्ञान अर्हता प्रमाणपत्रासंदर्भात शासनाने वेळोवेळी केलेल्या नियमांनुसार, नियुक्तीपूर्वी संगणक हाताळणी ज्ञान अर्हता प्रमाणपत्र धारण केलेले नसल्यास, याबाबतच्या नियमात नमूद केलेल्या विहित मुदतीत सदर प्रमाणपत्र धारण करणे आवश्यक राहील. त्याचप्रमाणे विहित मुदतीत

प्रमाणपत्र धारण न केल्यास, सदर संगणक हाताळणी ज्ञान अर्हता प्रमाणपत्र धारण करेपर्यंत वार्षिक वेतनवाढ अनुज्ञेय राहणार नाही. तसेच पुढील पदांवरील पदोन्नती अनुज्ञेय राहणार नाही.

७. (१) नियम ३ येथे नमूद पदावर नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्त होणाऱ्या व्यक्तीने, महाराष्ट्र नागरी सेवा (लहान कुटुंबाचे प्रतिज्ञापन) नियम, २००५ मधील तरतुदीनुसार व त्याबाबत वेळोवेळी करण्यात येणाऱ्या नियमांनुसार, नियुक्तीच्या वेळी लहान कुटुंबाचे प्रतिज्ञापन सादर करणे आवश्यक राहिल. तसेच यासंदर्भात वेळोवेळी निर्गमित होणारे शासन आदेश लागू राहतील.

(२) तसेच लहान कुटुंबाचे प्रतिज्ञापन सादर करताना त्यामध्ये दोन पेक्षा अधिक अपत्ये नियुक्तीच्या वेळेस हयात असल्यास संबंधित उमेदवार शासकीय नियुक्तीसाठी अपात्र राहिल.

(३) शासकीय सेवेत नियुक्ती झाल्यानंतर, नियुक्तीच्यावेळी किंवा त्यानंतर दोन पेक्षा अधिक अपत्ये हयात असल्यास संबंधित उमेदवार शासकीय नियुक्तीसाठी अपात्र राहिल.

८. नियम ३ येथे नमूद केलेल्या पदावर नियुक्त केलेली व्यक्ती संबंधित विभाग स्तरावर बदलीसाठी पात्र राहिल.

९. शासनाने विहित केलेल्या अटी व शर्ती, शासनाने शासकीय कर्मचाऱ्याकरीता नियुक्ती नंतरचे वेळोवेळी निर्गमित केलेले अन्य नियम, आदेश किंवा निर्णय देखील शासकीय कर्मचाऱ्यास लागू राहतील.

परिशिष्ट

अ. क्र.	व्यवसाय अभ्यासक्रम	पदवी किंवा पदविका	राष्ट्रीय व्यवसाय प्रमाणपत्र किंवा राष्ट्रीय शिकाऊ उमेदवारी प्रमाणपत्र
१	मेकॅनिकल टेक्नॉलॉजी	१. मेकॅनिकल टेक्नॉलॉजी २. मेकॅनिकल इंजिनियरींग ३. प्रॉडक्शन इंजिनियरींग ४. प्रॉडक्शन टेक्नॉलॉजी	१. यंत्रकारागीर २. मेकॅनिक मिशन टुल मेन्टेनन्स ३. ऑपरेटर अँड व्हान्स मशीन टुल्स
२	ऑटोमोबाईल टेक्नॉलॉजी	१. ऑटोमोबाईल टेक्नॉलॉजी २. ऑटोमोबाईल इंजिनियरींग	यांत्रिक मोटारगाडी
३	इलेक्ट्रिकल टेक्नॉलॉजी	१. इलेक्ट्रीकल टेक्नॉलॉजी २. इलेक्ट्रीकल इंजिनियरींग	वीजतंत्री
४	इलेक्ट्रॉनिक्स टेक्नॉलॉजी	१. इलेक्ट्रॉनिक्स इंजिनियरींग २. इंडस्ट्रीयल इलेक्ट्रॉनिक्स ३. पॉवर इलेक्ट्रॉनिक्स ४. इलेक्ट्रॉनिक्स अँड टेलिकम्युनिकेशन	यांत्रिक इलेक्ट्रॉनिक्स
५	कॉम्प्युटर टेक्नॉलॉजी	१. कॉम्प्युटर इंजिनियरींग २. कॉम्प्युटर टेक्नॉलॉजी ३. आय.टी. इंजिनियरींग	कॉम्प्युटर ऑपरेटर अँड प्रोग्रामिंग असिस्टंट

अ. क्र.	व्यवसाय अभ्यासक्रम	पदवी किंवा पदविका	राष्ट्रीय व्यवसाय प्रमाणपत्र किंवा राष्ट्रीय शिकाऊ उमेदवारी प्रमाणपत्र
		४. आय.टी.टेक्नॉलॉजी	
६	कन्स्ट्रक्शन टेक्नॉलॉजी	१. सिव्हिल इंजिनियरींग २. कन्स्ट्रक्शन टेक्नॉलॉजी	मेसन (बिल्डिंग कन्स्ट्रक्टर)
७	लेदर टेक्नॉलॉजी	१. लेदर टेक्नॉलॉजी २. लेदर गुडस अँड फुटवेअर टेक्नॉलॉजी	१. फुटवेअर मेकर २. लेअर गुडस मेकर
८	वरील व्यवसायात समाविष्ट नसलेले अन्य व्यवसाय अभ्यासक्रम	संबंधित शाखेची पदवी किंवा पदविका	संबंधित व्यवसाय अभ्यासक्रमातील राष्ट्रीय व्यवसाय प्रमाणपत्र किंवा राष्ट्रीय शिकाऊ उमेदवारी प्रमाणपत्र

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

मनिषा वर्मा,

शासनाच्या अपर मुख्य सचिव.

**SKILLS, EMPLOYMENT, ENTREPRENEURSHIP AND
INNOVATION DEPARTMENT**

Mantralaya, Madam Cama Marg, Hutatma Rajguru
Chowk, Mumbai 400 032, dated the 31st July 2026.

NOTIFICATION

CONSTITUTION OF INDIA.

No. VOC-2025/CR.416/VE-1.—In exercise of the powers conferred by the proviso to article 309 of the Constitution of India and in supersession of all the existing rules, orders or instruments issued in this behalf, the Governor of Maharashtra is hereby pleased to make the following rules regulating recruitment to the post of the Instructor in Pre-Vocational Study Course and Instructor in Certificate Study Course, in the Government Technical School or Center, Group-C (Technical), Maharashtra Education Services, in the Directorate of Vocational Education and Training under the administrative control of the Skills, Employment, Entrepreneurship and Innovation Department of the Government of Maharashtra , namely:—

1. These rules may be called the Instructor in Pre-Vocational Study Course, in the Government Technical School or Center, Group-C (Technical), Maharashtra Education Service, in the Directorate of Vocational Education and Training (Recruitment) Rules, 2026.
2. In these rules, unless the context requires otherwise,—
 - (a) “Appendix” means an Appendix appended to these rules;
 - (b) “Appointing Authority” means the Joint Director, Vocational Education and Training of the concerned region;
 - (c) “Commission” means the Maharashtra Public Service Commission;
 - (d) “Degree” means a Degree in Engineering or Technology of a statutory university or any other qualification declared by the Government to be equivalent thereto;
 - (e) “Diploma” means a Diploma awarded by the Maharashtra State Board of Technical Education or equivalent educational qualification declared by the Government to be equivalent thereto;
 - (f) “Directorate” means the Directorate of Vocational Education and Training under the administrative control of the Skills, Employment, Entrepreneurship and Innovation Department of the Government;
 - (g) “Eligibility for promotion” means the eligibility for promotion in accordance with the terms and conditions specified for promotion in rules, resolutions or orders issued by the General Administration Department of the Government, from time to time;
 - (h) “Government” means the Government of Maharashtra;
 - (i) “National Apprenticeship Certificate Examination” means Apprenticeship Certificate Examination conducted by the National Council for Vocational Training, New Delhi;
 - (j) “National Craft Instructor Certificate” means the National Craft

Instructor Certificate under the Crafts Instructor Training Scheme of the Directorate General of Training, New Delhi under the Ministry of Skill Development and Entrepreneurship;

(k) “National Trade Certificate Examination” means the Trade Certificate Examination conducted by the National Council for Vocational Training, New Delhi.

3. Appointment to the post of Pre-vocational Study Courses in Government Technical Secondary school or center, Group-C, in the Directorate shall be made either,—

(1) by promotion of a suitable person on the basis of seniority subject to eligibility from amongst the persons holding the Group-D Post in Industrial Training Institute or Government Technical School in Directorate having minimum three years regular service in Group-D cadre and possessing qualifications prescribed for appointment by nomination in sub-clause (b) (ii) of this rule; or

(2) by nomination from amongst the candidates recommended by the Commission on the basis of result of Competitive Examination conducted therefor, who fulfills the following criteria, namely :—

(a) *Age limit.*—

(i) *Lower Age Limit.*—Eighteen years completed as on the last date of receipt of applications as per advertisement for recruitment to the post.

(ii) *Upper Age Limit.*—Thirty-eight years of age completed for the persons not belonging to reserved categories and Forty-three years completed for the persons belonging to reserved categories as on the last date of receipt of applications as per advertisement for recruitment to the post;

(b) *Minimum Educational Qualification.*—

(i) Passing of the National Apprenticeship Certificate Examination in relevant trade as prescribed in Appendix or passed the National Trade Certificate Examination for those trades where the National Apprenticeship Certificate Examination is not prescribed in Appendix and Passing of National Craft Instructor Certificate; or

(ii) Diploma or Degree in Engineering or Technology as prescribed in Appendix.

4. Appointment to the post mentioned in rule 3 shall be made by promotion and nomination, in the ratio of 10:90, respectively:

Provided that, if a suitable person is not available for promotion, the Appointing Authority may make appointment by nomination by relaxing the ratio prescribed for appointment by promotion.

5. (1) A person to be appointed to the post mentioned in rule 3 by promotion

shall pass the Marathi and Hindi languages examinations as per the rules made in that behalf by the Government, from time to time, unless he has already passed or has been exempted from passing those examinations before getting promoted to the said post.

(2) A person appointed to the post mentioned in rule 3 by nomination shall pass the Marathi and Hindi languages examinations as per the rules made in that behalf by the Government, from time to time, within the prescribed time limit after appointment, unless he has already passed or has been exempted from passing those examinations. He shall not be eligible for annual increment or promotion to the next promotional post until he passes those examinations.

6. (1) A person to be appointed to the post mentioned in rule 3 by promotion shall possess a Certificate of Computer Operations prescribed by rules or orders issued in that behalf by the Government, from time to time, unless he has already passed or has been exempted from passing those examinations before getting promoted to the said post.

(2) A person appointed to the post mentioned in rule 3 by nomination shall possess a Certificate of Computer Operations prescribed by the Government, from time to time, within the prescribed time limit after appointment, unless he has been exempted from possessing such Certificate of Computer Operations, otherwise he shall not be eligible for annual increment or promotion to the next promotional post until he possesses the same.

7. (1) A person recommended for appointment by nomination to the post mentioned in rule 3 shall submit a declaration of Small Family as per the provisions of the Maharashtra Civil Services (Small Family Declaration) Rules, 2005 or any other rules, orders or any instruments issued in this behalf by the Government, from time to time.

(2) A person having more than two children on the date of submission of Declaration of Small Family shall be disqualified for the appointment in Government Service.

(3) After appointment of a person in the Government service, if it is proved that he has more than two children at the time of appointment or thereafter, then he shall be disqualified for continuing on the said post in Government service.

8. A person appointed to the post mentioned in rule 3 shall be liable for transfer within the concerned Division.

9. The terms and conditions specified by the Government, subsequent to the appointment of any Government Servant in any rules, orders or resolutions issued by the Government, from time to time, shall also be applicable to the Government Servant.

APPENDIX

Sr. No.	Name of Course	Degree or Diploma	National Trade Certificate or National Apprentice Certificate
1	Mechanical Technology	1. Mechanical Engineering 2. Mechanical Technology 3. Production Engineering 4. Production Technology	1. Machinist 2. Machinic Machine Tool Maintenance 3. Operator Advance Machine Tools
2	Automobile Technology	1. Automobile Engineering 2. Automobile Technology	Mechanic Motor Vehicle
3	Electrical Technology	1. Electrical Engineering 2. Electrical Technology	Electrician
4	Electronics Technology	1. Electronics Engineering 2. Industrial Electronics 3. Power Electronics 4. Electronics and Telecommunication	Electronics Mechanic
5	Computer Technology	1. Computer Engineering 2. Computer Technology 3. IT Engineering 4. IT Technology	Computer Operator and Programming Assistant
6	Construction Technology	1. Civil Engineering 2. Construction Technology	Mason (Building Constructor)
7	Leather Technology	1. Leather Technology 2. Leather Goods and Footwear Technology	1. Footwear Maker 2. Leather Goods Maker
8	Other Vocational Courses not included in the above list.	Degree or Diploma in the relevant branch	National Trade Certificate or National Apprentice Certificate in the relevant Trade.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

MANISHA VERMA,
Additional Chief Secretary to Government.

कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभाग

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक ३१ जुलै २०२६.

अधिसूचना

भारताचे संविधान.

क्रमांक व्यशिअ-२०२५/प्र.क्र.४१६/व्यशि-१,- भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद ३०९ खालील परंतुकान्वये प्रदान करण्यात आलेल्या शक्तींचा वापर करुन आणि या संदर्भात सध्या अस्तित्वात असलेले सर्व विद्यमान नियम, आदेश किंवा अनुदेश यांचे अधिक्रमण करुन, महाराष्ट्राचे राज्यपाल याद्वारे महाराष्ट्र शासनाच्या कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभागाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयामधील शासकीय संस्थेतील आणि शासकीय कार्यालयातील कनिष्ठ सर्वेक्षक-नि-कनिष्ठ प्रशिक्षणार्थी सल्लागार (तांत्रिक), अधीक्षक (तांत्रिक), भांडार अधीक्षक, भांडारपाल व सहायक भांडारपाल, गट-क (तांत्रिक), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा, पदावरील सेवाप्रवेशाचे विनियमन करणारे पुढील नियम करीत आहेत :-

१. या नियमांना व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयामधील कनिष्ठ सर्वेक्षक-नि-कनिष्ठ प्रशिक्षणार्थी सल्लागार (तांत्रिक), अधीक्षक (तांत्रिक), भांडार अधीक्षक, भांडारपाल व सहायक भांडारपाल, गट-क (तांत्रिक), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा, (सेवाप्रवेश) नियम, २०२६ असे संबोधण्यात यावे.

२. या नियमांत संदर्भानुसार दुसरा अर्थ अभिप्रेत नसेल तर,-

(क) “नियुक्ती प्राधिकारी” याचा अर्थ, संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय यांच्या अधिनस्त असलेल्या गट - क (तांत्रिक) पदांकरिता संचालक, महाराष्ट्र राज्य कौशल्य, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण मंडळ यांच्या अधिनस्त असलेल्या गट - क (तांत्रिक) पदांकरिता, संबंधित विभागाचा सहसंचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण यांच्या अधिनस्त असलेल्या गट - क (तांत्रिक) पदांकरिता व शासन सेवेत संबंधित पदावर उमेदवाराची नियुक्ती करण्यास सक्षम असणारा असा आहे;

(ख) “मंडळ” याचा अर्थ, शासनाच्या कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभागाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील महाराष्ट्र राज्य कौशल्य, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण मंडळ असा आहे;

(ग) “आयोग” याचा अर्थ, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, असा आहे ;

- (घ) “पदवी” याचा अर्थ, सांविधिक विद्यापिठाची अभियांत्रिकी किंवा तंत्रशास्त्रातील पदवी किंवा शासनाने त्याच्याशी समतुल्य म्हणून घोषित केलेली अन्य कोणतीही अर्हता असा आहे;
- (च) “पदविका” याचा अर्थ, महाराष्ट्र राज्य तंत्र शिक्षण मंडळाने प्रदान केलेली अभियांत्रिकी किंवा तंत्रशास्त्रातील पदविका किंवा शासनाने त्याच्याशी समतुल्य म्हणून घोषित केलेली अन्य कोणतीही अर्हता असा आहे;
- (छ) “संचालनालय” याचा अर्थ, शासनाच्या कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभागाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय असा आहे;
- (ज) “पदोन्नतीसाठीची पात्रता” याचा अर्थ शासनाच्या सामान्य प्रशासन विभागाने वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या नियम, शासन निर्णय किंवा आदेशांमध्ये पदोन्नतीसाठी विहित केलेल्या अटी व शर्तीनुसार पदोन्नतीसाठीची पात्रता असा आहे;
- (झ) “शासन” याचा अर्थ महाराष्ट्र शासन असा आहे.

३. संचालनालयामधील कनिष्ठ सर्वेक्षक-नि-कनिष्ठ प्रशिक्षणार्थी सल्लागार (तांत्रिक), या पदावरील नियुक्ती एकतर,-

(१) अधीक्षक (तांत्रिक) किंवा भांडार अधीक्षक, महाराष्ट्र शिक्षण सेवा, गट-क (तांत्रिक) हे पद धारण करणाऱ्या व या पदावर किमान तीन वर्षे नियमित सेवा पूर्ण केलेल्या व्यक्तींमधून एकत्रित ज्येष्ठतेच्या आधारे, एकत्रित ज्येष्ठतासूची नुसार योग्य व्यक्तीच्या पदोन्नतीने करण्यात येईल;

किंवा

(२) आयोगाद्वारे घेण्यात येणाऱ्या स्पर्धात्मक परीक्षेच्या निकालाच्या आधारे शिफारस करण्यात आलेल्या, जे खालील निकष पूर्ण करणाऱ्या उमेदवारांमधून नामनिर्देशनाद्वारे :-

(क) वयोमर्यादा.-

(i) किमान वयोमर्यादा.- पदभरतीच्या जाहिरातीत नमूद केलेल्या अर्ज स्वीकृतीच्या अंतिम दिनांकास अठरा वर्षे पूर्ण.

(ii) कमाल वयोमर्यादा.- पदभरतीच्या जाहिरातीत नमूद केलेल्या अर्ज स्वीकृतीच्या अंतिम दिनांकास मागास संवर्गात समाविष्ट नसलेल्या व्यक्तींसाठी अडतीस वर्षे पूर्ण व मागास संवर्गात समाविष्ट असलेल्या व्यक्तींसाठी त्रेचाळीस वर्षे पूर्ण;

(ख) किमान शैक्षणिक अर्हता.- अभियांत्रिकी किंवा तंत्रशास्त्र यामधील कोणत्याही शाखेची पदविका किंवा पदवी.

४. संचालनालयामधील अधीक्षक (तांत्रिक), या पदावरील नियुक्ती आयोगाद्वारे घेण्यात येणाऱ्या स्पर्धात्मक परीक्षेच्या निकालाच्या आधारे शिफारस करण्यात आलेल्या, जे खालील निकष पूर्ण करणाऱ्या उमेदवारांमधून नामनिर्देशनाद्वारे :-

(क) वयोमर्यादा.-

(i) किमान वयोमर्यादा.- पदभरतीच्या जाहिरातीत नमूद केलेल्या अर्ज स्वीकृतीच्या अंतिम दिनांकास अठरा वर्षे पूर्ण.

(ii) कमाल वयोमर्यादा.- पदभरतीच्या जाहिरातीत नमूद केलेल्या अर्ज स्वीकृतीच्या अंतिम दिनांकास मागास संवर्गात समाविष्ट नसलेल्या व्यक्तींसाठी अडतीस वर्षे पूर्ण व मागास संवर्गात समाविष्ट असलेल्या व्यक्तींसाठी त्रेंचाळीस वर्षे पूर्ण;

(ख) किमान शैक्षणिक अर्हता.-

अभियांत्रिकी किंवा तंत्रशास्त्र यामधील कोणत्याही शाखेतील पदविका किंवा पदवी.

५. संचालनालयामधील भांडार अधीक्षक, या पदावरील नियुक्ती भांडारपाल, महाराष्ट्र शिक्षण सेवा, गट-क (तांत्रिक) हे पद धारण करणाऱ्या व या पदावर किमान तीन वर्षे नियमित सेवा पूर्ण केलेल्या व्यक्तींची एकत्रित जेष्ठतेच्या आधारे, एकत्रित जेष्ठतासूचीनुसार योग्य व्यक्तीच्या पदोन्नतीने करण्यात येईल.

६. संचालनालयामधील भांडारपाल, या पदावरील नियुक्ती एकतर,-

(१) सहायक भांडारपाल, महाराष्ट्र शिक्षण सेवा, गट-क (तांत्रिक) हे पद धारण करणाऱ्या व या पदावर किमान तीन वर्षे नियमित सेवा पूर्ण केलेल्या व्यक्तींमधून एकत्रित जेष्ठतेच्या आधारे, एकत्रित जेष्ठतासूचीनुसार योग्य व्यक्तीच्या पदोन्नतीने करण्यांत येईल;

किंवा

(२) आयोगाद्वारे घेण्यात येणाऱ्या स्पर्धात्मक परीक्षेच्या निकालाच्या आधारे शिफारस करण्यात आलेल्या, जे खालील निकष पूर्ण करणाऱ्या उमेदवारांमधून नामनिर्देशनाद्वारे :-

(क) वयोमर्यादा.-

(i) किमान वयोमर्यादा.- पदभरतीच्या जाहिरातीत नमूद केलेल्या अर्ज स्वीकृतीच्या अंतिम दिनांकास अठरा वर्षे पूर्ण.

(ii) कमाल वयोमर्यादा.- पदभरतीच्या जाहिरातीत नमूद केलेल्या अर्ज स्वीकृतीच्या अंतिम दिनांकास मागास संवर्गात समाविष्ट नसलेल्या व्यक्तींसाठी अडतीस वर्षे पूर्ण व मागास संवर्गात समाविष्ट असलेल्या व्यक्तींसाठी त्रेचाळीस वर्षे पूर्ण;

(ख) किमान शैक्षणिक अर्हता.-

अभियांत्रिकी किंवा तंत्रशास्त्र यामधील कोणत्याही शाखेतील पदविका किंवा पदवी.

७. संचालनालयामधील सहायक भांडारपाल, या पदावरील नियुक्ती आयोगाद्वारे घेण्यात येणाऱ्या स्पर्धात्मक परीक्षेच्या निकालाच्या आधारे शिफारस करण्यात आलेल्या, जे खालील निकष पूर्ण करणाऱ्या उमेदवारांमधून नामनिर्देशनाद्वारे :-

(क) वयोमर्यादा.-

(i) किमान वयोमर्यादा.- पदभरतीच्या जाहिरातीत नमूद केलेल्या अर्ज स्वीकृतीच्या अंतिम दिनांकास अठरा वर्षे पूर्ण.

(ii) कमाल वयोमर्यादा.- पदभरतीच्या जाहिरातीत नमूद केलेल्या अर्ज स्वीकृतीच्या अंतिम दिनांकास मागास संवर्गात समाविष्ट नसलेल्या व्यक्तींसाठी अडतीस वर्षे पूर्ण व मागास संवर्गात समाविष्ट असलेल्या व्यक्तींसाठी त्रेचाळीस वर्षे पूर्ण;

(ख) किमान शैक्षणिक अर्हता.-

अभियांत्रिकी किंवा तंत्रशास्त्र यामधील कोणत्याही शाखेतील पदविका किंवा पदवी.

८. नियम ३ येथे नमूद केलेल्या पदावर पदोन्नती व नामनिर्देशनाने करावयाच्या नियुक्तीचे प्रमाण ५० : ५० असे राहील:

परंतु आणखी असे की, जर पदोन्नतीसाठी योग्य व्यक्ती उपलब्ध झाली नाही तर, नियुक्ती प्राधिकारी, पदोन्नतीने नियुक्ती करण्याकरिता विहित केलेले प्रमाण शिथिल करून नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्ती करू शकेल.

९. नियम ६ येथे नमूद केलेल्या पदावर पदोन्नती व नामनिर्देशनाने करावयाच्या नियुक्तीचे प्रमाण ७५ : २५ असे राहील:

परंतु आणखी असे की, जर पदोन्नतीसाठी योग्य व्यक्ती उपलब्ध झाली नाही तर, नियुक्ती प्राधिकारी, पदोन्नतीने नियुक्ती करण्याकरिता विहित केलेले प्रमाण शिथिल करून नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्ती करू शकेल.

१०. (१) नियम ३, ५ किंवा ६ येथे नमूद पदांवर पदोन्नतीने नियुक्त होणाऱ्या व्यक्तीने, पदोन्नतीपूर्वी हिंदी भाषा परीक्षा व मराठी भाषा परीक्षा या दोन्ही परीक्षांसंदर्भात शासनाने वेळोवेळी केलेल्या नियमांनुसार, हिंदी भाषा व मराठी भाषा परीक्षा अगोदरच उत्तीर्ण केलेली असणे अथवा उत्तीर्ण होण्यापासून सूट मिळविलेली असणे आवश्यक राहिल. अन्यथा या पदावर पदोन्नती अनुज्ञेय ठरणार नाही.

(२) नियम ३, ४, ६ किंवा ७ येथे नमूद पदांवर नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्त होणाऱ्या व्यक्तीने, अगोदरच हिंदी व मराठी भाषा परीक्षा उत्तीर्ण नसेल किंवा त्या परीक्षा उत्तीर्ण होण्यापासून तिला सूट देण्यात आलेली नसेल तर, तीने, त्याबाबतीत शासनाने वेळोवेळी केलेल्या नियमांनुसार, नियुक्तीनंतर विहित काल मर्यादेत हिंदी व मराठी भाषा परीक्षा उत्तीर्ण करणे आवश्यक राहिल. ती व्यक्ती, या परीक्षा उत्तीर्ण होईपर्यंत, वार्षिक वेतन वाढीसाठी किंवा पुढील पदोन्नतीच्या पदांवरील पदोन्नतीसाठी पात्र असणार नाही.

११. (१) नियम ३, ५ किंवा ६ येथे नमूद पदांवर पदोन्नतीने नियुक्त होणाऱ्या व्यक्तीने, पदोन्नतीपूर्वी संगणक हाताळणी ज्ञान अर्हता प्रमाणपत्रसंदर्भात शासनाने वेळोवेळी केलेल्या नियमांनुसार, संगणक हाताळणी ज्ञान अर्हता प्रमाणपत्र धारण करणे अथवा सदर प्रमाणपत्र धारण करण्यापासून सूट मिळविलेली असणे आवश्यक राहिल. अन्यथा या पदावर पदोन्नती अनुज्ञेय ठरणार नाही.

(२) नियम ३, ४, ६ किंवा ७ येथे नमूद पदांवर नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्त होणाऱ्या व्यक्तीने, संगणक हाताळणी ज्ञान अर्हता प्रमाणपत्रासंदर्भात शासनाने वेळोवेळी केलेल्या नियमांनुसार, नियुक्तीपूर्वी संगणक हाताळणी ज्ञान अर्हता प्रमाणपत्र धारण केलेले नसल्यास, त्याबाबतच्या नियमात नमूद केलेल्या विहित मुदतीत सदर प्रमाणपत्र धारण करणे आवश्यक राहिल. त्याचप्रमाणे विहित मुदतीत प्रमाणपत्र धारण न केल्यास, सदर संगणक हाताळणी ज्ञान अर्हता प्रमाणपत्र धारण करेपर्यंत वार्षिक वेतनवाढ अनुज्ञेय राहणार नाही. तसेच पुढील पदांवरील पदोन्नती अनुज्ञेय राहणार नाही.

१२. (१) नियम ३, ४, ६ किंवा ७ येथे नमूद पदावर नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्त होणाऱ्या व्यक्तीने, महाराष्ट्र नागरी सेवा (लहान कुटुंबाचे प्रतिज्ञापन) नियम, २००५ मधील तरतुदीनुसार व त्याबाबत वेळोवेळी करण्यात येणाऱ्या नियमांनुसार, नियुक्तीच्या वेळी लहान कुटुंबाचे प्रतिज्ञापन सादर करणे आवश्यक राहिल. तसेच यासंदर्भात वेळोवेळी निर्गमित होणारे शासन आदेश लागू राहतील.

(२) तसेच लहान कुटुंबाचे प्रतिज्ञापन सादर करताना त्यामध्ये दोन पेक्षा अधिक अपत्ये नियुक्तीच्या वेळेस हयात असल्यास संबंधित उमेदवार शासकीय नियुक्तीसाठी अपात्र राहील.

(३) शासकीय सेवेत नियुक्ती झाल्यानंतर, नियुक्तीच्यावेळी किंवा त्यानंतर दोन पेक्षा अधिक अपत्ये हयात असल्यास संबंधित उमेदवार शासकीय नियुक्तीसाठी अपात्र राहील.

१३. नियम ३, ४, ५, ६ किंवा ७ येथे नमूद केलेल्या विभाग स्तरावरील पदावर नियुक्त केलेली व्यक्ती संबंधित विभाग स्तरावर बदलीसाठी पात्र राहील. आणि संचालनालय व मंडळ स्तरावरील पदावर नियुक्त केलेली व्यक्ती संचालनालय ते मंडळ आणि मंडळ ते संचालनालय स्तरावर बदलीसाठी पात्र राहील.

१४. शासनाने विहित केलेल्या अटी व शर्ती, शासनाने शासकीय कर्मचाऱ्यांकरिता नियुक्ती नंतरचे वेळोवेळी निर्गमित केलेले अन्य नियम, आदेश किंवा निर्णयदेखील शासकीय कर्मचाऱ्यास लागू राहतील.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

मनिषा वर्मा,

शासनाच्या अपर मुख्य सचिव.

**SKILLS, EMPLOYMENT, ENTREPRENEURSHIP AND INNOVATION
DEPARTMENT**

Mantralaya, Madam Cama Marg, Hutatma Rajguru Chowk,
Mumbai 400032. dated the 31st July 2026.

NOTIFICATION

CONSTITUTION OF INDIA.

No. VOC-2025/CR.416/VE-1.—In exercise of the powers conferred by the proviso to article 309 of the Constitution of India and in supersession of all the existing rules, orders or instruments issued in this behalf, the Governor of Maharashtra is hereby pleased to make the following rules regulating recruitment to the post of Junior Surveyor-cum-Junior Apprentice Adviser (Technical) and Superintendent (Technical), Store Superintendent, Store Keeper and Assistant Store Keeper, Group-C (Technical) in Maharashtra Education Services, in the Government Institute and Government Offices, in the Directorate of Vocational Education and Training under the administrative control of the Skills, Employment, Entrepreneurship and Innovation Department of the Government of Maharashtra, namely :—

1. These rules may be called the Junior Surveyor-cum-Junior Apprentice Adviser (Technical) and Superintendent (Technical), Store Superintendent, Store Keeper and Assistant Store Keeper, Group-C (Technical) in Maharashtra Education Services, in the Directorate of Vocational Education and Training (Recruitment) Rules, 2026.

2. In these rules, unless the context requires otherwise,—

(a) “Appointing Authority” means the Director, Directorate of Vocational Education and Training, Mumbai, in respect of Group-C (Technical) posts in the office of Directorate: Director, Maharashtra State Board of Skill, Vocational Education and Training, in respect of Group-C (Technical) posts in the office of Board and the Joint Director, Vocational Education and Training of the concerned region in respect of Group-C (Technical) posts in that region who shall be competent to appoint the candidate to the concerned post in the Government service ;

(b) “Board” means the Maharashtra State Board of Skill, Vocational Education and Training under the administrative control of the Skills, Employment, Entrepreneurship and Innovation Department of the Government ;

(c) “Commission” means the Maharashtra Public Service Commission;

(d) “Degree” means a Degree in Engineering or Technology of a statutory university or any other qualification declared by the Government to be equivalent thereto ;

(e) “Diploma” means a Diploma awarded by the Maharashtra State Board of Technical Education or equivalent educational qualification declared by the Government to be equivalent thereto ;

(f) “Directorate” means the Directorate of Vocational Education and Training under the administrative control of the Skills, Employment, Entrepreneurship and Innovation Department of the Government ;

(g) “Eligibility for promotion” means the eligibility for promotion in accordance with the terms and conditions specified for promotion in rules, resolutions or orders issued by the General Administration Department of the Government, from time to time ;

(h) “Government” means the Government of Maharashtra.

3. Appointment to the post of Junior Surveyor-cum-Junior Apprentice Adviser (Technical), in the Directorate shall be made either,—

(1) by promotion of a suitable person having eligibility for promotion and having not less than three years continuous service on the post of Superintendent (Technical) or Store Superintendent, in Maharashtra Education Service, Group-C (Technical) on the basis of common seniority, as per the common seniority list of persons holding the said posts; or

(2) by nomination from amongst the candidates recommended by the Commission on the basis of result of Competitive Examination conducted therefor, who fulfils the following criteria, namely:—

(a) *Age limit.*—

(i) *Lower Age Limit.*—Eighteen years of age completed as on the last date of receipt of applications as per advertisement for recruitment to the post.

(ii) *Upper Age Limit.*—Thirty-eight years of age completed for the persons not belonging to reserved categories and Forty-three years completed for the persons belonging to reserved categories as on the last date of receipt of applications as per advertisement for recruitment to the post;

(b) *Minimum Educational Qualification.*—

Diploma or Degree in Engineering or Technology.

4. Appointment to the post of Superintendent (Technical), in the Directorate shall be made by nomination from amongst the candidates recommended by the Commission on the basis of result of Competitive Examination conducted therefor, who fulfils the following criteria, namely:—

(a) *Age limit.*—

(i) *Lower Age Limit.*—Eighteen years of age completed as on the last date of receipt of applications as per advertisement for recruitment to the post.

(ii) *Upper Age Limit.*—Thirty-eight years of age completed for the persons not belonging to reserved categories and Forty-three years completed for the persons belonging to reserved categories as on the last date of receipt of applications as per advertisement for recruitment to the post;

(b) *Minimum Educational Qualification.*—

Diploma or Degree in Engineering or Technology.

5. Appointment to the post of Store Superintendent, in the Directorate shall be made by promotion of a suitable person having eligibility for promotion and having not less than three years continuous service on the post of Store Keeper, in Maharashtra Education Service, Group-C (Technical) on the basis of seniority, as per the common seniority list of person sholding the said posts.

6. Appointment to the post of Store Keeper, in the Directorate shall be made either,—

(1) by promotion of a suitable person having eligibility for promotion and having not less than three years continuous service on the post of Assistant Store Keeper, in Maharashtra Education Service, Group-C (Technical) on the basis of seniority, as per the common seniority list of persons holding the said posts; or

(2) by nomination from amongst the candidates recommended by the Selection Committee on the basis of result of Competitive Examination conducted therefor, who fulfils the following criteria, namely:—

(a) *Age limit.*—

(i) *Lower Age Limit.*—Eighteen years of age completed as on the last date of receipt of applications as per advertisement for recruitment to the post.

(ii) *Upper Age Limit.*—Thirty-eight years of age completed for the persons not belonging to reserved categories and Forty-three years completed for the persons belonging to reserved categories as on the last date of receipt of applications as per advertisement for recruitment to the post;

(b) *Minimum Educational Qualification.*—

Diploma or Degree in Engineering or Technology.

7. Appointment to the post of Assistant Store Keeper, in the Directorate shall be made by nomination from amongst the candidates recommended by the Commission on the basis of result of Competitive Examination conducted therefor, who fulfills the following criteria, namely:—

(a) *Age limit.*—

(i) *Lower Age Limit.*—Eighteen years of age completed as on the last date of receipt of applications as per advertisement for recruitment to the post.

(ii) *Upper Age Limit.*—Thirty-eight years of age completed for the persons not belonging to reserved categories and Forty-three years completed for the persons belonging to reserved categories as on the last date of receipt of applications as per advertisement for recruitment to the post;

(b) *Minimum Educational Qualification.*—

Diploma or Degree in Engineering or Technology.

8. Appointment to the post mentioned in rule 3 shall be made by promotion and nomination, in the ratio of 50:50, respectively:

Provided that, if a suitable person is not available for promotion, the Appointing Authority may make appointment by nomination by relaxing the ratio prescribed for appointment by promotion.

9. Appointment to the post mentioned in rule 6 shall be made by promotion and nomination, in the ratio of 75:25, respectively:

Provided that, if a suitable person is not available for promotion, the Appointing Authority may make appointment by nomination by relaxing the ratio prescribed for appointment by promotion.

10. (1) A person to be appointed to the post mentioned in rule 3, 5 or 6 by promotion shall pass the Marathi and Hindi languages examinations as per the rules made in that behalf by the Government, from time to time, unless he has already passed or has been exempted from passing those examinations before getting promoted to the said post.

(2) A person appointed to the post mentioned in rule 3, 4, 6 or 7 by nomination shall pass the Marathi and Hindi languages examinations as per the rules made in that behalf by the Government, from time to time, within the prescribed time limit after appointment, unless he

has already passed or has been exempted from passing those examinations. He shall not be eligible for annual increment or promotion to the next promotional post until he passes those examinations.

11. (1) A person to be appointed to the post mentioned in rule 3, 5 or 6 by promotion shall possess a certificate of Computer Operations prescribed by rules or orders issued in that behalf by the Government, from time to time, unless he has been exempted there from before getting promoted to the said post.

(2) A person appointed to the post mentioned in rule 3, 4, 6 or 7 by nomination shall possess a Certificate of Computer Operations prescribed by the Government, from time to time, within the prescribed time limit after appointment, unless he has been exempted from possessing such Certificate of Computer Operations, otherwise he shall not be eligible for annual increment or promotion to the next promotional post until he possess the same.

12. (1) A person recommended for appointment by nomination to the post mentioned in rule 3, 4, 6 or 7 shall submit a declaration of Small Family as per the provisions of the Maharashtra Civil Services (Small Family Declaration) Rules, 2005 or any other rules, orders or any instruments issued in this behalf by the Government, from time to time.

(2) A person having more than two children on the date of submission of Declaration of Small Family shall be disqualified for the appointment in Government Service.

(3) After appointment of a person in the Government service, if it is proved that he has more than two children at the time of appointment or thereafter, then he shall be disqualified for continuing on the said post in Government service.

13. A person appointed to the post mentioned in rules 3, 4, 5, 6 and 7 at Divisional level shall be liable for transfer within the division in which he is appointed and in the Directorate shall be liable for transfer in Directorate to Board and viceversa.

14. The terms and conditions specified by the Government, subsequent to the appointment of any Government Servant in any rules, orders or resolutions issued by the Government, from time to time, shall also be applicable to the Government Servant.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

MANISHA VERMA,
Additional Chief Secretary to Government.

कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभाग

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक ३१ जुलै २०२६.

अधिसूचना

भारताचे संविधान.

क्रमांक : व्यशिअ-२०२५/प्र.क्र.४१६/व्यशि-१.- भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद ३०९ खालील परंतुकान्वये प्रदान करण्यात आलेल्या शक्तींचा वापर करून आणि या संदर्भात सध्या अस्तित्वात असलेले सर्व विद्यमान नियम, आदेश किंवा अनुदेश यांचे अधिक्रमण करून, महाराष्ट्राचे राज्यपाल याद्वारे महाराष्ट्र शासनाच्या कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभागाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयामधील शासकीय संस्थेतील मिलर्राईट मेन्टेनन्स मेकॅनिक (मेकॅनिकल किंवा इलेक्ट्रिकल किंवा इलेक्ट्रॉनिक्स), गट-क (तांत्रिक), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा, पदावरील सेवाप्रवेशाचे विनियमन करणारे पुढील नियम करीत आहेत :-

१. या नियमांना व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयामधील “मिलर्राईट मेन्टेनन्स मेकॅनिक (मेकॅनिकल किंवा इलेक्ट्रिकल किंवा इलेक्ट्रॉनिक्स), गट-क (तांत्रिक), महाराष्ट्र शिक्षण सेवा, पदांचे (सेवाप्रवेश) नियम, २०२६” असे संबोधण्यात यावे.

२. या नियमांत संदर्भानुसार दुसरा अर्थ अभिप्रेत नसेल तर,-

- (क) “आयोग” याचा अर्थ, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, असा आहे;
- (ख) “पदवी” याचा अर्थ सांविधिक विद्यापिठाची अभियांत्रिकी किंवा तंत्रशास्त्र गटातील पदवी किंवा शासनाने त्याच्याशी समतुल्य म्हणून घोषित केलेली अन्य कोणतीही अर्हता असा आहे;
- (ग) “पदविका” याचा अर्थ महाराष्ट्र राज्य तंत्र शिक्षण मंडळाने प्रदान केलेली अभियांत्रिकी किंवा तंत्रशास्त्र गटातील पदविका किंवा शासनाने त्याच्याशी समतुल्य म्हणून घोषित केलेली अन्य कोणतीही अर्हता असा आहे;
- (घ) “संचालनालय” याचा अर्थ शासनाच्या कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभागाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय असा आहे;
- (च) “शासन” याचा अर्थ महाराष्ट्र शासन असा आहे;

- (छ) “राष्ट्रीय शिकाऊ उमेदवारी प्रमाणपत्र परीक्षा” याचा अर्थ राष्ट्रीय व्यवसाय प्रशिक्षण परिषद, नवी दिल्ली यांचेद्वारे घेण्यात येणारी शिकाऊ उमेदवारी प्रमाणपत्र परीक्षा असा आहे;
- (ज) “राष्ट्रीय शिल्प निदेशक प्रमाणपत्र” याचा अर्थ केंद्र शासनाच्या कौशल्य विकास व उद्योजकता मंत्रालयाच्या अखत्यारीतील प्रशिक्षण महानिदेशालय, नवी दिल्ली यांचे राष्ट्रीय शिल्प निदेशक प्रमाणपत्र असा आहे;
- (झ) “राष्ट्रीय व्यवसाय प्रमाणपत्र परीक्षा” याचा अर्थ राष्ट्रीय व्यवसाय प्रशिक्षण परिषद, नवी दिल्ली यांचेद्वारे घेण्यात येणारी व्यवसाय प्रमाणपत्र परीक्षा असा आहे.

३. संचालनालयामधील मिलराईट मेटेनन्स मेकॅनिक (मेकॅनिकल किंवा इलेक्ट्रिकल किंवा इलेक्ट्रॉनिक्स), या पदावरील नियुक्ती आयोगाद्वारे घेण्यात येणाऱ्या स्पर्धात्मक परीक्षेच्या निकालाच्या आधारे शिफारस करण्यात आलेल्या, व खालील निकष पूर्ण करणाऱ्या उमेदवारांमधून नामनिर्देशनाद्वारे :-

(१) वयोमर्यादा.-

- (क) किमान वयोमर्यादा.- पदभरतीच्या जाहिरातीत नमूद केलेल्या अर्ज स्वीकृतीच्या अंतिम दिनांकास अठरा वर्षे पूर्ण.
- (ख) कमाल वयोमर्यादा.- पदभरतीच्या जाहिरातीत नमूद केलेल्या अर्ज स्वीकृतीच्या अंतिम दिनांकास मागास संवर्गात समाविष्ट नसलेल्या व्यक्तींसाठी अडतीस वर्षे पूर्ण व मागास संवर्गात समाविष्ट असलेल्या व्यक्तींसाठी त्रेचाळीस वर्षे पूर्ण;

(२) किमान शैक्षणिक अर्हता.-

(क) मिलराईट मेन्टेनन्स मेकॅनिक (मेकॅनिकल) पदाकरिता,-

(i) मेकॅनिक मशिन टुल मेन्टेनन्स या व्यवसायातील राष्ट्रीय व्यवसाय प्रमाणपत्र किंवा राष्ट्रीय शिकाऊ उमेदवारी प्रमाणपत्र परीक्षा उत्तीर्ण आणि राष्ट्रीय शिल्प निदेशक प्रमाणपत्र परीक्षा उत्तीर्ण;

किंवा

(ii) यंत्र अभियांत्रिकी किंवा प्रोडक्शन शाखेची अभियांत्रिकी किंवा तंत्रशास्त्र यामधील पदविका किंवा पदवी.

(ख) मिलराईट मेन्टेनन्स मेकॅनिक (इलेक्ट्रिकल) पदाकरिता,-

(i) वीजतंत्री या व्यवसायातील राष्ट्रीय व्यवसाय प्रमाणपत्र किंवा राष्ट्रीय शिकाऊ उमेदवारी प्रमाणपत्र परीक्षा उत्तीर्ण आणि राष्ट्रीय शिल्प निदेशक प्रमाणपत्र परीक्षा उत्तीर्ण;

किंवा

(ii) विद्युत शाखेची अभियांत्रिकी किंवा तंत्रशास्त्र यामधील पदविका किंवा पदवी.

(ग) मिलर्राईट मेन्टेनन्स मेकॅनिक (इलेक्ट्रॉनिक्स) पदाकरिता,-

(i) इलेक्ट्रॉनिक्स मेकॅनिक किंवा इन्स्ट्रुमेंट मेकॅनिक या व्यवसायातील राष्ट्रीय व्यवसाय प्रमाणपत्र किंवा राष्ट्रीय शिकाऊ उमेदवारी प्रमाणपत्र परीक्षा उत्तीर्ण आणि राष्ट्रीय शिल्प निदेशक प्रमाणपत्र परीक्षा उत्तीर्ण;

किंवा

(ii) इलेक्ट्रॉनिक्स किंवा इलेक्ट्रॉनिक्स अँड टेलिकम्युनिकेशन या शाखेची अभियांत्रिकी किंवा तंत्रशास्त्र यामधील पदविका किंवा पदवी.

४. नियम ३ येथे नमूद केलेल्या पदावर नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्त होणाऱ्या व्यक्तीने, अगोदरच हिंदी व मराठी भाषा परीक्षा उत्तीर्ण नसेल किंवा त्या परीक्षा उत्तीर्ण होण्यापासून तिला सूट देण्यात आलेली नसेल तर, तीने, त्याबाबतीत शासनाने वेळोवेळी केलेल्या नियमांनुसार, नियुक्तीनंतर विहित काल मर्यादेत हिंदी व मराठी भाषा परीक्षा उत्तीर्ण करणे आवश्यक राहिल. ती व्यक्ती, या परीक्षा उत्तीर्ण होईपर्यंत, वार्षिक वेतन वाढीसाठी किंवा पुढील पदोन्नतीच्या पदांवरील पदोन्नतीसाठी पात्र असणार नाही.

५. नियम ३ येथे नमूद पदांवर नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्त होणाऱ्या व्यक्तीने, संगणक हाताळणी ज्ञान अर्हता प्रमाणपत्रासंदर्भात शासनाने वेळोवेळी केलेल्या नियमांनुसार, नियुक्तीपूर्वी संगणक हाताळणी ज्ञान अर्हता प्रमाणपत्र धारण केलेले नसल्यास, याबाबतच्या नियमात नमूद केलेल्या विहित मुदतीत सदर प्रमाणपत्र धारण करणे आवश्यक राहिल. त्याचप्रमाणे विहित मुदतीत प्रमाणपत्र धारण न केल्यास, सदर संगणक हाताळणी ज्ञान अर्हता प्रमाणपत्र धारण करेपर्यंत वार्षिक वेतनवाढ अनुज्ञेय राहणार नाही. तसेच पुढील पदांवरील पदोन्नती अनुज्ञेय राहणार नाही.

६. (१) नियम ३ येथे नमूद पदावर नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्त होणाऱ्या व्यक्तीने, महाराष्ट्र नागरी सेवा (लहान कुटुंबाचे प्रतिज्ञापन) नियम, २००५ मधील तरतुदीनुसार व त्याबाबत वेळोवेळी करण्यात येणाऱ्या नियमांनुसार, नियुक्तीच्या वेळी लहान कुटुंबाचे प्रतिज्ञापन सादर करणे आवश्यक राहिल. तसेच यासंदर्भात वेळोवेळी निर्गमित होणारे शासन आदेश लागू राहतील.

(२) तसेच लहान कुटुंबाचे प्रतिज्ञापन सादर करताना त्यामध्ये दोन पेक्षा अधिक अपत्ये नियुक्तीच्या वेळेस हयात असल्यास संबंधित उमेदवार शासकीय नियुक्तीसाठी अपात्र राहील.

(३) शासकीय सेवेत नियुक्ती झाल्यानंतर, नियुक्तीच्यावेळी किंवा त्यानंतर दोन पेक्षा अधिक अपत्ये हयात असल्यास संबंधित उमेदवार शासकीय नियुक्तीसाठी अपात्र राहील.

७. नियम ३ येथे नमूद केलेल्या पदावर नियुक्त केलेली व्यक्ती संबंधित विभाग स्तरावर बदलीसाठी पात्र राहील.

८. शासनाने विहित केलेल्या अटी व शर्ती, शासनाने शासकीय कर्मचाऱ्यांकरिता नियुक्ती नंतरचे वेळोवेळी निर्गमित केलेले अन्य नियम, आदेश किंवा निर्णयदेखील शासकीय कर्मचाऱ्यास लागू राहतील.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

मनिषा वर्मा,

शासनाच्या अपर मुख्य सचिव.

SKILLS, EMPLOYMENT, ENTREPRENEURSHIP AND INNOVATION DEPARTMENT

Madam Cama Marg, Hutatma Rajguru Chowk,
Mantralaya, Mumbai 400 032, dated the 31st July 2026.

NOTIFICATION

CONSTITUTION OF INDIA.

No. VOC-2025/CR.416/VE-1.— In exercise of the powers conferred by the proviso to article 309 of the Constitution of India and in supersession of all the existing rules, orders or instruments issued in this behalf, the Governor of Maharashtra is hereby pleased to make the following rules regulating recruitment to the post of the Millwright Maintenance Mechanic (Mechanical, Electrical, Electronics), Group-C (Technical), Maharashtra Education Services, in the Government Institute, in the Directorate of Vocational Education and Training under the administrative control of the Skills, Employment, Entrepreneurship and Innovation Department of the Government of Maharashtra, namely :—

1. These rules may be called the Millwright Maintenance Mechanic (Mechanical, Electrical, Electronics) Group-C (Technical), Maharashtra Education Service, in the Directorate of Vocational Education and Training (Recruitment) Rules, 2026.

2. In these rules, unless the context requires otherwise,—

- (a) “Commission” means the Maharashtra Public Service Commission;
- (b) “Degree” means a Degree in Engineering or Technology of a statutory university or any other qualification declared by the Government to be equivalent thereto ;
- (c) “Diploma” means a Diploma awarded by the Maharashtra State Board of Technical Education or equivalent educational qualification declared by the Government to be equivalent thereto;
- (d) “Directorate” means the Directorate of Vocational Education and Training under the administrative control of the Skills, Employment, Entrepreneurship and Innovation Department of the Government;
- (e) “Government” means the Government of Maharashtra;
- (f) “National Apprenticeship Certificate Examination” means Apprenticeship Certificate Examination conducted by the National Council for Vocational Training, New Delhi;
- (g) “National Craft Instructor Certificate” means the National Craft Instructor Certificate under the Crafts Instructor Training Scheme of the Directorate General of Training, New Delhi under the Ministry of Skill Development and Entrepreneurship;
- (h) “National Trade Certificate Examination” means the Trade Certificate Examination conducted by the National Council for Vocational Training, New Delhi.

3. Appointment to the post of Millwright Maintenance Mechanic (Mechanical, Electrical, Electronics), in the Directorate shall be made by nomination from amongst the candidates recommended by the Commission on the basis of result of Competitive Examination conducted therefor, who fulfils the following criteria, namely :—

(1) *Age limit.*—

(a) *Lower Age Limit.*— Eighteen years completed as on the last date of receipt of applications as per advertisement for recruitment to the post.

(b) *Upper Age Limit.*— Thirty-eight years of age completed for the persons not belonging to reserved categories and Forty-three years completed for the persons belonging to reserved categories as on the last date of receipt of applications as per advertisement for recruitment to the post;

(2) *Minimum Educational Qualification.*—

(a) *For the post of Millwright Maintenance Mechanic (Mechanical),*—

(i) Passing of the National Apprenticeship Certificate Examination or the National Trade Certificate Examination in Mechanic Machine Tool Maintenance trade and Passing of National Craft Instructor Certificate;

or

(ii) Diploma or Degree in Mechanical or Production Engineering or Technology.

(b) *For the post of Millwright Maintenance Mechanic (Electrical),*—

(i) Passing of the National Apprenticeship Certificate Examination or the National Trade Certificate Examination in Electrician trade and Passing of National Craft Instructor Certificate;

or

(ii) Diploma or Degree in Electrical Engineering or Technology.

(c) *For the post of Millwright Maintenance Mechanic (Electronics),*—

(i) Passing of the National Apprenticeship Certificate Examination or the National Trade Certificate Examination in Electronics Mechanic or Instrument Mechanic trade and Passing of National Craft Instructor Certificate;

or

(ii) Diploma or Degree in Electronics or Electronics and Telecommunication Engineering or Technology.

4. A person appointed to the post mentioned in rule 3 by nomination shall pass the Marathi and Hindi languages examinations as per the rules made in that behalf by the Government, from time to time, within the prescribed time limit after appointment, unless he has already passed or has been exempted from passing those examinations. He shall not be eligible for annual increment or promotion to the next promotional post until he passes those examinations.

5. A person appointed to the post mentioned in rule 3 by nomination shall possess a Certificate of Computer Operations prescribed by the Government, from time to time, within the prescribed time limit after appointment, unless he has been exempted from possessing such Certificate of Computer Operations, otherwise he shall not be eligible for annual increment or promotion to the next

promotional post until he possess the same.

6. (1) A person recommended for appointment by nomination to the post mentioned in rule 3 shall submit a declaration of Small Family as per the provisions of the Maharashtra Civil Services (Small Family Declaration) Rules, 2005 or any other rules, orders or any instruments issued in this behalf by the Government, from time to time.

(2) A person having more than two children on the date of submission of Declaration of Small Family shall be disqualified for the appointment in Government Service.

(3) After appointment of a person in the Government service, if it is proved that he has more than two children at the time of appointment or thereafter, then he shall be disqualified for continuing on the said post in Government service.

7. A person appointed to the post mentioned in rule 3 shall be liable for transfer within the concerned Division.

8. The terms and conditions specified by the Government, subsequent to the appointment of any Government Servant in any rules, orders or resolutions issued by the Government, from time to time, shall also be applicable to the Government Servant.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

MANISHA VERMA,
Additional Chief Secretary to Government.

कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभाग

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक ३१ जुलै २०२६.

अधिसूचना**भारताचे संविधान.**

क्रमांक : व्यशिअ-२०२५/प्र.क्र.४१६/व्यशि-१.- भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद ३०९ खालील परंतुकान्वये प्रदान करण्यात आलेल्या शक्तींचा वापर करून आणि या संदर्भात सध्या अस्तित्वात असलेले सर्व विद्यमान नियम, आदेश किंवा अनुदेश यांचे अधिक्रमण करून, महाराष्ट्राचे राज्यपाल याद्वारे महाराष्ट्र शासनाच्या कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभागाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयामधील शासकीय संस्थेतील किंवा कार्यालयातील, कार्यालय अधीक्षक, प्रमुख लिपिक, वरिष्ठ लिपिक, गट-क महाराष्ट्र शिक्षण सेवा, पदावरील सेवाप्रवेशाचे विनियमन करणारे पुढील नियम करीत आहेत :-

१. या नियमांना व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयामधील कार्यालय अधीक्षक, प्रमुख लिपिक, वरिष्ठ लिपिक गट-क, महाराष्ट्र शिक्षण सेवा, (सेवाप्रवेश) नियम, २०२६ असे संबोधण्यात यावे.

२. या नियमांत संदर्भानुसार दुसरा अर्थ अभिप्रेत नसेल तर,-

(क) “नियुक्ती प्राधिकारी” याचा अर्थ संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, मुंबई कार्यालयाच्या अधिनिस्त असलेल्या गट - क पदांच्या संदर्भात असा राहील. संचालक, महाराष्ट्र राज्य कौशल्य, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण मंडळ कार्यालयाच्या अधिनिस्त असलेल्या गट-क पदांच्या संदर्भात असा राहील, संबंधित विभागाचा सहसंचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण यांच्या अधिनिस्त असलेल्या गट - क पदांच्या संदर्भात व शासन सेवेत संबंधीत पदावर उमेदवाराची नियुक्ती करण्यास सक्षम असणारा असा आहे;

(ख) “मंडळ” याचा अर्थ, शासनाच्या कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभागाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील महाराष्ट्र राज्य कौशल्य, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण मंडळ असा आहे;

(ग) “आयोग” याचा अर्थ, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, असा आहे ;

(घ) “पदवी” याचा अर्थ सांविधिक विद्यापिठाची पदवी किंवा शासनाने त्याच्याशी समतुल्य म्हणून घोषित केलेली अन्य कोणतीही अर्हता असा आहे;

- (च) “संचालनालय” याचा अर्थ शासनाच्या कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता व नाविन्यता विभागाच्या शासकीय नियंत्रणाखालील व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय असा आहे;
- (छ) “पदोन्नतीसाठीची पात्रता” याचा अर्थ शासनाच्या सामान्य प्रशासन विभागाने वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या नियम, निर्णय किंवा आदेशांमध्ये पदोन्नतीसाठी विहित केलेल्या अटी व शर्तीनुसार पदोन्नतीसाठीची पात्रता असा आहे;
- (ज) “शासन” याचा अर्थ महाराष्ट्र शासन असा आहे.

३. संचालनालयामधील कार्यालय अधीक्षक, या पदावरील नियुक्ती प्रमुख लिपिक, हे पद धारण करणाऱ्या व या पदावर किमान तीन वर्षे नियमित सेवा पूर्ण केलेल्या व्यक्तींची एकत्रित ज्येष्ठतेच्या आधारे, एकत्रित ज्येष्ठता सूचीनुसार योग्य व्यक्तीच्या पदोन्नतीने करण्यात येईल.

४. संचालनालयामधील प्रमुख लिपिक, या पदावरील नियुक्ती वरिष्ठ लिपिक, हे पद धारण करणाऱ्या व या पदावर किमान तीन वर्षे नियमित सेवा पूर्ण केलेल्या व्यक्तींची एकत्रित ज्येष्ठतेच्या आधारे, एकत्रित ज्येष्ठता सूचीनुसार योग्य व्यक्तीच्या पदोन्नतीने करण्यात येईल.

५. संचालनालयामधील वरिष्ठ लिपिक, या पदावरील नियुक्ती एकतर,-

(१) लिपिक- नि-टंकलेखक, हे पद धारण करणाऱ्या व या पदावर किमान तीन वर्षे नियमित सेवा व सेवासातत्य पूर्ण केलेल्या व्यक्तींमधून एकत्रित ज्येष्ठतेच्या आधारे, आणि विभागाने विहित केलेले प्रशिक्षण पूर्ण केलेल्या आणि विभागाने विहित केलेली परीक्षा उत्तीर्ण झालेल्या किंवा या पदावर बढती मिळण्यापूर्वी विभागाने विहित परीक्षा उत्तीर्ण होण्यापासून सूट देण्यात आलेल्या अशा योग्य व्यक्तीच्या पदोन्नतीने करण्यात येईल;

किंवा

(२) आयोगाद्वारे घेण्यात येणाऱ्या स्पर्धात्मक परीक्षेच्या निकालाच्या आधारे शिफारस करण्यात आलेल्या, जे खालील निकष पूर्ण करणाऱ्या उमेदवारांमधून नामनिर्देशनाद्वारे:-

(क) वयोमर्यादा.-

(i) किमान वयोमर्यादा.- पदभरतीच्या जाहिरातीत नमूद केलेल्या अर्ज स्वीकृतीच्या अंतिम दिनांकास अठरा वर्षे पूर्ण.

(ii) कमाल वयोमर्यादा.- पदभरतीच्या जाहिरातीत नमूद केलेल्या अर्ज स्वीकृतीच्या अंतिम दिनांकास मागास संवर्गात समाविष्ट नसलेल्या

व्यक्तींसाठी अडतीस वर्षे पूर्ण व मागासवर्गीय व्यक्तींसाठी त्रेचाळीस वर्षे पूर्ण;

(ख) किमान शैक्षणिक अर्हता.-

सांविधिक विद्यापिठाची कोणत्याही शाखेची पदवी किंवा शासनाने त्याच्याशी समतुल्य म्हणून घोषित केलेली अन्य कोणतीही अर्हता.

६. नियम ५ येथे नमूद केलेल्या पदावर पदोन्नती व नामनिर्देशनाने करावयाच्या नियुक्तीचे प्रमाण ७५ : २५ असे राहिल.

७. नियम ५ मध्ये नमूद केलेल्या पदावर नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्ती केलेल्या व्यक्तीने विभागाने विहित केलेले प्रशिक्षण पूर्ण करणे आणि विभागाने विहित केलेली परीक्षा उत्तीर्ण होणे अनिवार्य राहिल.

८. (१) नियम ३, ४ किंवा ५ येथे नमूद पदांवर पदोन्नतीने नियुक्त होणाऱ्या व्यक्तीने, पदोन्नतीपूर्वी हिंदी भाषा परीक्षा व मराठी भाषा परीक्षा या दोन्ही परीक्षांसंदर्भात शासनाने वेळोवेळी केलेल्या नियमांनुसार, हिंदी भाषा व मराठी भाषा परीक्षा अगोदरच उत्तीर्ण केलेली असणे अथवा उत्तीर्ण होण्यापासून सूट मिळविलेली असणे आवश्यक राहिल. अन्यथा या पदावर पदोन्नती अनुज्ञेय ठरणार नाही.

(२) नियम ५ येथे नमूद पदांवर नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्त होणाऱ्या व्यक्तीने, अगोदरच हिंदी व मराठी भाषा परीक्षा उत्तीर्ण नसेल किंवा त्या परीक्षा उत्तीर्ण होण्यापासून तिला सूट देण्यात आलेली नसेल तर, तीने, त्याबाबतीत शासनाने वेळोवेळी केलेल्या नियमांनुसार, नियुक्तीनंतर विहित काल मर्यादेत हिंदी व मराठी भाषा परीक्षा उत्तीर्ण करणे आवश्यक राहिल. ती व्यक्ती, या परीक्षा उत्तीर्ण होईपर्यंत, वार्षिक वेतन वाढीसाठी किंवा पुढील पदोन्नतीच्या पदांवरील पदोन्नतीसाठी पात्र असणार नाही.

९. (१) नियम ३, ४ किंवा ५ येथे नमूद पदांवर पदोन्नतीने नियुक्त होणाऱ्या व्यक्तीने, पदोन्नतीपूर्वी संगणक हाताळणी ज्ञान अर्हता प्रमाणपत्रसंदर्भात शासनाने वेळोवेळी केलेल्या नियमांनुसार, संगणक हाताळणी ज्ञान अर्हता प्रमाणपत्र धारण करणे अथवा सदर प्रमाणपत्र धारण करण्यापासून सूट मिळविलेली असणे आवश्यक राहिल. अन्यथा या पदावर पदोन्नती अनुज्ञेय ठरणार नाही.

(२) नियम ५ येथे नमूद पदांवर नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्त होणाऱ्या व्यक्तीने, संगणक हाताळणी ज्ञान अर्हता प्रमाणपत्रासंदर्भात शासनाने वेळोवेळी केलेल्या नियमांनुसार, नियुक्तीपूर्वी संगणक हाताळणी ज्ञान अर्हता प्रमाणपत्र धारण केलेले नसल्यास, याबाबतच्या नियमात नमूद केलेल्या विहित मुदतीत सदर प्रमाणपत्र धारण करणे आवश्यक राहिल. त्याचप्रमाणे विहित मुदतीत

प्रमाणपत्र धारण न केल्यास, सदर संगणक हाताळणी ज्ञान अर्हता प्रमाणपत्र धारण करेपर्यंत वार्षिक वेतनवाढ अनुज्ञेय राहणार नाही. तसेच पुढील पदांवरील पदोन्नती अनुज्ञेय राहणार नाही.

१०. (१) नियम ५ येथे नमूद पदावर नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्त होणाऱ्या व्यक्तीने, महाराष्ट्र नागरी सेवा (लहान कुटुंबाचे प्रतिज्ञापन) नियम, २००५ मधील तरतुदीनुसार व त्याबाबत वेळोवेळी करण्यात येणाऱ्या नियमांनुसार, नियुक्तीच्या वेळी लहान कुटुंबाचे प्रतिज्ञापन सादर करणे आवश्यक राहिल. तसेच यासंदर्भात वेळोवेळी निर्गमित होणारे शासन आदेश लागू राहतील.

(२) तसेच लहान कुटुंबाचे प्रतिज्ञापन सादर करताना त्यामध्ये दोन पेक्षा अधिक अपत्ये नियुक्तीच्या वेळेस हयात असल्यास संबंधित उमेदवार शासकीय नियुक्तीसाठी अपात्र राहिल.

(३) शासकीय सेवेत नियुक्ती झाल्यानंतर, नियुक्तीच्यावेळी किंवा त्यानंतर दोन पेक्षा अधिक अपत्ये हयात असल्यास संबंधित उमेदवार शासकीय नियुक्तीसाठी अपात्र राहिल.

११. नियम ३, ४, किंवा ५ येथे नमूद केलेल्या पदावर नियुक्त केलेली व्यक्ती संबंधित नियुक्ती प्राधिकरणाच्या अधिकारक्षेत्रात बदलीसाठी पात्र असेल.

१२. शासनाने विहित केलेल्या अटी व शर्ती, शासनाने शासकीय कर्मचाऱ्यांकरीता नियुक्ती नंतरचे वेळोवेळी निर्गमित केलेले अन्य नियम, आदेश किंवा निर्णयदेखील शासकीय कर्मचाऱ्यास लागू राहतील.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

मनिषा वर्मा,

शासनाच्या अपर मुख्य सचिव.

SKILLS, EMPLOYMENT, ENTREPRENEURSHIP AND INNOVATION DEPARTMENT

Mantralaya, Madam Cama Marg, Hutatma Rajguru Chowk,
Mumbai 400 032, dated the 31st July 2026.

NOTIFICATION**CONSTITUTION OF INDIA.**

No. VOC-2025/CR.416/VE-1.— In exercise of the powers conferred by the proviso to article 309 of the Constitution of India and in supersession of all the existing rules, orders or instruments issued in this behalf, the Governor of Maharashtra is hereby pleased to make the following rules regulating recruitment to the posts of Office Superintendent, Head Clerk, Senior Clerk in the Government Institute or Office, Group-C, in the Maharashtra Education Service, in the Directorate of Vocational Education and Training under the administrative control of the Skills, Employment, Entrepreneurship and Innovation Department of the Government of Maharashtra, namely :—

1. These rules may be called the Office Superintendent, Head Clerk, Senior Clerk in the Government Institute or Office, Group-C, in the Maharashtra Education Service, in the Directorate of Vocational Education and Training (Recruitment) Rules, 2026.

2. In these rules, unless the context requires otherwise,—

(a) “Appointing Authority” means the Director, Directorate of Vocational Education and Training, Mumbai, in respect of Group-C posts in the office of Directorate: Director, Maharashtra State Board of Skill, Vocational Education and Training, in respect of Group-C posts in the office of Board and the Joint Director, Vocational Education and Training of the concerned region in respect of Group-C posts in that region who shall be competent to appoint the candidate to the concerned post in the Government service;

(b) “Board” means the Maharashtra State Board of Skill, Vocational Education and Training under the administrative control of the Skills, Employment, Entrepreneurship and Innovation Department of the Government;

(c) “Commission” means the Maharashtra Public Service Commission;

(d) “Degree” means a Degree of any faculty of a statutory University or any other essential qualification declared by the Government as equivalent thereto;

(e) “Directorate” means the Directorate of Vocational Education and Training, Maharashtra State, Mumbai;

(f) “Eligibility for promotion” means the eligibility for promotion in accordance with the terms and conditions specified for promotion in rules, resolutions or orders issued by the General Administration Department of the Government, from time to time;

(g) “Government” means the Government of Maharashtra.

3. Appointment to the post of Office Superintendent in the Directorate shall be made by promotion of a suitable person having eligibility for promotion and having not less than three years regular service on the post of Head Clerk on the basis of seniority, as per the seniority list of persons holding the said post.

4. Appointment to the post of Head Clerk, in the Directorate shall be made by promotion of a suitable person having eligibility for promotion and having not less than three years regular service on the post of Senior Clerk, on the basis of seniority, from amongst the persons holding the said post.

5. Appointment to the post of Senior Clerk in the Directorate shall be made either,—

(1) by promotion of a suitable person having eligibility for promotion and having not less than three years regular service on the post of Clerk-cum-Typist, on the basis of seniority, from amongst the persons holding the said post and has completed the departmental training and passed the departmental examination or has been exempted from passing the departmental examination before getting promoted to the said post; or

(2) by nomination from amongst the candidates recommended by the Commission on the basis of result of Competitive Examination conducted therefor, who fulfills the following criteria, namely :—

(a) *Age limit.*—

(i) *Lower Age Limit.*— Eighteen years completed as on the last date of receipt of applications as per advertisement for recruitment to the post.

(ii) *Upper Age Limit.*— Thirty-eight years of age completed for the persons not belonging to reserved categories and Forty-three years completed for the persons belonging to reserved categories as on the last date of receipt of applications as per advertisement for recruitment to the post;

(b) *Minimum Educational Qualification.*—

Degree in any faculty of a statutory University or any other equivalent qualification declared by the Government in this behalf.

6. Appointment to the post mentioned in rule 5 shall be made by promotion and nomination, in the ratio of 75:25, respectively.

7. A person appointed to the post mentioned in rule 5 by nomination shall be required to complete the Departmental Training and pass the prescribed Departmental Examination.

8. (1) A person to be appointed to the post mentioned in rule 3, 4 or 5 by promotion shall pass the Marathi and Hindi languages examinations as per the rules made in that behalf by the Government, from time to time, unless he has already passed or has been exempted from passing those examinations before getting promoted to the said post.

(2) A person appointed to the post mentioned in rule 5 by nomination shall pass the Marathi and Hindi languages examinations as per the rules made in that behalf by the Government, from time to time, within the prescribed time limit after appointment, unless he has already passed or has been exempted from passing those examinations. He shall not be eligible for annual increment or promotion to the next promotional post until he passes those examinations.

9. (1) A person to be appointed to the post mentioned in rule 3, 4 or 5 by promotion shall possess a certificate of Computer Operations prescribed by rules or orders issued in that behalf by the Government, from time to time, unless he has been exempted there from before getting promoted to the said post.

(2) A person appointed to the post mentioned in rule 5 by nomination shall possess a Certificate of Computer Operations prescribed by the Government, from time to time, within the prescribed time limit after appointment, unless he has been exempted from possessing such Certificate of Computer Operations, otherwise he shall not be eligible for annual increment or promotion to the next promotional post until he possess the same.

10. (1) A person recommended for appointment by nomination to the post mentioned in rule 5 shall submit a declaration of Small Family as per the provisions of the Maharashtra Civil Services (Small Family Declaration) Rules, 2005 or any other rules, orders or any instruments issued in this behalf by the Government, from time to time.

(2) A person having more than two children on the date of submission of Declaration of Small Family shall be disqualified for the appointment in Government Service.

(3) After appointment of a person in the Government service, if it is proved that he has more than two children at the time of appointment or thereafter, then he shall be disqualified for continuing on the said post in Government service.

11. A person appointed to the post mentioned in rule 3, 4 or 5 shall be liable for transfer within the jurisdiction of the Appointing Authority.

12. The terms and conditions specified by the Government, subsequent to the appointment of any Government Servant in any rules, orders or resolutions issued by the Government, from time to time, shall also be applicable to the Government Servant.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

MANISHA VERMA,
Additional Chief Secretary to Government.